

EESTI NSV KAUBANDUSMINISTEERIUMI
KESKRAAMATUPIDAMINE

MATERJALIDE KOGUMIK

PUUDUJÄÄKIDE, RAISKAMISTE
JA OMASTAMISTE VASTU
VÕITLEMISEKS

RK

„RAKENDUSTRUKISTE KIRJASTUS“
TALLINN, 1949

ARH A-17886

SÜNDEKSEM

EESTI NSV KAUBANDUSMINISTEERIUMI
KESKRAAMATUPIDAMINE

MATERJALIDE KOGUMIK

PUUDUJÄÄKIDE, RAISKAMISTE
JA OMASTAMISTE VASTU
VÕITLEMISEKS

RK

„RAKENDUSTRÜKISTE KIRJASTUS“

TALLINN, 1949. a.

NSV Liidu iga kodanik on kohustatud hoidma ja tugevdama ühiskondlikku, sotsialistlikku omandust kui Nõukogude korra püha ja puutumatut alust, kui kodumaa rikkuse ja võimsuse allikat, kui kogu töötava rahva jõuka ja kultuurse elu allikat.

Isikud, kes ühiskondlikku, sotsialistlikku omandust ohustavad, on rahvavaenlased.

(NSV Liidu Konstitutsiooni § 131.)

14939

A-17886

ARHIIVKOGU

**NSV LIIDU ULEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS
4. JUUNIST 1947. a. KRIMINAALVASTUTUSE KOHTA
RIIGI JA ÜHISKONNA VARA RIISUMISE EEST.**

Uhtsuse loomiseks seadusandluses kriminaalvastutuse kohta riigi ja ühiskonna vara riisumise eest ja võitluse tugevdamiseks nende kuritegude vastu NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium m ä ä r a b :

1. Riigi vara varastamise, omastamise, raiskamise või riisumise eest karistatakse kinnipidamisega paranduslike tööde laagris seitsmest kuni kümne aastani ühes vara konfiskeerimisega või ilma konfiskeerimiseta.

2. Korduvalt toimepandud, samuti organiseeritud jõugu poolt või suures ulatuses toimepandud riigi vara riisumise eest karistatakse kinnipidamisega paranduslike tööde laagris kümnest kuni kahekümne viie aastani ühes vara konfiskeerimisega.

3. Kolhoosi, kooperatiivi või ühiskonna vara varastamise, omastamise, raiskamise või muu riisumise eest karistatakse kinnipidamisega paranduslike tööde laagris viiest kuni kaheksa aastani ühes vara konfiskeerimisega või ilma konfiskeerimiseta.

4. Korduvalt toimepandud, samuti organiseeritud jõugu poolt või suures ulatuses toimepandud kolhoosi, kooperatiivi või muu ühiskonna vara riisumise eest karistatakse kinnipidamisega paranduslike tööde laagris kaheksast kuni kahekümne aastani ühes vara konfiskeerimisega.

5. Kindlasti teada olevast ettevalmistatavast või toime pandud käesoleva seadluse §2. ja 4. järgi ette nähtud riigi või ühiskonna vara riisumisest võimuorganeile mitteteatamise eest karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni kolme aastani või väljasaatmisega viiest kuni seitsme aastani.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees N. Švernik.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. Gorkin.

ABINÕUDEST VÕITLUSE TUGEVDAMISEKS RAISKAMISTE JA KURITEGEVUSE VASTU.

EESTI NSV Kaubandusministeeriumi käskkiri nr. 79 —
14. aprillist 1947. a.

(Väljavõte).

Organisatsioonide juhid ja pearaamatupidajad juhtisid nõrgalt sisekontrolli tööd. Raamatupidaja-revidentide ja revident-inventeerijate koosseisud on komplekteerimata ning selle töötajate kategooria ettevalmistamiseks ja tööalase kvalifikatsiooni tõstmiseks midagi ei tehta.

Süüdistusmaterjalid sotsialistliku omandi raiskajate kohta vormistati hooletult ning nende üleandmine kohtu-jälitusorganeile toimus suure aeglusega. Puudus kontroll kohtu-jälitusorganeile üleantud süütoimikute liikumise üle, kuna riigile tekitatud kahjude sissenõudmiseks ja kurjategijate karistamiseks otsustavaid abinõusid tarvitusele ei võetud.

Tõhusa võitluse eesmärgil raiskamiste vastu ja nende vältimiseks edaspidi k ä s i n :

1. Kaubandusorganisatsioonide juhatajail Eesti NSV Kaubandusministeeriumi süsteemis:

a) Teostada aprilli- ja maikuu jooksul materiaalselt vastutavate töötajate põhjalik kontroll, vallandades töölt poliitiliselt mitteustavad ning oma tööülesannete kõrgusel mitteseisvad isikud. Samal ajal seada korda isiklikud toimikud kõikide kaubastute töötajate kohta kooskõlas NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga nr. 36 — 4. veebruarist 1941. a.

b) Mitte võtta materiaalse vastutusega töökohtadele isikuid, kontrollimata nende dokumente, poliitilist ning tööalast karakteristikat, või ka ilma, et neid oleks kontrollitud kvalifikatsiooni-komisjoni poolt; samuti ei tohi materiaalselt vastutavaile kohtadele võtta isikuid, kes kohtulikult karistatud puudujääkide, raiskamiste ja tarbijate petmise eest.

c) Inventeerimisi vormistada kaubastu või trusti direktori allkirjaga kinnitatud erikorraldustega, näidates viimases komisjoni koosseisu, inventeerimise ulatuse, töö alguse ja lõpu. Inventeerimiskomisjonesse määrata kontrollitud ja kvalifitseeritud töötajaid, kusjuures on kohustuslik värvata komisjoni töösse ka ametiühingu, partei ja kommunistlike noorte organisatsioonide esindajaid.

d) Kohustada pearaamatupidajaid bilansikomisjoni istungeil esinema aruannetega kuu- ja kvartalibilansside lõpptulemuste kohta.

e) Keelata arvepidamisala juhtivail töötajail, kes omavad õiguse alla kirjutada rahalistele dokumentidele, täita laekurite kohuseid organisatsioonides ja kaubandusettevõtteis (kauplusis, sööklais ja baasides) niihästi oma süsteemis, kui ka teistes, kõrvalistes organisatsioonides, eriti aga: võtta vastu tšekkide järgi sularaha palkadeks, majanduslikeks tarvidusteks ja muuks otstarbeks.

f) Keelata välja kirjutada tšekke „ettenäitaja“ peale. Kohustada edaspidi välja andma ainult nimelisi tšekke.

g) Riigipangalt saadud sularaha üle anda organisatsiooni kassasse, vältides igasugust arvete õiendamist üksikute isikutega ja organisatsioonidega väljaspool kassat. Keelata ühe ettevõtte kassa sularaha sissetulekut kulutada teiste ettevõtete vajaduseks, samuti ka vastava organisatsiooni keskuse vajadusteks.

h) Sisse viia kõigi kassa sissetuleku-väljaminekudokumentide eelnev registreerimine kaubastu ja ettevõtte raamatupidamises.

i) Kohustada kaubastute ja ettevõtete pea- (vanem-) raamatupidajaid teostama igakuulist kontrolli laekuvate rahasummade arvelevõtmise ja päevase laekumise üleandmise õiguse üle Riigipanka. Võrdlust teostada pangas väljavõtete järgi ja tarviduse korral — vahenditult dokumentide järgi Riigipangas. Võrdluse tulemused vaatavad läbi ja kinnitavad organisatsioonide (ettevõtete) juhatajad.

k) Tagada sularaha ja rahaliste dokumentide inventeerimist NSV Liidu KRK käskkirjaga nr. 474 — 13. oktoobrist 1943. a. kehitatud korras ja tähtaegadel, kindlustades Riigipangalt tšekkide järgi saadud summade õigeaegse ja täieliku sissetulekuna arvestamise.

l) Esitada Kaubandusministeeriumile inventeerimiste ja dokumentaalrevideerimiste kinnitatud kvartaliplaanid ja graafikud aruandekvartalile eelneva kuu 12. päevaks, samuti ka aruanded täitmisest, rakendatud abinõudest ja tulemustest aruandekvartalile järgneva kuu 10. päevaks, ära kirjad kõigist aktidest aga — 10 päeva jooksul revideerimise lõpetamisest arvates.

2. Hoiatan kõiki ENSV Kaubandusministeeriumi süsteemi

kuuluvate kaubandusorganisatsioonide juhatajaid, pearaamatupidajaid ja juriskonsulte, et nemad on isiklikult vastutavad süüdistusmaterjalide õigeaegse vormistamise ja kohtu-jälitusorganeile üleandmise, samuti ka süüdlastelt kahjutasude sissenõudmiseks vajalike abinõude rakendamise eest. Isikud, kes süüdi viivitamises süüdistusajade kohtu-jälitusorganeile üleandmisel, võetakse kohtulikule vastutusele.

3. Kaubastute, Toitlustusti ja Hulgibaasi direktorite isiklikul vastutusel:

a) Teostada kõikide raiskamise ja omastamise süütoimikute inventeerimine seisuga 1. maiks, 1. juuliks ja 1. septembriks 1947. a., võrreldes selle tulemusi kohtu-jälitusorganitega, ning toimetada edaspidi inventeerimist NSV Liidu KRK käskkirjas nr. 218 — 3. maist 1941. a. näidatud tähtaegadel. Korraldada ühiselt prokuratuuriorganitega k.a. maikuus kaubandusala töötajate tootmisnõupidamised — abinõude rakendamise küsimustes võitluseks raiskamiste ja omastamiste vastu.

c) Tugevdada arvepidamise alal töötajate aparati kvalifitseeritud ja kontrollitud kaadritega.

9. Käesolev käskkiri läbi arutada kaubastute ja ettevõtete töötajate tootmisnõupidamistel ja märkida ära abinõud selle rakendamiseks.

TÖÖLISTE JA TEENISTUJATE VARALISEST VASTUTUSEST TÖÖANDJALE TEKITATUD KAHJUDE EEST.

**NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 12. juunist 1929. a.
(LSKK 1929. a. nr. 42, art. 367)**

I

1. Töölised ja teenistujad kannavad varalist vastutust tööandja ees ametikohuste täitmisel tekitatud kahjude puhul tegelike kahjude piires, kuid mitte enam kui ühe kolmandiku suuruses oma palgamäärast, kui kahjud on tingitud lohakusest või seaduste, sisekorra eeskirjade, erijuhiste ja tööandja korralduste rikkumisest.

Sellist vastutust kannavad töölised ja teenistujad:

a) materjalide ja toodete, samuti tootmisvahendite ja muu vara rikkumisel, hävimisel või kaotaminekul, välja arvatud töölisele või teenistujale kasutamiseks välja antud vara (eri-

riietus, töövahendid, mõõduriistad jne.) (11. augusti 1931. a. red. NSV Liidu tööliste ja talupoegade valitsuse seaduste ja korralduste kogu (LSKK) nr. 51, art. 334);¹

b) rahaliste summade täies koguses mittelaekumisel, dokumentide kaotamisel, täieliku või osalise dokumentide maksvusetuks muutmisel, mis nõuab tööandjalt ülearuseid kulusid või trahvimakseid;

c) säilitamiseks või muuks otstarbeks töötaja vastutusele antud väärtuste puudujääkide puhul üle lubatud normide;

d) majapidamise tarbeiks väljaantud rahaliste summade ebaõigel kasutamisel.

Märkus: Tööliste ja teenistujate materiaalsel vastutust neile kasutamiseks antud varade eest määratletakse NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu määruses 3. juunist 1931. a. §§ 3 ja 4, Töö seadusandluse mõningaist muudatustest [LSKK 1931. a. nr. 35 art. 257 (11. augusti 1931. a. red. LSJK nr. 51, art. 334)].

2. Töölised ja teenistujad kannavad varalist vastutust tööandja ees viimasele tekitatud kahjude eest kahju täies ulatuses järgmistel juhtudel:

a) kui kahju on tekitatud töötaja tegevusega, mis sisaldab kriminaalmenetluse tunnuseid;

b) kui töötajale on eriseadustega pandud täielik või suhteliselt p. 1 märgitud määradega kõrgendatud varaline vastutus ametiülesannete täitmisel tööandjale tekitatud kahju puhul;

c) kui töötaja ja tööandja vahel on sõlmitud eri kirjalik leping töötaja poolt endale täielikult või suhteliselt p. 1 märgitud määradega kõrgendatud varalise vastutuse võtmisest, tema vastutusele säilitamiseks või muuks otstarbeks antud varade puudujäägi puhul üle ettenähtud normide;

d) kui kahju on tekitatud väljaspool ametiülesannete täitmist.

3. Kahjude suuruse määratlemisel võetakse arvesse ainult otsesed kahjud, mitte aga tööandja poolt kaotatud kasum.

4. P. 1 märgitud juhtudel toimub kahju katmine tööandja enda korraldusega töötaja töötasust vastava summa kinnipidamisega.

¹ Töötaja varaline vastutus materjalide ja toodete eest reguleeritakse NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusega 3. juunist 1931. a. §§ 3 ja 4 „Töö seadusandluse mõningaist muudatustest“ (LSKK nr. 35, art. 257) 27. mai 1932. a. red. (LSKK nr. 40, art. 242).

Tööandja korraldus töötasust kinnipidamiseks peab olema tehtud hiljemalt kuu aja jooksul töötaja poolt tekitatud kahju avastamise päevast.

Kinnipidamist ei või teostada enne seitsme päeva möödumist, töötajale tööandja korralduse teatamise päevast arvates. Kui töötaja nimetatud tähtaja jooksul teatab kinnipidamise ebaseaduslikkusest või selle ebaõigest määrast, kinnipidamist ei teostata ning küsimuse lahendamine antakse vajaduse korral tööandja poolt 14 päeva jooksul lahendamiseks hindevaidekomisjonile ning tarviduse korral r a h v a k o h t u l e.

5. Kinnipidamist võib teostada ainult sellise arvestusega, et iga töötasu väljamaksmisel kinnipeetud summa koos teiste töötasust kinnipidamistega, mis teostatakse kohtu või sundsisse- nõudmise korras, ei ületaks 50% töötajale kuuluvast töö- tasust.

6. P. 2 nimetatud juhtudel toimub kahju tasumine vaidluse korral tööandja poolt töötajale kohtuliku hagi esitamise teel.

7. Kohtuorganite poolt võetakse sissenõutava kahju suuruse määratlemisel arvesse mitte ainult tekitatud kahjud, vaid ka see konkreetne olukord, kus kahjud tekitati. Lubamatu on töö- tajale panna vastutust selliste kahjude eest, mida võib arvata loomuliku tootmis- majandusliku riski valdkonda.

8. Käesoleva määruse eeskirjad ei laiene töötaja poolt töö- andjale tekitatud kahjujuhtudele, kui vastavalt riikliku finantskontrolli seadustele kahju sissenõudmine toimub trah- vide näol.

ABINÕUDEST PUUDUJÄÄKIDE JA RAISKAMISTE VASTU VÕITLEMISE TUGEVDAMISEKS RIIKLIKES JA KOOPERATIIVSEIS ETTEVÕTTEIS.

NSV Liidu RKN-i määrus 16. veebruarist 1933. a.

(LSKK 1933. a. nr. 13, art. 76)

(Väljavõtte).

4. Puudujääkide ja raiskamiste juhtudel peab võetama krimi- naalsele vastutusele koos vahetult puudujääkides ja raiska- mistes süüdlastega ka tehase tööliste tarbijateühistu, linna või rajooni tarbijatekooperatiivide, tööliste varustamise osakon- dade, samuti riiklike kaubandusorganisatsioonide juhatajad

jne. nende poolt juhitavais kaubanduslikes ettevõtteis omastamise ja raiskamiste vastu võitlemise mitteõigeaegsete ja mitteküllaldaste abinõude rakendamise eest.

5. Kohustada kaubandusettevõtete juhatajaid, olenemata tsiviilhagi esitamisest, teatama prokuratuuri organeile igast omastamise, raiskamise ja puudujäägi juhtumist süüdlaste vastutusele võtmiseks ja tekitatud kahjude sissenõudmiseks kaubandusettevõtete kasuks.

Uheaegselt omastamise ja puudujääkide asjade algatamisega tuleb kriminaalvastutusele võetute kogu varandusele panna eelarest.

Märkus: Väikeste puudujääkide puhul, mis töötajail tekkisid esmakordselt kas vilumatuse, vale arvestuse või töötaja muu tegevuse tõttu, milles ei ole kriminaalkuriteo tunnuseid, võib süüdlast kaubandusorganisatsiooni administratsiooni poolt karistada distsiplinaar-korras, ettevõttele tekitatud kahju sissenõudmisega tsiviilkorras.

Märkus punkt 5. kohta on sisse võetud NSV Liidu RKN-i määrusega nr. 1825 — 9. oktoobrist 1936. a. (LSKK 1936. a. nr. 55, art. 433).

7. Isikud, kes süüdlased, tööraamatuid mitteomavate ja linnades, kus sisse viidud passisüsteem, passe mitteomavate kaubandustöölise teenistusse võtmises, võetakse kriminaalvastutusele.

NSV LIIDU KAUBANDUSE RK SÜSTEEMI JAEKAUBANDUS-VÖRGU JA ÜHISKONDLIKU TOITLUSTAMISE ETTEVÕTETE TÖÖTAJATE TÖÖ TASUSTAMISE EESKIRI.

**Kinnitatud NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga nr. 205 —
20. juulist 1942. a.**

(Väljavõte).

2. Kaupluse juhtivate töötajate — direktorite (juhatajate), nende asetäitjate, osakonnajuhatajate ja nende asetäitjate, brigadiiride ja kaubatundjate — välja arvatud leivakaupluste ja segatoiduainetekaupluste leivaosakondade juhtivad töötajad — töö tasustamine toimub olenevalt kõrgemalseisva organisatsiooni poolt kehistatavate kaubakäibe kuu- ja kvartaliplaanide täitmisest ja töö kvaliteedilistest näitajaist järgmistel alustel:

c) Juhtivad töötajad, kes ei taganud toiduainete ja kaupade täpset arvestamist ja õiget kulutamist või ei kindlustanud sotsialistliku omandi puutumatus, kaotavad täielikult 20%-lise preemia-lisatasu, kuna nad ei ole seda oma isikliku tööga ära teeninud.

KAUBANDUSORGANISATSIOONIDE JUHTIVATE TÖÖTAJATE PREEMIAST ILMAJÄTMINE PUUDUJÄÄKIDE JA RAISKAMISTE SUURENEMISEL.

NSV Liidu Kaubanduse RK ringkiri nr. 017 — 23. jaanuarist 1946. a.

Puudujääkide ja raiskamiste vastu võitlemise tugevdamiseks NSV Liidu Kaubanduse RK paneb ette:

Kooskõlas NSV Liidu Kaubanduse RK põhimäärusega kaubandusorganisatsioonide juhtivate ja operatiivtöötajate tööpreemiaalsest tasustamisest (NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri nr. 216 — 28. 07. 1942. a.) jätta kaubastute, trustide, kontorite ja osakondade direktorid (juhatajad, ülemad), direktorite (juhatajate, ülemate) asetäitjad kaadrite alal ja pearaamatupidajad täielikult ilma neile kuuluvaist preemiaist juhtudel, kui kaubastus, trustis, kontoris või osakonnas on aruandekuul või -kvartalil suurenenud puudujäägid ja raiskamised võrreldes eelneva kuu või kvartaliga.

Direktor (juhataja, ülem), tema asetäitja kaadrite alal ja pearaamatupidaja jäetakse ilma preemiata kõrgemalseisva organisatsiooni kirjaliku korraldusega.

Kaubastute, trustide, kontorite ja osakondade teiste hüvitust ärateeninud töötajate premeerimisfond (Põhimäärus p. 3) määrata 40% suurune juhtivate ja operatiivtöötajate kogu preemia summast, arvestades ka väljamaksmata preemiad direktoritele (juhatajatele, ülematele) ja direktorite (juhatajate, ülemate) asetäitjatele kaadrite alal.

**PRAKTILISTEST ABINÕUDEST TÖÖ PARENDAMISEKS
KAADRITEGA NSV LIIDU KAUBANDUSE RK SUSTEEMIS
KOOSKÖLAS UK(b)P KK OTSUSEGA 24. JAANUARIST
1941. a.**

NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri nr. 36 — 4. veebruarist 1941. a.

(Väljavõtte).

Juhindudes UK(b)P KK otsusest 24. jaanuarist 1941. a. töö parendamiseks kaadritega NSV Liidu Kaubanduse RK kaubanduslikes ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtteis — käs i n:

2. Liiduvabariikide kaubanduse rahvakomissaridel, liidulise alluvusega peavalitsuste juhatajail ja kontorite direktoreil viia läbi järgmised abinõud:

c) kohalike parteiorganisatsioonide kaasabil . . . kõvendada kaubanduslike ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete direktorite, ladude ja baaside juhatajate ning muude kaubanduslike ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete juhtkondade koosseisu, osutades erilist tähelepanu naiste edutamisele sellele tööle;

d) . . . kõvendada kaubanduslike ettevõtete raamatupidaja-revidentide ja revident-inventeerijate koosseisu kontrollitud töötajatega, määrates revident-inventeerijate töökohtadele töötajaid, kes tunnevad hästi kaupu, arvestust ja aruandlust.

Määrata, et revident-raamatupidajate määramist kinnitatakse kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja poolt, revident-inventeerijate määramist aga pearaamatupidaja esildisel antud organisatsiooni juhataja poolt;

e) . . . töötajate edutamiseks materiaalselt vastutavaile ja juhtivaile kohtadele luua reserv vähemalt 10% suuruses vastavalt antud töötajate liigi tegelikule arvule.

4. NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemi organisatsioonides raamatupidaja-revidentide ja revident-inventeerijate töö juhtimine panna nende organisatsioonide pearaamatupidajaile.

Raamatupidaja-revidentide ja revident-inventeerijate töö üldjuhtimine süsteemis panna NSV Liidu Kaubanduse RK keskraamatupidamisele.

6. NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemi kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise organisatsioonide juhatajail mitte võtta materiaalse vastutavusega seotud kohtadele isikuid, kes on kohtu all olnud raiskamiste, omastamiste ja ostjate petmise pärast.

7. NSV Liidu Kaubanduse RK kaadrite valiku ja arvestamise sektori juhatajal, liiduvabariikide kaubanduse rahvakomisaridel, peavalitsuste juhatajail ja kontorite direktoreil kindlustada kõigi süsteemi töötajate, eriti aga materiaalselt vastutavate ja juhtivate töötajate isiklike toimikute kordaseadmist.

KAUBASTU JA TOITLUSTRUSTI KAADRITE OSAKONNA TÖÖ JUHEND KAADRITE VALIKU, KONTROLLIMISE JA ARVESTUSE KUSIMUSTES.

(Lisa NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjale 4. veebr. 1941. a. nr. 36)

(Väljavõtte)

II. Teenistusse võtmise vormistamine.

1. Kaubastusse (trusti) tööle asumisel peab töötaja esitama järgmised dokumendid:

a) kehitatud vormi kohane tööraamat, mis täidetud kooskõlas NSV Liidu RKN-i määrusega 20. detsembrist 1938. a. (NSV Liidu tööliste ja talupoegade valitsuse seaduste ja korralduste kogu 1938. a. nr. 58 art. 329);

b) kehitatud vormi kohane kaadrite arvestuse ankeetleht põhjalike vastustega kõigile küsimustele;

c) isiklikult kirjutatud täpne elulookirjeldus;

d) arsti tõend töökõlblikkuse kohta (toidukaupluste, sööklate, einelaudade jne. jaoks.);

e) õiend elukohas sissekirjutamise kohta, mis välja antud jooksval kuul;

f) kaks päevapilti;

g) iseloomustus viimasest töökohast;

Märkus: Tööraamatuta võib teenistusse võtta isikuid, kes varem ei töötanud, või kes töötasid organisatsioonides, kus ei olnud

sisse seatud tööraamatuid. Nimetatud isikud peavad esitama elukohast õiendi teiste ülalpidamisel olemise kohta või töendi eelmisest töökohast, kus Valitsuse otsusel ei ole sisse seatud tööraamatuid.

2. Peale eelmainitud dokumentide tööleasuja esitab:

- a) passi (kus olemas sissekirjutamise, töölevõtmise ning viimaselt töökohalt vabastamise märkused);
- b) ametiühingupileti (ametiühingu liikmetel);
- c) sõjaväepileti (sõjaväekohuslastel);
- d) tunnistuse riiklike tehniliste eksamite sooritamise kohta.

3. Enne töötaja tööle vormistamist tuleb esitatud dokumendid täpselt kontrollida.

Materiaalselt vastutavatele kohtadele võetavaid isikuid peab peale dokumentide vormistamist kontrollima kaadrite osakonna töötajate poolt endistes töökohtades ja elukohas, mille järel nende töökõlblikkuse kohta koostatakse õiend (otsus).

4. Peale tarviliku eelkontrolli kontrollitakse kõigi töötajate kvalifikatsiooni (peale abitööliste) kvalifikatsioonikomisjonides.

5. Peale materiaalselt vastutava või juhtiva töötaja kontrollimise lõpetamist esitatakse tema dokumendid vastuvõtu lõplikuks kinnitamiseks kaubastu (trusti) direktioonile, peale viimase poolt kinnitamist toimub vormistamise protsess töölevõetavale vastava korralduse kätteandmisega ja tema esitlemisega määratud töökohas.

Materiaalselt vastutavaid ja juhtivaid töötajaid määratakse tööle kaubastu (trusti) käskkirjaga.

6. Kaubastu (trusti) keskuse ja materiaalselt vastutavaid töötajaid määrab kohale kaubastu (trusti) direktor, esitades hiljem täitevkomiteede kaubandusosakondadele kinnitamiseks need töötajad, kes vastavate eeskirjade kohaselt nende osakondade kinnitamist vajavad.

7. Müüjaid ja teisi töötajaid määravad kohale kaupluste, baaside, ladude jm. direktorid, kaubastu (trusti) direktori või tema asetäitja kaadrite alal hilisema kinnitamiseга.

PUUDUJÄÄKIDE JA RAISKAMISTE VASTU VÕITLEMISE TUGEVDAMISEST RIIKLIKUS JA KOOPERATIIVSES KAUBANDUSES.

Vene NFSV RKN-i määrus 31. detsembrist 1940. a.

(Väljavõte)

1. Kohustada Vene NFSV Kaubanduse RK ja Tarbijate-Kooperatiivide Keskliitu (Tsentrosojuzi):

1) materiaalselt vastutavate isikute töölevõtmisel nõudma peale tööraamatu passi või seda asendava dokumendi esitamist, milles märkus sissekirjutamise kohta antud kohas; ära keelama puudujääkide ja raiskamiste ning teiste omakasupüüdlike ametialaste kuritegude eest kohtu all olnud isikute võtmine materiaalse vastutusega seotud tööle;

2) kindlustama kaubandusorganisatsioonides materiaalselt vastutavate töötajate koosseis kooskõlas NSV Liidu RKN-i ja UK(b)P KK määrusega 25. jaanuarist 1939. a. nr. 137 § 25;

3) tõstma kaubandusorganisatsioonide revideerimiste kvaliteeti, pöörates tähelepanu puudujääkide ja raiskamiste avastamise kõrval ka kaubandustöötajate kuritegelikele ostjate petmise paljastamisele;

4) võtma kohtulikule vastutusele raiskajate soodustamises ja kaup-materiaalsete väärtuste kõrvaldamist ning raiskamist soodustavate tingimuste loomises süüdlasi ametiisikuid.

Võtta kohtulikule vastutusele kaubandusettevõtete juhatajad, kui viimased viivitavad raiskamiste ja omastamiste süüasjade vormistamisega ja ei võta tarvitusele vastavaid abinõusid süüdlastelt isikutelt omastatud summade sissenõudmiseks.

LEPINGUTE SÕLMIMISE KORRAST TÖÖTAJATEGA VARALISE VASTUTAVUSE KOHTA VÄÄRTUSTE PUUDUJÄÄGI EEST.

NSV Liidu Töö RK määrus 29. oktoobrist 1930. a. nr. 332

(Väljavõte)

Kooskõlas NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusega 12. juunist 1929. a. p. c „Töölise ja teenistujate varalisest vastutusest nende poolt tööandjale tekitatud kahjude eest“ (NSV Liidu tööliste ja talupoegade valitsuse seaduste ja korralduste kogu 1929. a. nr. 42, art. 367) Töö RK määrab:

1. Erilisi kirjalikke lepinguid varalise vastutuse kohta töötaja vastutusele antud väärtuste puudujäägi eest võib sõlmida järgmiste töötajate kategooriatega:

a) kõigi erialade kassapidajatega kõigis ettevõtteis ja asutis, sealhulgas ka rahalugejatega;

b) laojuhatajatega, nende abidega ja üksikute aitadega tegelevate aidameestega;

c) kaupluste juhatajatega;

d) kaupluse osakondade, jaoskondade ja sektsioonide juhatajatega, juhul kui neis osakondades, jaoskondades ja sektsioonides on eraldi kaupade arvestus ja iseseisev koosseis;

e) agentidega rahanduslike ja kaubanduslike ülesannete täitmisel, sealhulgas inkassatoritega ja ekspediitoritega;

f) riiehooldajatega;

g) müügilaudnikega ja kioskite müüjatega, trükitoodete müüjatega kioskites.

2. Lepinguis peavad olema ette nähtud mitte ainult töötajate kohustused nende poolt tekitatud kahjude tasumisel vaid ka tööandja kohustused normaalsete töötingimuste loomiseks, mis tagavad töötajale tarvilike tehingute õige teostamise temale usaldatud väärtuste vähima riskiga.

3. Juhul, kui töötaja loobub varalise vastutavuse lepingule allakirjutamisest, mis koostatud kooskõlas käesoleva määruse pkt. 2-ga, võib tööandja teha ettepaneku töötaja üleviimiseks teisele, tema kvalifikatsioonile vastavale tööle.

Sellise töö puudumisel või töötaja loobumisel pakutud tööst võib tööandja teda töölt vallandada ilma vallandamise hüvitust välja maksmata.

4. Töötajatega, kes töötavad ametikohtadel, mis ei ole loetletud käesolevas määruses, kuid mis on seotud rahaliste ja kaubaliste väärtustega, võib sõlmida varalise vastutavuse lepinguid kohalike tööorganite loal.

III. KAUP-MATERIAALSETE JA RAHALISTE VÄARTUSTE ARVESTUS NING KONTROLL NENDE ALALHOIU ULE.

NSV LIIDU KAUBANDUSE RK SUSTEEMIS OLEVATE TOIDUBAARIDE ARVESTUSE PÕHIALUSED.

NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirja nr. 465 — 31. detsembrist 1945. a.
lisa nr. 7

I. Toiduainete ja kaupade arvestamine laos.

Kõik toiduained ja ostukaubad saabuvad toidubaari lattu toidubaari juhataja materiaalsele vastutusele (või laohoidja vastutusele, kui toidubaari koosseisus on ette nähtud laohoidja ametikoht) ja võetakse viibimata arvele.

Toiduainete ja kaupade arvelevõtmise dokumentideks on kaubamuretsejate poolt väljakirjutatavad kauba saatedokumentid (arve-faktuurid, kauba väljamise saatelehed). Toiduainete ja kauba saamisel saatedokumentideta võetakse need arvele kui dokumentideta kaup vastuvõtuakti alusel, mis koostatud komisjoni poolt, koosseisus: toidubaari juhataja, einelauamüüja ja ühiskondlik esindaja.

2. Kui toiduainete ja kaupade saamisel nende tegelik hulk vastab dokumentides märgitud andmeile, lüüakse arve-faktuurile (kauba väljamise saatelehtede) kehitatud vormi kohane templijäljend, mis asendab vastuvõtuakti.

Kui aga saabunud väärtuste tegelik hulk erineb saatedokumendi andmeist, koostatakse vastav akt komisjoni poolt, mille koosseisus: toidubaari juhataja, einelaua-müüja, kaupa toonud isik ja ühiskondlik esindaja.

3. Toiduained, mis on ette nähtud toitude valmistamiseks, samuti ka ostukaubad, mis määratud realiseerimiseks toidubaari einelaua kaudu, võetakse vastu ja kantakse arvele toidubaari laos.

Toiduained ja kaubad, mis saabuvad hankijalt vahetult kööki või einelauda, võetakse eelnevalt samuti vastu ja kantakse arvele toidubaari lattu.

4. On keelatud arvele võtta toiduaineid ja kaupu, mis ei ole tegelikult toidubaari saabunud. Samuti on keelatud toiduainete ja kauba müük laost.

5. Toiduainete väljamist laost kööki ja kaupade väljamist einelauda vormistatakse toidubaari arvepidamise poolt välja- kirjutatavate nõude-saatelehtedega (vorm nr. 6).

Toiduainete väljamist laost kööki peab teostatama tarviduse piires, vältides köögis jääkide tekkimist.

Teed ja suhkrut väljatakse einelauda täpse arvestuse kohaselt, lähtudes ühe või kahe klaasi tee valmistamiseks kehistatud normidest.

6. Toidubaari juhataja peab toiduainete, kaupade ja muude materiaalsete väärtuste arvestamiseks vastavat laoraamatut (vorm nr. 74). Selles raamatus avatakse iga toiduainete (kaupade, materjalide) sordile erikonto. Toidubaari juhataja teeb raamatusse sissetuleku- ja väljaminekudokumentide põhjal kirjendusi iga päev. Kirjendatakse ainult hulgaliselt, summat märkimata.

Toiduainete (kaupade, materjalide) jäägid tuuakse välja peale igapäevaseid kirjendeid. Toidubaari juhataja kirjendeid võrreldakse arvepidamise andmetega perioodiliselt, kuid vähemalt kord kuus.

7. Toidubaari juhataja on kohustatud kõik dokumendid peale toiduainete (kaupade, materjalide) sisse- ja väljakirjendamist kaubaraamatus üle andma hiljemalt tehingu päevale järgneval päeval kell 11.00 toidubaari raamatupidajale. Dokumendid antakse üle saateregistri (vorm nr. 78). Registrid koostatakse kahes eksemplaris — üks eksemplar koos dokumentidega antakse üle raamatupidajale allkirja vastu teisel eksemplari.

8. Kõrgemalseisva organisatsiooni esindaja poolt teostatakse vähemalt kord kuus laos toiduainete, kaupade ja muude materiaalsete väärtuste ootamatut inventeerimist.

9. Lattu vastuvõetud toiduaineid ja kaupu arvestab arvepidamine kontol nr. 101 „Toorained ja põhimaterjalid“ materiaalselt vastutavate isikute, sordi, hulga, hinna ja summa järgi.

Toiduainete ja kaupade ostu-, veo- ja hoiukulud arvestatakse üldiselt kehtiva korra kohaselt kontol nr. 204 „Ühis- kondliku toitlustamise ettevõtete kulud.“

II. Toiduainete (toorainete) arvestus töötlemisel (köögis).

10. Töötlemiseks kööki saabunud toiduained loetakse koka vastutusel olevaiks, kes on materiaalselt vastutavaks isikuks väärtuste alalhoiu ja nende õige kasutamise eest.

11. Töötlemiseks antud toiduained arvestatakse koguseliselt ja summaliselt 18. rühma lõikes, vastavalt juurdelisatud nomenklatuurile.

Alla 60 istekohaga toidubaarides on lubatud töötlemises summaline arvestus.

12. Köögitoodete väljamist tarbijaile teostab kokk ettekandjate kaudu nende poolt esitatavate ruloonmarkide või kassatšekkide vastu, mis tõendavad einelaua-müüjale väljamisele kuuluvate toitude eest maksmist. Kuumade ja külmade suupistete väljamist köögist einelauda vormistatakse nõude-saatelehega (vorm nr. 6).

13. Kokk koostab ruloonmarkide, kassatšekkide ja nõude-saatelehtede (vorm nr. 6) alusel iga aruandepäeva eest köögi-valmistoodete väljamise ja realiseerimise õiendi; selles õiendis märgitakse ka summa, mis saadud tarbijate toiduainetest valmistatud suupistete eest.

Õiend koostatakse vastava vormi kohaselt kolmes eksemplaris ja kirjutatakse alla koka, einelaua-müüja ja toidubaari juhataja poolt.

Õiendi esimene eksemplar antakse arvepidamisse, teine — einelaua-müüjale, konts jääb kokale.

14. Köögitoodete valmistamiseks äratarvitatud toiduainete hulk määratakse kindlaks üks kord viispäevaku jooksul aruandeperioodil sissetulnud toiduainete nõude-saatelehtede alusel, juurde lisades aruandeperioodi alguseks töötlemisel olnud tegelikud jäägid ning maha arvates jäägid aruandeperioodi lõpuks.

15. Toiduainete tegeliku kulutuse kõrvalekaldumise kindlakstegemiseks tegelikult realiseeritud toitudele kehistatud katlanormidest koostatakse iga viispäevaku kohta kehistatud normide järgi toiduainete kulutuse kontrollarvestus.

16. Toiduainete alalhoiu ja liikumise kontrollimiseks inventeeritakse vähemalt kord viispäevakus toiduainete, poolvalmistoodete ja valmistoodete tegelikke jääke töötlemisel.

Inventeerimist teostavad toidubaari juhataja, raamatupidaja

ja kokk, vormistades seda aktiga kahes eksemplaris: üks neist esitatakse arvepidamisele, teine jääb kokale.

Ootamatuid inventeerimisi peab teostama köögis vähemalt kord kuus kõrgemalseisva organisatsiooni esindaja juuresolekul.

17. Toidubaari raamatupidaja koostab eraldi iga viispäevaku kohta toiduainete liikumise aruande töötlemisel olevate toiduainete kohta.

Märkus: Toiduainete ootamatu inventeerimise puhul köögis aruande-viispäevaku jooksul koostatakse toiduainete liikumise aruanne inventeerimise päevani ja eraldi inventeerimise päevast aruande-viispäevaku lõpuni.

Aruanne koostatakse järgmiselt:

a) lahter 2 „Toiduainete rühmade nimetused“ täidetakse järjekindlalt kooskõlas toiduainete rühmadele kinnitatud nomenklatuuriga;

b) lahtrid 3—4 „Saadud töötlemiseks viispäevaku üksikutel päevadel“ täidetakse iga päev koka poolt esitatud nõudesaatelehe alusel, mis võrreldud toidubaari juhataja eksemplari-ga;

c) lahtrid 5—6 „Kokku saadud töötlemiseks“ täidetakse viispäevaku üksikute päevade koguste ja summade liitmise teel (lahtrid 3 ja 4);

d) jääk viispäevaku alguseks (lahtrid 7—8) kantakse üle eelmise viispäevaku toiduainete liikumise aruande lahtritest 9 ja 10;

e) lahterid 9—10 „Jääk viispäevaku lõpuks“ täidetakse inventeerimisakti alusel;

f) tegelik kulu (lahtrid 11—12) saadakse aruandluse andmete liitmise teel lahtrites „Kokku saadud töötlemiseks“ pluss „Jääk viispäevaku alguseks“ ning maha arvates lahtri „Jääk viispäevaku lõpuks“ andmeid, seega:

lahter 5 + lahter 7 — lahter 9 = lahter 11;

lahter 6 + lahter 8 — lahter 10 = lahter 12;

g) lahter 13 „Kulu normide kohaselt“ täidetakse toiduainete kontrollarvestuse alusel, tegelikult väljatud valmistoodetele kindlaks määratud katlanormide järgi; see näitaja märgitakse ainult hulgalises väljenduses;

h) näitajad „Normidest kõrvalekaldumine“ (lahter 14 „enam“ ja lahter 17 „vähem“) on tuletatavad hulgalisest vahest lahtris 11 „Tegelik kulu“ ja 13 „Kulu normide kohaselt“.

Aruandele kirjutavad alla kokk, toidubaari juhataja ja aruande koostanud raamatupidaja.

18. Toidubaari juhatajal on lubatud iseseisvalt lahendada toiduainete katlanormide ülekulutamise küsimust selle kandmiseks töötlemise arvele limiidi piires, mis kehistatud trusti (kaubastu) direktori poolt, olenevalt toidubaari töömahust, kuid mitte enam kui 200 rbl. kuus, arvates ostuhindades.

19. Katlanormidest kõrvalekaldumise juhtudel on kokk kohustatud andma kirjaliku seletuse kõrvalekaldumise põhjuste kohta.

Toidubaari juhataja on kohustatud ühe päeva jooksul koka seletuse läbi vaatama ning andma oma volituste piires kirjaliku korralduse selleks, kuidas toimida avastatud kõrvalekaldumistega: kas võtta need töötlemise arvele või sisse nõuda kokalt ülekulutatud toiduainete maksus.

Kui ülekulutuse maksus ületab limiidi, mille piires toidubaari juhataja võib iseseisvalt lahendada normidest kõrvalekaldumise küsimuse, on ta kohustatud esitama nimetatud materjalid samal päeval trusti (kaubastu) direktorile lahendamiseks.

20. Toiduainete maksus, mis kantud süüdlaste isikute arvele, kirjendatakse töötlemiskulude vähendamiseks ning nõutakse süüdlastelt isikutelt sisse.

Uhe rühma toiduainete ülekulutust ei saa katta teise rühma toiduainete kokkuhoiuga.

III. Kaupade ja laekumise arvestus einelaudades.

21. Kaupade realiseerimine einelauast toimub ettekandjate kaudu, kusjuures väljastatavate väärtuste eest tasutakse otseelt einelaua-müüjale. Köögitoodete ja tarbijate toiduainetest suupistete valmistamise eest saab ettekandjalt raha samuti einelaua-müüja, kusjuures ettekandjalt saadud raha vastu köögist väljatud roogade ja tarbijaile osutatud teenuste eest suupistete valmistamisel annab einelaua-müüja ettekandjale välja ruloonmargi või kassatšeki.

Märkus: Ruloonmarke arvestatakse kui rangel arvestusel olevaid dokumente.

22. Kõikide väärtuste eest, mis asuvad einelauas, kannab materiaalselt vastutust einelaua-müüja.

23. Kaupade arvestus einelauas ja einelaua kaudu realiseeritud köögitoodete arvestus toimub summaliselt.

24. Einelaua-müüja koostab iga viispäevaku kohta kaubaaruande (vorm nr. 41-a) kahes eksemplaris.

Aruandesse kantakse iga dokument üksikult, märkides dokumendi kuupäeva, numברי ja kauba müügihinna.

Kõik dokumendid, mille alusel koostatakse viispäevaku aruanded, lisatakse aruandele juurde ning antakse toidubaari raamatupidajale allkirja vastu aruande teisel eksemplaril.

25. Kaupade inventeerimist einelaudades teostatakse kõrgemalseisva organisatsiooni esindaja poolt ootamatult, mitte harvem kui 1—2 korda kuus.

26. Toidubaari kogu laekumine, välja arvatud toiduainete kokkuostuks lubatud summad, peab iga päev täies summas Riigipanka üle antama.

27. Trust (kaubastu) peab teostama igapäevast operatiivset kontrolli toidubaari poolt laekumise õigeaegse ja täieliku üleandmise üle.

IV. Kütteaine sissetuleku ja kulutuse arvestamine.

28. Kütteainet kulutatakse rangelt normide kohaselt. Kütteaine kulunorme määrab trust (kaubastu), arvesse võttes küttesüsteemi, hooaega ja kütteaine liiki. Kütteaine kulutuse norm määratakse nii tootmisülesandeiks kui ka ruumide kütteks. Kütteaine kulutuse normide määramisel tootmisülesandeiks juhinduvad trustid (kaubastud) NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirja nr. 62 — 22. veebruarist 1944. a. „Kütteaine kulutuse erinormidest ühiskondliku toitlustamise ettevõtteis NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemis“ järgi; kütteainete kulutamise osas ruumide kütmiseks aga — kohapeal kehtivate normide järgi, mis määratud kommunaalmajanduse osakondade poolt.

29. Kütteaine väljamist tootmisülesandeiks ja ruumide kütteks teostab toidubaari juhataja ning märgib selle igapäev järgmise vormi kohasesse aruandesse:

Kütteaine kulutuse aruanne

..... kuu 194..... a.

Toidubaar nr. ....

(organisatsiooni nimetus)

Kuu-päev	Kütteaine nimetus	Kellele ja mis otstarbeks väljatud	Hulk		Hind	Summa	Saaja allkiri
			mõõdu järgi	kaalu järgi			

30. Väikestes toidubaarides võimaldatakse trusti (kaubastu) direktori loal äratarvitatud kütteaine mahakandmist üks kord kuus.

Sel juhul määratakse kütteaine kulutust kuu jooksul järgmiselt: kuu algul olevale tegelikule jäägile lisatakse aruandekuu jooksul saadud kütteaine ja saadud tulemusest arvatakse maha tegelik jääk kuu lõpuks.

Sel viisil saadud summa määrab aruandekuu kütteaine kulu. Sääraselt määratud kütteaine kulu vormistatakse aktiga, millele kirjutavad alla toidubaari juhataja ja kokk.

31. Toidubaari raamatupidaja võrdleb kuu jooksul tegelikku kütteaine kulu normide järgi arvestatud kuluga. Juhul, kui tegelik kütteaine kulu ületab kehistatud norme, esitab toidubaari juhataja kirjaliku seletuse kütteaine ülekulutuse kohta läbivaatamiseks kõrgemalseisva organisatsiooni juhatajale.

Kõigil põhjendamata ülekulu juhtudel kantakse kütteaine ülekulu maksus süüdlaste isikute arvele ning nõutakse neilt sisse seadusega kehistatud korras.

32. Kütteaine arvestust teostatakse kontol nr. 103 „Küte ja põletisaine“ kütteaine üksikute liikide, koguse ja kaalu järgi ostuhinnas. Kütteaine veo, puude saagimis- ja lõhkumiskulud kantakse käibekulude kontole ning seda kütteaine omamaksusele juurde ei arvestata.

Uhtseid toiduaineid ühendavate kaubarühmade nomenklatuur tootmisarvestuseks NSVL Kaubanduse RK süsteemi toidubaarides.

1. Lihasaadused (looma-, lamba-, vasika- ja sealiha, neerud, maks, keel jm.). 2. Linnud (kanad, haned, pardid jm.). 3. Vorstid (mitmesugune vorst, sink, viinivorstid, suitsu-sealiha). 4. Lõhilised kalad (beluuga, sevrjuga, osetrina). 5. Soomkalad (koha, haug jm.). 6. Heeringad. 7. Varajane köögivilj (kurgid, redis, salat, lillkapsas). 8. Köögivilj (kartul, kapsas, kurk, porgand, peet jm.). 9. Tangud ja jahu (tangud mitmesugused, makaronid, kaunvili, jahu). 10. Loomne või (koorevõi, sulatatud või, pekk, ploomirasv). 11. Taimeõli. 12. Juust. 13. Munad. 14. Suhkur. 15. Tee (tee, kohv). 16. Maitseained ja vürtsid (tomat, soja-kabul, tomatipüree, pipar, sinep, äädikas, loorberilehed, sool). 17. Leib.

JUHEND

NSV LIIDU KAUBANDUSE RK SÜSTEEMI TOIDUBAARIDELE KOHALIKEL TURGUDEL JA MAA SÜGAVPUNKTIDES TOIDUAINETE KOKKUOSTU VORMISTAMISE KORRA KOHTA.

Kinnitatud NSV Liidu Kaubanduse RK ja NSV Liidu Rahanduse RK poolt
31. detsembril 1945. a.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määruse nr. 3216 —
30. detsembrist 1945. a. „Toidubaaride organiseerimisest NSV
Liidu Kaubanduse RK poolt linnades, töölisasulais ja rajooni
keskuis“ alusel NSV Liidu Kaubanduse RK ja NSV Liidu Ra-
handuse RK kehitavad toidubaaridele kohalikel turgudel ja
maa sügavpunktides järgmise kokkuostu vormistamise korra:

1) Toidubaarides, mis asuvad linnades ja töölisasulais, kus
ei ole Pea-erikaubastu ettevõtteid¹ külmade ja kuumade suu-
pistete ja kulinaartoodete müügi organiseerimiseks, on luba-
tud toitlustustidel ja kaubastuil kokku osta kohalikel turgu-
del ja sügavpunktides liha, kala, rasvaineid, piimatooteid,
mune, kartuleid ja juurvilja.

2) Toiduainete kokkuostu teostatakse turul kujunevate hin-
dadega sellise arvestusega, et need (kokkuostu) hinnad taga-
vad külmade ja kuumade suupistete ja kulinaartoodete müüki
kehitatud hindadega, käibemaksu eraldamist eelarvesse 10%
suuruses summas, kõigi kulude katmist, mis seotud toidubaari
tööga, ja säästusid.²

3) Kokkuostu teostatakse kolhoosidest, kolhoosnikuilt ja
muult elanikkonnalt peale nende poolt riiklike normikohustuste
täitmist.

4) Kokkuostu linnade ja suurte töölisasulate turgudel teosta-
takse liiduvabariikide (mis ei oma jaotust oblastite järgi),
autonoomsete vabariikide ja oblastite (kraide) täitevkomiteede
loal.

5) Toiduainete kokkuostu teostatakse ainult trusti (kau-
bastu) volinike poolt ning trusti (kaubastu) direktori poolt
lubatud kogustes.

¹ Pea-erikaubastu ettevõtted on 13. maist 1946. a. üle antud Gastro-
noomia ja koloniaal-musterkaupluste ja Musterrestoranide Peavalitsuse
süsteemi.

² Uleminekuga kaardivabale kaubandusele on käibemaksu arvestamine
omatoodangult kaotatud.

6) Iga kokkuost peab olema viivitamata vormistatud arvega. Arvetele kirjutavad alla:

Kokkuostul kolhoosidest — kolhoosi esimees ja arveametnik; kokkuostul kolhoosnikuilt ja muult elanikkonnalt — müüja, kusjuures on kohustulik kokkuostu koha ja müüja täpse aadressi märkimine.

7) Juhul, kui ei ole võimalik kolhoosnikuilt ja muult elanikkonnalt arvet saada, on lubatud ostu vormistada juurdelisatud vormikohaste kokkuostuaktidega.

8. Arvetel või kokkuostuaktidel märgitud hindade vastavus ostupäeval kujunenud turuhindadele peab olema kinnitatud:

a) kokkuostu puhul kohalikul turul — turu direktori poolt,

b) kokkuostu puhul maa sügavpunktides — tarbijatekooperatiivi esimehe või rajooni kaubandusosakonna juhataja poolt.

9. Kõik arved ja kokkuostuaktid vaadatakse läbi ja kinnitatakse trusti (kaubastu) direktori poolt kahe päeva jooksul arvates kokkuostu momendist.

10. Kõik kokkuostetud toiduained peab viivitamata üle antama trusti (kaubastu) lattu.

Koostatakse kokkuostu teostamise momendil

Kinnitan summa rbl. ....

„.....“.....194..... a. Direktor .....

(allkiri)

Kokkuostu akt

„.....“..... 194.....

(kokkuostu koht)

Mina .....

(trusti või kaubastu nimetus)

volinikuna .....

(voliniku perek., ees- ja isanimi)

olen ostnud .....

(müüja perek., ees- ja isanimi)

kelle elukoht .....

(müüja täpne aadress)

järgmisi põllumajandussaadusi:

Jrk. nr.	Põllumajandussaaduste nimetused	Mõõtühik	Sort	Hulk	Hind	Summa
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

Kokku: .....

Summa sõnadega .....
Raha vastu võtnud .....
(müüja allkiri)
Raha maksnud .....
(voliniku allkiri)
Aktis märgitud hindade vastavust kokkuostupäeval olevatele hindadele
kinnitan .....
(allkiri ja pitsat, ametikoht ja kuupäev)

KAUPLUSE AJUTISED TÕOKORRALDUSE EESKIRJAD

Kinnitatud NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga nr. 384 —
26. augustist 1943. a.
(Väljavõtte).

Kassade töö, laekumise üleandmise ja kulutamise kord:

54. Ostjailt kauba eest raha saamise arvestamiseks ja kontrollimiseks osakondade jaotusega kauplustes ja suurtes kauplustes peab reeglikohaselt kasutatama mehaanilisi kassaaparaate. Mehaaniliste kassaaparaatide puudumisel võib kasutada ruloonkassasid või vastu võtta raha kassapidaja poolt väljakirjutatavate varem nummerdatud tšekkide vastu.

Kauplustes, kus töötab mitte enam kui kolm müüjat, võib raha vastu võtta kaupluse juhataja või tema määramisel vastav müüja.

Telkides ja kioskites võtavad raha vastu vahenditult müüjad.

Märkused: 1) Ruloonmarke arvestatakse kui täpsel arvestusel olevaid dokumente.

2) Talongide raamatud, mis varem nummerdatud, läbi nõõritatud ja pitseeritud, peab säilitama ja arvestama kui rangel arvestusel olevaid dokumente.

55. Kauplustes, kus koosseisus on mitu kassapidajat, panakse ühele neist vanem-kassapidaja kohused. Tema peab aegsasti koguma operatsioonikassade kassapidajailt laekunud raha ja iga päev andma selle üle Riigipanka, vastu võtma ja välja andma nõuetekohaselt vormistatud dokumentide vastu raha, pidama operatsioonikassa raamatut ja koostama igapäevaseid kassaaruandeid. Seal, kus ei ole vanem-kassapidajat, annavad operatsioonikassade kassapidajad laekunud raha allkirja

vastu üle kaupluse direktorile või tema asetäitjale, kes on kohustatud iga päev üle andma laekunud raha Riigipanka.

56. Kauplused annavad laekunud raha üle Riigipanka tähtaegadel ja korras, mis ette nähtud NSV Liidu RKN-i määrus-tega nr. 327 — 25. veebruarist 1937. a., nr. 823 — 13. juulist 1938. a., NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu määrusega nr. 1061 — 19. septembrist 1939. a. ja NSV Liidu Riigipanga Juhatuse juhendiga nr. 217, aprillist 1941. a. Üleandmisele kuulub kogu laekunud raha, välja arvatud summad, mida kauplus võib kulutada kinnitatud kassaplaani piirides. Kokkuleppel Riigipangaga määratakse kauplustele vahetusraha kindlustamiseks igapäevasest laekumisest jäägi limiit.

57. Kaupluse kassast võib välja anda:

a) rahalisi summasid (p. 56 märgitud määrades) ainult neil juhtudel, kui kuludokumendil on kaupluse direktori ja raamatupidaja allkirjad;

b) ostjaile kasutamata tšekkide vastu raha ainult kaupluse direktori või tema asetäitja kirjalikul loal (raha peavad tagastama tšekke väljaandnud kassad);

c) ostjaile tagastatud kaupade eest raha ainult kaupluse direktori loal, mis vormistatud kassaorderiga.

58. Kassapidajate vahetusel ei ole lubatud nende vahel min-geid arveldusi. Töös vahetatav kassapidaja peab ilma luge-mata kaasa võtma kogu kassas oleva raha, eraldades oma järg-lasele tarviliku vahetusraha fondi; kassapidaja loeb raha üle kaupluse kontoris. Kassapidajate vahetusel peab tingimata juu-res olema kaupluse direktor, tema asetäitja või vanem-kassa-pidaja.

59. Operatsioonipäeva lõpul või kassapidajate vahetusel kaupluse direktor või tema asetäitja on kohustatud üles mär-kima mehaaniliste kassade näitajad või fikseerima kassa-pidaja poolt kasutamata ruloonmarkide jäägi. Neid näitajaid kontrollitakse iga päev realiseerimiskäibega, mis kindlaks teh-tud müüjate tšekkide ülelugemise teel, samuti ka laekunud summaga, mis kassapidajate poolt tegelikult üle antud. Võrd-lus peab olema lõpetatud hiljemalt operatsioonipäevale järg-neva päeva kella 11-ks.

Kui kassapidajate poolt üleantavad laekunud summad ei vasta päevasele või vahetuse laekumise üldsummale, mille

saame mehaaniliste kassanäitajate, ruloonmarkide või kassapidajate poolt väljakirjutatud tšekkide alusel, näidatakse vahe (puudu-, ülejäägid) operatsioonikassa raamatus, millele kirjutavad alla kassapidaja ja kaupluse direktor või tema ase-täitja. Kassa võrdlemisel avastatud raha ülejäägid vormistatakse aktiga ning kantakse tuluks kassa sissetulekuorderiga. Väikesed puudujäägid kuni 10 rublani kaetakse kassapidaja poolt kohe või hiljemalt järgmisel töötasu väljamaksmise päeval.

60. Kaupluse direktor ja raamatupidaja kannavad vastutust laekunud raha õigeaegse üleandmise eest Riigipanka, laekumisest seadusega kehitatud kulutuste normidest kinnipidamise eest ja selle eest, et rahasummade jääk kassas vastaks kehitatud limiitidele.

61. Kaupluse direktor ja raamatupidaja teevad päevaste operatsioonide kohta kirjendid kassa operatsiooniraamatusse ja koostavad kassaaruande NSV Liidu Kaubanduse RK poolt kehitatud vormi kohaselt. Aruanne koos juurdelisatud dokumentidega antakse üle arvepidamisse, võttes allkirja teisele aruande eksemplarile, mis jääb kassapidaja või direktori kätte.

62. Kassatšekkidega kuritarvituste vältimiseks peab neil kasutamata leppešifreid, templit, kindlaks määrama äärmised tšekisummad jne.

Kasutatud kassatšekke säilitatakse materiaalselt vastutava isiku juures ühe kuu jooksul peale inventeerimist, kui aga inventeerimisel avastati puudujääke, siis asjade selgitamiseni.

63. Kontroll-kassalinte peab kasutama kõigi mehaaniliste kassaaparaatide juures. Kasutatud kontroll-kassalinte säilitab kaupluse direktor ühe kuu jooksul peale inventeerimist, kui aga inventeerimisel avastati puudujääke, siis asjaolu selgitamiseni.

Märkus: Kasutatud kassatšekke ja kontroll-linte peab kaupluses säilitama pakitult ja pitseeritult või plommitult.

64. Peale määratud säilitamisaja lõppemist antakse kasutatud kassatšekid ja kontroll-lindid kustutatud kujul üle utiliteeraineid varujaile organisatsioonidele.

VOLITUSTE VORMISTAMISE, VÄLJAANDMISE, ARVESTUSE JA KAUP-MATERIAALSETE VÄÄRTUSTE VÄLJAMISE KORRAST.

NSV Liidu Kaubanduse RK ringkiri nr. 0168 — 31. maist 1944. a.

Kooskõlas NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu korraldusega nr. 10894-r — 19. maist 1944. a. NSV Liidu Kaubanduse RK paneb ette kohustada Teile alluvaid organisatsioone ja ettevõtteid rangelt kinni pidama allpool toodud volituste vormistamise, väljaandmise ja arvestuse ning kaup-materiaalsete väärtuste väljamise korra:

a) volitused, mis välja antud ametiisikute poolt kaup-materiaalsete väärtuste saamiseks, peavad olema alla kirjutatud ettevõtte, organisatsiooni ja asutise juhataja ja pea- (vanem-) raamatupidaja poolt; väljaantud volitused kuuluvad raamatupidamises eriarvestusele;

b) kaup-materiaalsete väärtuste väljamine võib toimuda ainult vastava organisatsiooni poolt väljaantud volituse vastu;

c) on keelatud välja anda volitusi, millel on märkimata nende kehtivuse aeg, hankija nimetus, saadaolevate kaup-materiaalsete väärtuste kogus ja nimetus;

d) kontroll kaupade saamise üle väljaantud volituste järgi pannakse ettevõtete, organisatsioonide ja asutiste pea- (vanem-) raamatupidajatele.

VÄLJAANTUD VOLITUSTE JA NENDE JÄRGI KAUPADE SAAMISE ARVESTUSEST JA KONTROLLIST.

NSV Liidu Rahanduse RK juhend nr. 307 — 9. juunist 1944. a.

Kooskõlas NSV Liidu RKN-i korraldusega nr. 10894-r, 19. maist 1944. a. p. 5 NSV Liidu Rahanduse RK kehistab järgmise arvestuse ja kontrolli korra väljaantud volituste ja nende järgi kaupade saamise üle:

1. Volitusi kaup-materiaalsete väärtuste saamiseks antakse välja eranditult ettevõtte, organisatsiooni ja asutise ametiisikutele juurdelisatud vormi järgi koostatud plankidel, ettevõtte (organisatsiooni, asutise) direktori ja pearaamatupidaja allkirjadega.

2. Kaubandus-, varustus-, turustus- ja teistest organisatsioonidest kaup-materiaalseid väärtusi ei väljasta:

a) volituse esitamisel, mis välja antud puudulike rekvisiitidega;

b) volituse allakirjutamisel isikute poolt, kes ei ole märgitud käesolevas juhendis p. 1;

c) volituse aegumisel.

Märkus: Volituse kehtivuse aja piirides on lubatud selle järgi osalist kaup-materiaalsete väärtuste väljamist.

3. Volituse väljaandmisel (mis täidetud ja alla kirjutatud eelpooltähendatud korras) ettevõtte (organisatsiooni, asutise) raamatupidamine märgib volitusele järjekorranumbri ja registreerib selle allpool toodud vormi järgi koostatud erizurnaal — „Väljaantud volituste arvestuse raamatus“:

Volituse nr. ja väljaandmise kuupäev	Volituse kehtivuse aeg (kuni 194.... a.)	Isiku ametikoht ja perekonnanimi, kellele volitus väljaantud ja kelle poolt alla kirjutatud	Hankija nimetus	Saadavate kaupmateriaalsete väärtuste nimetused ja kogus	Volituse saanud isiku allkiri	Arvepidamise märkus ülesande täitmise kohta väljaantud volituse järgi

4. Ettevõtte (organisatsiooni, asutise) pea-(vanem-)raamatupidaja on kohustatud:

a) jälgima volituste vormistamise, väljaandmise ja registreerimise eeskirjade täitmist;

b) instrueerima volitusi saanud isikuid raamatupidamisele dokumentide esitamise korras antud ülesande täitmise kohta;

c) õigeaegselt kontrollima vastavate dokumentide alusel (sissetulekuorderid, vastuvõtuaktid jne.) volituste kasutamist;

d) jälgima väljaantud volituste kehtivuse aega ja nende mittekasutamisel õigeaegset tagastamist.

5. Volituse saanud isik on kohustatud hiljemalt volituse kehtivuse lõppemisele järgneval päeval esitama ettevõtte (organisatsiooni, asutise) raamatupidamisele ülesande täitmise kohta dokumendid või tagastama kasutamata volituse.

Ettevõtte
(organisatsiooni, asutise pitsat)

Lisa
NSVL RRK juhendile
nr. 307, 9. juunist 1944. a.

Väljaandmise kuupäev

Volituse vorm
Käesolev volitus on kehtiv kuni
"....." ..... 194..... a.

VOLITUS nr. ....

Välja antud .....
(amet, ees-, isa- ja perekonnanimi)

on volitatud .....
(hankija organisatsiooni nimetus)

korralduse, faktuuri, arve nr. .... järgi vastu võtma järgmisi kaup-materi-
aalseid väärtusi:

Jrk. nr.	Kaup-materiaalsete väärtuste nimetused ¹	Möö- t- ühik	Kogus (sõnades)

Käesolevaga tõestatakse sm. .... allkiri
(volituse saaja allkirja proov)

Ettevõtte (organisatsiooni, asutise) juhataja .....
(allkiri)

Ettevõtte (organisatsiooni, asutise)
pitser .....
Pea-(vanem)-raamatupidaja
(allkiri)

Kaupa-materjali väljanud organisatsiooni märkus:

Väljatud arve (faktuuri, korralduse) nr. .... alusel.

(Väljamise kuupäev) .....

Saaja allkiri .....
(Passi nr., loetav allkiri, vastuvõtmise kuupäev.)

¹ Saadavate kaup-materiaalsete väärtuste suure nomenklatuuri puhul
lubatakse teha märge selle kohta, et kaupu saadakse kooskõlas korraldu-
sega (spetsifikatsiooniga, arvega), mis lisatud volitusele
nr. .... "....." ..... 194..... a.

Volituse alusel kaupade väljaandmisel sularaha eest on hankija kohustatud arve ära kirja saatma posti teel volituse väljaandnud ettevõtte (organisatsiooni, asutise) raamatupidamisele.

Arves peab olema märgitud volituse number, saaja perekonnanimi ja volituse väljaandmise kuupäev.

7. Kontroll hankija poolt volituse põhjal kaup-materiaalsete väärtuste väljamise eeskirjade ja korra täitmise üle on pandud hankija organisatsiooni pea-(vanem-)raamatupidajale.

8. Käesolev juhend ei ole kehtiv transpordiorganisatsioonidelt (raudtee ja veetransport) kauba saamise korral.

KAUBA KOGUSELISEST VASTUVÕTMISE KORRAST NSV LIIDU KAUBANDUSE RK SÜSTEEMIS.

NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri nr. 263 — 27. augustist 1942. a.

Sotsialistliku omandi kaitse ja kauba omastamiste ning puudujääkide vastu võitlemise tugevdamiseks k ä s i n :

1. Arvates 1. oktoobrist 1942. a. teostada NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemis kaupade koguselist vastuvõtmist, aktide koostamist ja pretensioonide esitamist kaubalistele puudujääkidele juurdelisatud juhendi kohaselt.

2. Kaupade koguselise vastuvõtmise hõlbustamiseks kohustada kõiki Kaubanduse RK süsteemi organisatsioone ja ettevõtteid nende poolt pakitava kauba väljamisel:

a) asetada kauba iga üksiku koha juurde pakkeleht (välja arvatud kaubad, millele omadused seda ei võimalda, nagu juurvili, soolatud kaubad jne.), mille vorm (nr. 68) kinnitatud NSV Liidu Kaubanduse RK poolt 23. XII 1939. a.

b) tähistada iga kauba-koht väljamise markeerimisnumbriga ning märkida markeeringus kauba brutokaal, taarakaal ja kaalukaupade osas netokaal;

c) faktuuridele märkida pakkelehtede numbrid;

d) märkida raudtee (laeva) saatelehtede lahtrisse „märgid ja margid“ väljamise markeerimisnumbrid.

3. NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemi hankijaiks olevail ettevõtete ja organisatsioonide juhatajail:

a) kehistada range kontroll kaupade valmispanemise ja pakkimise üle ning süstemaatiliselt teostada nende katselist kont-

rollimist üksikute kastide, pakkide jne. avamise ja pakitud ning väljamiseks määratud kaupade võrdlemise teel dokumentidega (arvega, saate- ja pakkelehega);

b) organiseerida iga kauba valmispanija ja pakkija üle personaalne pretensioonide arvestus puudujääkide alal, nende poolt valmis pandud ja pakitud kaubapartiides.

4. Kaupa, milles on avastatud puudujääk või ülejääk, võib suunata müügile ainult peale kogu partii vastuvõtmist ja puudu- või ülejäägi kohta akti koostamist ja allakirjutamist.

Lisa

NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjale nr. 263 — 27. augustist 1942. a.

JUHEND.

KAUPADE KOGUSELISE VASTUVÕTMISE TAHTAEGADEST JA KORRAST, AKTIDE KOOSTAMISEST NING PRETEN- SIONIDE ESITAMISEST KAUBALISTE PUUDUJÄÄKIDE PUHUL NSV LIIDU KAUBANDUSE RK SÜSTEEMIS.

I. Üldeeskirjad.

§ 1. Käesoleva juhendi kohaselt toimub NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemis organisatsioonide ja ettevõtete poolt kaupade koguseline vastuvõtmine, aktide koostamine ja kaubaliste puudujääkide puhul pretensioonide esitamine igasugu kaubahangete puhul.

§ 2. Käesolevat juhendit rakendatakse juhtudel, kui pooltele kohustuslike eeskirjadega, hangete põhitingimustega või poolte vahel sõlmitud lepingutega ei ole ette nähtud teisi tähtsusega, kauba koguselise vastuvõtmise, aktide koostamise ja pretensioonide esitamise korda.

§ 3. Kui kauba saabumise momendiks hankijailt arvefaktuuri ei ole saadud, siis saaja teostab kauba koguselist vastuvõtmist käesoleva juhendi kohaselt, ootamata arve saabumist. Sel juhul tuleb koostada akt vorm nr. 2 kohaselt, mis kinnitatud NSV Liidu Kaubanduse RK poolt 23. XII 1939. a. Kauba vastuvõtmine ja akti koostamine toimub kohaliku kaubandusosakonna või teise erapooletu organisatsiooni osavõtul.

§ 4. Üksikute kaupade koguselise vastuvõtmise korra määramisel (kaalumine, ülelugemine, mõõtmine jne.) rakendatakse vastavaid standardite, tehniliste tingimuste, hanke põhitingimuste, lepingute ja muid pooltele kohustuslikke eeskirju. Koguseline vastuvõtmine, kusjuures osa kauba katselisel kontrollimisel saadud kaal laiendatakse kogu kaubapartiile, on lubatud neil juhtudel, kui säärane kord on määratud standarditega, hanke põhitingimustega, lepingutega või muude pooltele kohustuslike eeskirjadega.

§ 4-a. Kui kaup on pakitud ühtlasesse taarasse, on lubatud kauba kaalu osaline kontrollimine kogustes (protsentides), mis määratud standarditega, tehniliste tingimustega, lepingutega või muude pooltele kohustuslike eeskirjadega.

Ebaühtlase taara puhul teostatakse kauba-kohtade rühmitamist taara ühtluse tundemärkide kohaselt ning rakendatakse igas rühmituses kontrollimise korda, mis märgitud käesoleva paragrahvi esimeses lõikes.

Mitmesuguse taara puhul, kui kauba-kohtade rühmitamine taara ühtluse tundemärkide kohaselt võimatu, ei ole lubatud kauba osalisel, katselisel kontrollimisel saadud kaalu laiendada kogu kaubapartiile. Sel juhul tuleb teostada kogu kauba ja iga taara-ühiku täielik kontrollimine, ära näidates vastuvõtuaktis või sellele lisatud aruandes kauba bruto-, neto- ja taarakaal — nii taaral märgitud hankija trafarettides ja markides kui ka tegelikult esinev.

§ 5. Kaupade suhtes, mis ei saabu taaras, vaid antakse üle või väljatakse tükiviisi või mahulise mõõduga, teostatakse koguselist vastuvõtmist kas netokaaluga või kaubaühikute koguse järgi (tükid, kuupmeetrid jne.).

§ 5-a. Kauba netokaalu kontrollimist teostatakse kauba tegeliku kaalumise teel ilma taarata või juhtudel, kui kauba kaalumine ilma taarata on raskendatud, brutokaalu ja taarakaalu kontrollimise teel.

Kui antud kauba omaduste ja realiseerimise korra kohaselt netokaalu kontrollimine kauba saabumisel taaras on raskendatud ja taara tuleb üle kaaluda peale kauba realiseerimist jaevõrgus, siis kauba saabumisel kontrollitakse käesoleva juhendi kohaselt ja fikseeritakse kuni taara avamiseni kauba tegelik brutokaal, võrreldes seda hankija spetsifikatsiooniga. Sel juhul taarakaal peab olema kontrollitud ja fikseeritud

aktiga peale kauba müüki sama juhendi kohaselt. Akt taarakaalu kohta peab olema koostatud hiljemalt 10 päeva jooksul peale taara vabanemist, niiskete kaupade (siirupi, keedise, heeringate jm.) taara osas aga — viivitamata peale taara vabanemist kauba alt, kui hanke põhitingimustega või lepinguga ei ole määratud mõni teine tähtaeg. Üheaegselt määratakse aktiga (teine akt) kauba netokaal, brutokaalust (esimese akti järgi) taarakaalu (teise akti järgi) mahaarvamise teel ning juhul, kui säärane puudujääk avastatakse, kirjendatakse netokaalu puudujääk hankija kontole.

Tegeliku taarakaalu mahaarvamine arvel või transpordidokumentidel märgitud brutokaalust tegelikku brutokaalu kontrollimata ei ole lubatud.

Muudel juhtudel teostatakse taarakaalu kontrollimist üheaegselt netokaalu kontrollimisega. Puudujäägi avastamisel fikseeritakse taarakaalu vahe puudujäägi aktis, mis tõendab kauba väljasaatmist väiksemas koguses.

II. Kauba koguselise vastuvõtmise koht.

§ 6. Kaupade koguselist vastuvõtmist teostatakse:

a) kohalikul käibel: kui kaup toimetatakse kohale hankija vahenditega — kaubasaaja laos, kui aga kaup kohale toimetatakse kaubasaaja vahenditega — hankija laos;

b) mittekohalikul käibel: sihtjaamas (sadamas).

§ 7. Taarastatud kaupade koguselist vastuvõtmist teostatakse kohalikul ja mittekohalikul käibel:

a) hankija laos või sihtjaamas (sadamas), vastavalt brutokaalule ja kohtade arvule;

b) kaubasaaja laos — netokaaluga, taaras olevate kaubaühikute hulga järgi jne.

III. Kaupade koguselise vastuvõtmise kord ja tähtjad kohalikul käibel.

§ 8. Kui kaup on vastu võetud hankija laos brutokaaluga ja kohtade arvu järgi (§ 7 p. „a“), siis kaubasaaja poolt oma laos kauba kontrollimine netokaalu, taaras oleva kaubaühikute hulga jne. põhjal ja akti koostamine puudujäägi kohta

peab olema teostatud kiiresti riknevate kaupade osas hiljemalt 24 tunni jooksul, kõikide muude kaupade osas 10 päeva jooksul arvates nende kättesaamise momendist hankija laos.

§ 9. Juhul, kui taaras oleva kauba vastuvõtmisel on avastatud netokaalu ja kaubaühikute hulga mittevastavus pakkelehtedel, spetsifikatsioonidel, faktuuridel jne. märgitud andmetele, on kaubasaaja kohustatud katkestama ülejäänud kauba-kohtade avamise ja kooastama akti.

Aktile kirjutavad alla taara avamist ja kauba kontrollimist teostanud isikud.

Uheaegselt sellega on kaubasaaja kohustatud viivitamata välja kutsuma hankija esindaja avastatud puudujäägi kindlaks-tegemiseks, ülejäänud kauba kaalu ja koguse kontrollimisest osavõtmiseks ja kohapealse vastuvõtuakti koostamiseks.

§ 10. Akti koostamisest osavõtmiseks peab teade hankija esindaja väljakutsumisest olema kohale toimetatud hiljemalt 48 tundi enne akti koostamist, kiiresti riknevate kaupade puhul aga — hiljemalt 4 tundi enne akti koostamist.

Hankija esindaja mitteilmumisel teostatakse kaupade vastuvõtmist kohaliku kaubandusosakonna või mõne teise erapooletu organisatsiooni esindaja juuresolekul.

Taara ja pakkematerjalid, mille avamisel on avastatud kauba puudujääk, peavad olema säilitatud ja esitatud akti koostamisest osavõtva hankija, kohaliku kaubandusosakonna või teise erapooletu organisatsiooni esindajale.

§ 11. Hankija esindaja poolt kaubasaaja lattu kohaletoimetatud taarastamata kauba puudujäägi akt koostatakse nimetatud esindaja osavõtul.

Sel juhul koguseline vastuvõtuakt loetakse võrdseks saatedokumendiga (saateleht, faktuur jne.), millel saaja allkiri kauba vastuvõtmise kohta.

IV. Kaupade koguselise vastuvõtmise kord ja tähtajad mittekohalikul käibel.

A. Vastuvõtmine sihtjaamas.

§ 12. Taarastamata kaupade vastuvõtmisel vahenditult vagunist on kaubasaaja kohustatud kuni mahalaadimiseni kontrollima — välise vaatluse teel — vaguni vigastamatust, luu-

kide, lukkude ja plommide korrasolekut ning eriti — kelle poolt ja kus jaamas on pandud plommid. Vagunilt plommide mahavõtmist teostab raudtee kaalu kaubasaaja juuresolekul.

Kaubasaaja on kohustatud nõudma kaalu kontrollimist kõigil juhtudel, kui see on ette nähtud transpordil kehtivate eeskirjadega, eriti siis, kui on avastatud:

a) vaguni korratusi, mis annavad põhjust oletada kauba kadu;

b) plommide korratusi või puudumist;

c) kauba kadude tunnuseid, kui kaup on veetud lahtistes või kinnistes plommimata vagunites (kui säärane vedu on lubatud raudteel kehtivate eeskirjadega);

d) vaguni saabumine plommidega, mis ei ole pandud lähtajaamas, või plommidega, mille järgi on võimatu kindlaks teha plommimise koht.

§ 13. Taarastatud tükikauba, samuti pakkides ja pallides saabunud kauba vastuvõtmisel on kaubasaaja kohustatud sihtjaamas kontrollima:

a) kaubakohtade arvu, samuti kaalu kooskõlas raudteevõrkudel maksvate eeskirjadega;

b) taaral (pakendil) märgitud markeerimisnumbrite vastavust raudtee saatelehel märgitud markeerimisnumbritele;

c) taara ja pakendi säilivust ja vigastamatust.

§ 14. Juhul, kui kaup antakse raudtee poolt välja sihtjaamas kaalu kontrollimata, on kaubasaaja kohustatud raudteelt nõudma selle asjaolu märkimist saatelehel kooskõlas NSV Liidu raudteede põhikirjaga.

§ 15. Kaubasaatja esindaja saatel saabunud kauba puudujääk akteeritakse saatja osavõtul.

Juhul, kui saatja esindaja hoidub kõrvale akti koostamise osavõttust või sellele allakirjutamisest, tehakse aktil vastav märkus ning akt koostatakse erapooletu organisatsiooni esindaja juuresolekul.

§ 16. Kui sihtjaamas avastatakse kauba mittevastavus transpordidokumentidele (kohtade, kaalu puudujääk või mittevastavus markeeringus), taara või kauba vigastust, on kaubasaaja kohustatud nõudma kauba kontrollimist kaubaühikute osas ja selle kohta raudtee kommertsakti koostamist.

B. Vastuvõtmine sihtsadamas.

§ 17. Taarastatud ja tükikauba vastuvõtmisel sihtsadamas on kaubasaaja kohustatud kontrollima kaubakohtade arvu, iga pakendi seisukorda, numbrit, markide ja märkide vastavust saatelehes märgituile, samuti kaalu kooskõlas maksvate veoeskirjadega.

Kaubakaalu või kohtade arvu puudujäägi, kauba vigastuse, taara korratuste või markeerimise mittevastavuse avastamisel on kaubasaaja kohustatud nõudma kommertsakti koostamist.

§ 18. Kui kaubad on laaditud segamini ja veetud kohale hankija saatjata, on kaubasaaja kohustatud teostama kauba ülekaalumist laevanduse esindaja juuresolekul. Ülekaalumist teostatakse kauba väljalaadimise momendil ning olenemata sellest, kas kauba kaal oli märgitud laevanduse määramisel või saatja avaldusel. Kauba ülekaalumine ei tohi tingida laeva kinnipidamist. Kui ilmneb erinevus saatelehes märgitud kaalust, peab kaubasaaja nõudma kommertsakti koostamist.

Mahuga mõõdetavate ja leppekaalu või tüki järgi arvestatavate kaupade ülekaalumist ei teostata. Ülemõõtmist ja leppekaalu kindlaksmääramist teostatakse saaja poolt kohas ja korra kohaselt, mis määratud hanke põhitingimustega ja muude pooltele kohustuslike eeskirjade ja lepingutega.

Kaubasaatja esindaja saatel saabunud kaupades ilmnenu puudujääk akteeritakse § 15. mainitud korras.

C. Taarastatud ja konteineris oleva kauba kontrollimine kaubasaaja laos.

§ 19. Kaubasaaja laos taaras oleva kauba netokaalu, kaubaühikute hulga, samuti konteineris taarata kauba kontrollimine peab olema teostatud ning vastuvõtuakt puudu- ja ülejääkide kohta koostatud:

- a) kiiresti riknevate kaupade osas — 24 tunni jooksul;
- b) konteineris saabunud taarastamata kauba osas — üheaegselt konteineri avamisega;
- c) ülejäänud kaupade osas — üheaegselt taara avamisega, kuid hiljemalt 10 päeva jooksul, ennetähtaegse juurdeveo rajoonides aga — hiljemalt 15 päeva jooksul.

Nimetatud tähtaegu loetakse kaubasaajale sihtjaamast (sadamast) kauba väljaandmise päevast.

§ 20. Puudujäägi avastamisel katkestab saaja taara edasise avamise ja koostab selle kohta akti.

Aktile kirjutavad alla taara avamist ja kauba kontrollimist teostanud isikud. Uheaegselt sellega on saaja kohustatud välja kutsuma hankija kohaliku osakonna või peavalitsuse (kontori) ettevõtte esindaja, kelle süsteemi kuulub hankija (kaubasaatja), käesoleva juhendi § 10. märgitud tähtaegadel. Hankija (kaubasaatja) osakonna või hankija (kauba väljasaatja) peavalitsusele (kontorile) alluva ettevõtte puudumisel kohapeal või nende mitteilumisel kutse peale kutsutakse vastuvõtmisest osa võma kohaliku kaubandusosakonna või muu erapooletu organisatsiooni esindaja.

Taara ja pakkematerjalid, mille avamisel avastati kauba puudujääke, tuleb säilitada ning esitada akti koostamisest osavõtva kohaliku kaubandusosakonna või muu erapooletu organisatsiooni esindajale.

V. Aktide sisu.

§ 21. Vastuvõtuakt, mis tõendab saadud kaubas puudu- või ülejääke, peab olema koostatud vorm nr. 3-b kohaselt, mis kinnitatud NSV Liidu Kaubanduse RK poolt 23. XII 1939. a.

Peale akti tüüpvormis nr. 3-b ettenähtud rekvisiitide peab vastuvõtuakt sisaldama järgmised andmed:

a) akti koostamisest osavõtivate isikute nimed, nende ameti- ja töökohad; akti koostamisest osavõtva kaubandusosakonna või muu erapooletu organisatsiooni esindaja ametikohta tõendava dokumendi number ja kuupäev; valitavate organite (linna- ja rajooninõukogud, ametiühinguorganid jne.) liikmete kohta, kes ühtlasi töötavad mujal ja võtavad osa akti koostamisest, märgitakse aktis kõrvuti valitava ametikohaga ka teine ametikoht;

b) märkus, kelle poolt määratud kaaluga (raudtee, laevanduse või saatja) on kaup veoks vastu võetud, märkides ühtlasi dokumendid, mis tõendavad kauba ülekaalumist sihtjaamas; kui ülekaalumist ei teostatud, tehakse selle kohta aktis eri märkus;

c) märkus, millisel viisil määrati kauba kogus (ülekaalumine, ülemõõtmine jm.), kuid ainult selle kauba osas, mille eest tasutakse netokaalu järgi, — samuti, kas oli tegelikult teostatud kauba enda kaalumine;

d) järeldus avastatud puudujäägi põhjustest.

Tüüpakti vorm nr. 3-b osa „kvaliteediliste ja muude defektide täpne kirjeldus“ täidetakse kauba üheaegse koguselise ja kvaliteedilise vastuvõtu puhul.

Akt peab olema alla kirjutatud kõigi akti koostamisest osavõtnud isikute poolt. Ükski kontrollimisest osavõtnud isik ei ole õigustatud aktile allakirjutamisest loobuma, lahkarvamise puhul aga on ta kohustatud akti märkima oma eriarvamuse.

Aktidele peavad olema juurde lisatud nende kohtade pakkesedelid või tõestatud ära kirjad, mille juures ilmnes puudujääk.

Tegelikkusele mittevastava akti koostamise eest on sellele allakirjutanud isikud vastutavad liiduvabariikide kriminaalkoodeksite vastavate paragrahvide järgi.

§ 22. Konteineris taarastamata kauba saamisel, peale rekvisiitide, mis ette nähtud § 21, peab aktis olema märgitud: kohaletoimetamise ja konteineri avamise aeg kaubasaaja laos erapooletu organisatsiooni esindaja või kaubasaaja ametiühingu organisatsiooni esindaja juuresolekul, kes ei ole materiaalselt vastutavaks isikuks. Aktile lisatakse tingimata juurde plommid, mis võetud konteinerilt.

VI. Pretensioonide ja hagide esitamise kord kauba puudujääkide puhul.

§ 23. Kui kehtivate eeskirjade kohaselt on alust avastatud kaupade vedamisel tekkinud puudujäägi eest vastutust panna raudteele või laevandusele, on kaubasaaja kohustatud esitama pretensiooni transpordiorganile.

Pretensiooni põhjendamata tagasilükkamise korral märgib kaubasaaja transpordiorgani vastu kohtusse hagi esitamisel kaasvastutajana kauba väljasaatja või hankija.

Kui pealelaadimine on teostatud transpordi-ekspeditsiooni-organisatsiooni vahendusel viimase kaalu ja plommidega, siis kaasvastutajana peab olema märgitud kõrvuti hankijaga ka eelmainitud organisatsioon.

Hagi esitamine arbitraažile ainult kauba väljasaatja või hankija vastu on lubatud neil juhtudel, kui asjaolud ei näe ette transpordiorganite vastutust.

§ 24. Kui taaras olev kaup oli vastu võetud saaja poolt hankija laos või sihtjaamas (sadamas) brutokaalu ja kohtade arvu järgi, siis hankija vastutab saaja laos avastatud netokaalu või kaubaühikute hulgalise puudujäägi eest ainult sel juhul, kui kaubasaaja laos vastuvõetud kauba brutokaal vastab hankija laos või sihtjaamas (sadamas) vastuvõetud brutokaalule.

§ 25. Kaupade osas, mis välja saadetud alghankija poolt originaaltaara või vabrikupakendi avamiseta, vastutus kauba sisemiste puudujääkide eest ei lange ära alghankijalt sel juhul, kui viimase kaubasaaja poolt on koostatud avastatud puudujäägi kohta akt tähtaegadel ja korras, mis kehistatud käesoleva juhendiga, kuid hiljemalt 3 kuu jooksul arvates kaubasaamise päevast esimese saaja poolt.

§ 26. Ostja (saaja) on kohustatud kauba puudujäägist tingitud pretensioonid (reklamatsioonid) välja saatma hankijale hiljemalt 10 päeva jooksul arvates vastava akti koostamise päevast.

Pretensioonile lisatakse: akt, transpordisaatelehe ärakiri, kastide pakkelehed ja muud hankijal mitteolevad nõudmist põhjendavad dokumendid. Nimetatud dokumendid saadetakse tähitatud kirjas või antakse üle kandraamatusse võetava allkirja vastu.

Kui pretensioon (reklamatsioon) esitatakse kaupa mitte väljasaatnud hankijale, siis ostja (saaja), juhul kui nende dokumentide saatmine ei ole lepinguga kohustuseks tehtud hankijale, saadab samaaegselt oma pretensioonist ja kõigist seda põhjendavaist dokumentidest ära kirjad kaupa väljasaatnud organisatsioonile.

§ 27. Hankija (kauba väljasaatja) on kohustatud 10 päeva jooksul — arvates pretensiooni saamise päevast — kas tunnistama seda või teatama pretensiooni põhjendatud mitterahuldamisest.

§ 28. Arbitraažiorganid — kas ühe poole nõudmisel või enda algatusel — peavad vastutusele võtma kaasvastutajana vahenditult kaupu väljasaatnud või kaupu pakkinud organisatsiooni, kui selle vastuvõtmisel on avastatud puudujääk,

ehkki nimetatud organisatsioon ei ole kauba saajaga lepingulises vahekorras.

Samas korras võetakse vastutusele alghankijad (§ 25) kaupade osas, mis edasi saadetud originaaltaaras või vabrikupakendis.

§ 29. Käesoleva juhendiga kehistatud kaupade koguselise vastuvõtmise korra ja tähtaegade, aktide koostamise või hankijaile pretensioonide (reklamatsioonide) esitamise korra rikkumisel võivad arbitraažorganid rahuldada esitatud hagi, kui leiavad, et ilmnunud kõrvalekaldumised ei takista puudujäägi fakti, suuruse ja põhjuste kindlaksmääramist.

Vorm nr. 6.

Kinnitatud NSV Liidu Kaubanduse RK poolt
23. XII 1939. a.

Organisatsioon .....

Pakkeleht nr. ....

Korraldus-faktuurile nr. .... "....." ..... 194..... a.

Pakkekoht spetsifikatsiooni nr. .... kohaselt.

Hinnakirja nr. või artikli nr.	Kauba nimetus	Mõõtühik	Sort	Suurus	Hulk	Kaal

Pakkija ..... Tabeli nr. ....

**KAUP-MATERIAALSETE VÄÄRTUSTE ALALHOIU TAGAMISE JA KAUPADE KOGUSELISE VASTUVÕTMISE
KORRASTAMISE ABINÕUDEST NSV LIIDU
KAUBANDUSE RK SÜSTEEMIS**

NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri nr. 288 — 28. juunist 1943. a.

(Väljavõte)

Kaup-materiaalsete väärtuste alalhoiu tagamise ja eespoolnimetatud korratuste kõrvaldamiseks käsin:

1. Liiduvabariikide kaubanduse rahvakomissaridel, NSV Liidu Kaubanduse RK peavalitsuste juhatajail ja kontorite direktoreil kindlustada kaupade pakkimise, väljasaatmise ja koguselise vastuvõtmise eeskirjade kõrvalekaldumatut täitmist, mis kehistatud NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga nr. 263 — 27. augustist 1942. a.

2. NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemi hankija laost taarastamata kaupade saamisel on ostja esindaja kohustatud teostama nimetatud laos kogu kauba tegelikku vastuvõtmist koguliselt (kaaluliselt) ja nimetuste järgi, andes hankijale selle kohta allkirja.

Peale allkirja andmist ei ole ostjal lubatud esitada hankijale mingisuguseid kauba puudujääkide pretensioone.

Nimetatud kaubas puudujääkide avastamisel ostja laos viivitamata esitada vastav materjal kohtu-jälitusorganeile puudujääkides süüdlaste isikute vastutusele võtmiseks ja puudujäägi summa sissenõudmiseks.

3. Kui taarastatud või ka taarastamata vabrikupakendis oleva kauba väljaandmisel taarat või pakendit ei avata ja selle sisu ei kontrollita, tuleb tingimata tõendada kaubasaajate isikute allkirjadega, et kaup on saadud kohtade arvu ja brutokaalu järgi, ilma sisu kontrollimata.

4. Keelata kaupade väljaandmist kaubandusorganisatsioonide materiaalselt mittevastutavaile töötajatele.

Kohustada kaubandusorganisatsioone sõlmima kaubalisi ülesandeid täitvate agentide, ekspediitorite ja teiste töötajatega kirjalikke lepinguid varalise vastutavuse kohta kogu kauba puudujäägi suuruses, kooskõlas NSV Liidu Kesktäitevkomitee (KTK) ja RKN-i määrusega 12. juunist 1929. a. (NSV Liidu tööliste ja talupoegade valitsuse seaduste ja korralduste kogu 1929. a. nr. 42 art. 367). Töötajailt, kellega nimetatud

lepinguid sõlmitud ei ole, kauba saamiseks või väljasaatmiseks ühekordsete volituste väljaandmisel võtta volituse ärakirjale allkiri nende poolt endale täieliku materiaalse vastutuse võtmise kohta nimetatud kauba alalhoiu eest.

5. Nõuda kommertsaktide koostamist kõigil kaupade saamise juhtudel raudteelt või veetranspordilt omastamise järgede, korratu taara, plommimata ja korratute plommidega vagonite jne. puhul, olenemata sellest, kelle poolt oli määratud kaal ja teostatud kauba laadimine.

Juhul, kui transpordiorganid keelduvad kommertsakti koostamast, viibimata sellest edasi kaevata kõrgemalseisvale transpordiorganile, transpordiprokuröörile või miilitsale, võttes kaebuse ärakirjale nimetatud organeilt allkirja.

6. Transpordiorganite poolt, kooskõlas transpordil kehtivate eeskirjadega tähtjaks kaupade kohale mittetoimetamisel, teostada nimetatud kaupade otsimist ning viibimata esitada transpordiorganite vastu vastavad pretensioonid ja hagi, nõudes tarvilikel juhtudel väljasaatjailt transpordisaatelehtede kviitungeid ja lähtejaama (sadama) õiendeid kaupade väljasaatmise kohta.

7. Täiendada juhendit NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemis kaupade koguselise vastuvõtmise tähtaegade ja korra, aktide koostamise ja kauba puudujääkidel pretensioonide esitamise korra kohta, mis kinnitatud NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga 27. augustist 1942. a. nr. 263, paragrahvidega 4-a ja 5-a vastavalt käesoleva käskkirja lisale.

8. Keelata kaubandusorganisatsioonide ja -ettevõtete pearaamatupidajail kirjendamiseks vastu võtta kauba puudujäägi akte, mille vormistamisel on rikutud akteerimiskorda, mis kehitatud NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga 27. augustist 1942. a. nr. 263 kinnitatud juhendiga, kui selle korra rikkumise tulemusena ei saa kindlaks teha, kelle süü läbi tekkis puudujääk.

Kahjud, mis tekkinud seoses kohtu-arbitraažiorganite keeldumisega puudujäägi väärtuse sissenõudmiseks hankijalt vastuvõtuakti defektsuse tõttu, kanda VNFSV TsK § 83 või teiste liiduvabariikide TsK vastavate paragrahvide kohaselt isikute arvele, kes on süüdlased kehtiva kaupade vastuvõtmise korra ja tähtaegade rikkumises.

NSV LIIDU RIIGIPANGA JUHEND RAHALISE LAEKUMISE INKASSEERIMISE KOHTA

Kinnitatud NSV Liidu Riigipanga poolt 23. aprillil 1941. a. nr. 217 all.

(Väljavõtte)

1. Rahalise laekumise inkasseerimise organiseerimine.

1. Kõik kaubanduslikku laekumist või muid sularaha sissetulekuid omavad ettevõtted, asutised ja organisatsioonid (kauplused, restoranid, sööklad, raudteejaamad, sadamajaamad, kohaliku transpordi ettevõtted, posti-telegraafi kontorid, kinod, teatrid, võõrastemajad, töökojad, juuksuriärid jne.) on kohustatud raha üle andma Riigipanga või Kommunaalpanga kassadesse oma arveldus- (jooksva) konto asukoha järgi.

2. Laekumisest võivad ettevõtted, asutised ja organisatsioonid teostada kulutusi ainult edasilükkamata tarvidusteks ja kassa ülemineva jäägi kujundamiseks ning kaubandusorganisatsioonid peale selle veel leti- ja sööklate töötajatele töötasu väljamaksmiseks.

Riigipanga (kommunaalpanga) osakondade ja kontorite juhatajate poolt — kooskõlastatult oblasti, linna, rajooni kaubandusosakondadega — määratakse ettevõtetele, asutistele ja organisatsioonidele keskmised kulutuste normid laekumisest tegeliku tarviduse piires, kuid mitte kõrgemad NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu määrusega 19. septembrist 1939. a. nr. 1061¹ kehistatud normidest.

3. Laekumisest tehtavate kulutuste normide suurendamine võib olla lubatud ainult kaubandusettevõtetele, mis teostavad elanikelt esemete, viinapudelite ja muu taara kokkuostmist, samuti ka küla tarbijate-kooperatiivide arvelduste kindlustamiseks põllumajanduslikul varumisel.

Ühe ettevõtte laekumise kulutamine teise samasse organisatsiooni kuuluva ettevõtte tarbeks, samuti ka tervikuna kogu organisatsiooni tarbeiks, välja arvatud küla tarbijate-kooperatiivid, on keelatud.

¹ Käesoleval ajal on kehtivad laekumise kulutamise normid, mis kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega 8. oktoobrist 1946. a. nr. 2279 ning teatavaks tehtud NSV Liidu Kaubandusministeeriumi telegrammiga 12. oktoobrist 1946. a. nr. 1-1020.

4. Kassajäakide suurus ettevõttele, asutistele ja organisatsioonidele, samuti kassajäägid Side RK asutistele ja töohoiukassadele määratakse kehistatud normide piires Riigipanga kontorite ja osakondade juhatajate poolt kokkuleppel ettevõtete, asutiste, organisatsioonide juhatajatega, kaubandusettevõttele aga — kooskõlastatult oblasti, linna, rajooni kaubandusosakondadega.

5. Riigipanga kontorite ja osakondade juhatajad määravad igale ettevõttele, asutisele ja organisatsioonile ühe järgmistest Riigipangale rahalise laekumise üleandmise moodustest: a) Riigipanga inkassaatorite kaudu plommitud inkasseerimiskottides; b) üleandja toob raha otseselt Riigipanga kassasse kas plommitud kottides või teostab kohapeal ülelugemist; c) ülekande teel Side RK organite kaudu.

Raha laekumise organiseeritud vastuvõtuks väikestest kauplustest, kioskitest, telkidest, kandelaudadelt, sööklailt jne., mida ei teeninda Riigipanga inkasseerimisaparaat, organiseerivad vastavad kaubastud ja trustid, kooskõlas Riigipanga kontorite ja osakondadega, koondkassasid — kas mõne kaupluse juures või mujal — kaubandusorganisatsiooni äranägemisel. Rahalise laekumise toovad koondkassadesse kaupluste, sööklate, kioskite ja telkide juhatajad ning annavad selle üle koondkassa kassapidajale kviitungi vastu. Koondkassa kassapidaja annab vastuvõetud rahalise laekumise üle Riigipanga inkassaatorile samal päeval plommitud kotis.

6. Kauplustes, kus igapäevane laekumine on üle 100 tuh. rbl., avatakse vajaduse korral raha vastuvõtmiseks ja ülelugemiseks kohapeal Riigipanga kassad. Neil juhtudel võimaldab kauplus Riigipangale sisustatud ja isoleeritud ruumi ja valve. Kaupluste juures asuvate Riigipanga kassade poolt väljaantavaile kviitungeile kirjutab alla ainult Riigipanga kassapidaja. Kaupluse juures asuva kassa töö lõpul koostatakse kõigi väljaantud kviitungite kohta aruanne, millele kirjutavad alla Riigipanga kassapidaja ja kaupluse pearaamatupidaja.

7. Riigipanga kontorid ja osakonnad Riigipanga kassadesse rahalise laekumise üleandmise tähtaegade määramisel peavad lähtuma raha ringlevuse kiirendamise tarvidusest. Selle kiiremaks saabumiseks Riigipanga kassadesse ei tohi lubada ebaseaduslikku raha seismist ettevõtteis, asutistes ja organisat-

sioonides. Kohtades, kus rahalisi operatsioone teostab Riigipanga osakond või postiosakond, peab rahaline laekumine üle antama (vahenditult Riigipanka kas inkassaatorite või Side RK organite kaudu) igapäev. Muudes kohtades, kus ei ole rahalisi operatsioone teostavat Riigipanga osakonda ega postiosakonda, määratakse laekumise üleandmise tähtajad Riigipanga kontorite või osakondade poolt, olenevalt ettevõtte, asutise ja organisatsiooni kaugusest Riigipanga osakonnast või postiosakonnast.

8. Raudteejaamad, jõe- ja meresadamad, mis asuvad kohtades, kus on Riigipanga osakonnad, annavad laekumise üle iga päev, seal aga, kus ei ole Riigipanga osakondi, saadavad nad selle postivaguneis või mingil muul viisil hiljemalt järgmisel päeval lähemasse Riigipanga osakonda.

12. Puhkepäevadel ja pühadel rahalise laekumise inkasseerimine Riigipanga aparaadiga ja õhtuste kassade töö toimub tavalises korras.

13. Kassa laekumise üleandmine Riigipanga kassadele peab toimuma mitte ainult pangatähtedes, vaid ka vahetusrahas (nikkel, pronks). Vahetusraha tagasivooluks Riigipanga kassadesse organiseerivad kontorite ja osakondade juhatajad tarvilikel juhtudel vahetuspunkte trammi, omnibuse ja trolleibuse lõpp-peatustes, samuti ka muudes vahetusraha koondumiskohtades.

14. Kogu Riigipanga kassadesse saabunud raha laekumine kantakse enne operatsioonipäeva lõppu ettevõtete, asutiste ja organisatsioonide kontodele samal päeval kohe peale ülelugemist. Rahaline laekumine, mis saabunud peale operatsioonipäeva lõpetamist, kantakse nende arvetele hiljemalt järgmise päeva kella 13. Laekunud raha mitteõigeaegsel kandmisel ettevõtte, asutise ja organisatsiooni kontodele panga süü läbi maksab Riigipank viimase kasuks trahvi 0,1% suuruses saabunud summast iga viidetud päeva eest.

Riigipanga linnakontoreis ja oblastite, kraide ja vabariiklikes kontorites, samuti suurimais Riigipanga osakondades on lubatud kontori juhataja eriloal laekumise kandmine ettevõtte, asutise, organisatsiooni kontodele eelneva saatearuande alusel, kusjuures sissepandud summa ning saatearuandes märgitud summade vahe reguleeritakse hiljem samal päeval.

15. Ettevõtete, asutiste ja organisatsioonide esindajad või-

vad viibida rahapaunade avamise ja inkassaatorite kaudu üleantud laekumise ülelugemise juures. Ettevõtete, asutiste ja organisatsioonide esindajate mitteilmumine määratud ajaks ei pidurda Riigipanga poolt rahapaunade avamist ja laekumise ülelugemist.

16. Võimalikult täiel määral raha laekumise kogumiseks ettevõttest, asutistest ja organisatsioonidest inkasseerimisaparaatide poolt peavad Riigipanga kontorite ja osakondade juhatajad kehistama korra, mille kohaselt inkassaatorid teostavad rahalise laekumise kogumist mitte varem kui $1/2$ —1 tund enne ja hiljemalt $1/2$ tundi pärast müügi lõpetamist.

17. Vastutus Riigipanga kassadesse laekunud raha õigeaegse ja täieliku üleandmise eest pannakse ettevõtete, asutiste ja organisatsioonide juhatajaile ja raamatupidajaile (arvemetnikele).

II. Riigipanga inkassaatorite poolt laekunud raha kogumise kord.

18. Laekunud raha kogumine inkasseerimisaparaadi kaudu toimub Riigipanga kontorite ja osakondade ning ettevõtete, asutiste ja organisatsioonidega sõlmitud lepingute alusel tariifikohase tasu eest, mis teatatakse Riigipanga juhatuse poolt. Riigipanga kontorite ja osakondade juhatajad peavad lepingute sõlmimisel silmas pidama mitte ainult linna keskuses asuvaid ettevõtteid, asutisi ja organisatsioone, vaid ka linna agulites ja töölisasulais asuvaid asutisi.

Inkasseerimisaparaadiga teenindatavad ettevõtted, asutised ja organisatsioonid registreeritakse Riigipanga inkassaatorite poolt teenindavate ettevõtete, asutiste ja organisatsioonide arvestamise raamatusse.

19. Inkasseerimisaparaadi poolt teenindatavaile ettevõtetele, asutistele ja organisatsioonidele antakse välja kaks inkasseerimiskotti, millel märgitud Riigipanga asutise nimetus ja täpne number, mille järgi on antud ettevõtte registreeritud Riigipanga raamatus.

20. Riigipanga kontorid ja osakonnad kirjutavad igal kuul välja igale ettevõttele ilmumiskaardi. Ilmumiskaarti uuendatakse sama numbriga, mille all on ettevõtte registreeritud

Riigipanga žurnaalis, varustatakse Riigipanga pitsatiga ja inkasseerimisosakonna (grupi) või jaoskonna juhataja allkirjaga.

21. Inkasseerimisosakonna (grupi) juhataja koostab isiklikult inkassaatorite maršruudi ja määrab juhud, millal maršruudil peab olemä üks või kaks inkassaatorit, võttes arvesse iga maršruudi erinevusi, laekumise suurust, kohta, kaugust ja teisi raha laekumise ja inkasseerimistöo tingimusi. Neil juhitudel, kui sõidab välja kaks inkassaatorit, määratakse üks neist vanemaks.

22. Enne inkassaatorite väljasõitu laekumise kogumiseks grupi juhataja (või inkasseerimisosakonna korrapidaja) annab inkassaatoritele välja volitused, ilmumiskaardid, pitsati ja tühjad paunad (vastavalt ilmumiskaartide hulgale) allkirja vastu žurnaalis. Osakondades, kus ei ole inkasseerimisgruppe, teostab nimetatud dokumentide ja kottide väljaandmist vanem-kassapidaja. Kahe inkassaatori väljasaatmise juhul ühele maršruudile antakse dokumendid ja paunad välja vanem-inkassaatorile. Maršruudil jääb vanem inkassaator sõidukisse, teie aga kogub laekunud raha. Vanem-inkassaator annab inkassaator-kogujale välja tühja pauna alles pärast seda, kui ta on viimase käest eelmisest kauplusest antud pauna kätte saanud.

23. Riigipanga inkassaatorite ilmumiseks määratud kellaajaks üleandja (kaupluse, telgi, kioski jne. juhataja või kassapidaja) seab valmis kogu käesoleval päeval laekunud raha üleandmiseks, s. o. seab pangatähed vastavalt kupüüridele, loeb nad üle, paneb pauna ning kirjutab välja saatearuande.

Vahetusraha paneb üleandja kas sama pauna eritasku üheaegselt pangatähtedega või teise pauna, mis ette nähtud vahetusraha jaoks, koos saatearuandega.

24. Uleandja koostab saatearuande kolmes eksemplaris, mildest esimene eksemplar pannakse pauna eritasku; teine eksemplar (saateleht saatearuandele) antakse inkassaatorile pauna üleandmisel;

kolmas eksemplar (saatearuande ärakiri) kirjutatakse alla inkassaatori poolt, kusjuures ta pauna saamisel lööb ühtlasi tähendatud eksemplarile templi ning see eksemplar jääb üleandjale kviitungi asemel.

25. Raha üleandja plommib pauna plommitangidega või pit-

seerib kirjaläkiga, kusjuures vahapitsateid või vahaplomme ei ole lubatud tarvitada. Paunade pitseerimine kirjaläkiga on lubatud ainult sel juhul, kui ettevõttel, asutisel või organisatsioonil puuduvad plommitangid ja plommid ning pitseerimine toimub kirjaläki sulatamise teel puust lipikule selleks ettenähtud süvendisse. Pitsatijäljend peab olema täiesti selge.

27. Uleandja annab Riigipanga inkassaatorile pauna rahaga peale inkassaatori poolt fotoga varustatud isikut tõedava dokumendi, volituse ja ilmuniskaardi esitamist. Uleandja on kohustatud ilmuniskaardile märkima laekumise üleandmise aja, pauna numbri ja sinna paigutatud summa suuruse, samuti andma kaardile allkirja ning vastu võtama tühja pauna.

28. Inkassaator on kohustatud hoolikalt kontrollima pauna saamisel selle korrasolekut, kas nõör on terve, kas kinnitatud plommid või pitsatid on selged ning võrdlema sissekirjutuste vastavust saatearuandes ja ilmuniskaardil, samuti ka pauna numbri, plommi või pitsatijäljendi vastavust saatearuandes või ilmuniskaardil märgitud ettevõtte, asutise või organisatsiooni numbri ja nimetusega.

Kahe inkassaatori maršruudil olekul antakse inkassaatorkoguja poolt saadud rahaga paun üle vanemale inkassaatorile, kes on kohustatud kontrollima pauna, samuti nõöri ja plommi korrasolekut.

Vanem-inkassaator kannab vastutust raha sisaldavate paunade alalhoiu ja plommide ning pitsatite korrasoleku eest.

29. Kui inkassaatori kohaletulekuks laekumine ei ole üleandmiseks valmis seatud või kui üleandja käesoleval päeval laekumist ei oma, ei anna inkassaator üleandjale tühja pauna, vaid tagastab selle Riigipangale. Uleandja on kohustatud ilmuniskaardile märkima laekumise mitteandmise põhjuse. Sel juhul ettevõtte, asutise või organisatsioon annab samal päeval laekumise iseseisvalt üle Riigipanga kassasse.

30. Rahapaunade üleandmist Riigipangale teostab maršruudi vanem-inkassaator. Paunade kohaletoomist transpordilt Riigipanga ruumesse teostavad ainult käesoleva maršruudi inkassaatorid, Paunade järele valvamiseks või nende kandmiseks on keelatud rakendada autojuhte, voorimehi või Riigipanga kohalikku valvet, veel vähem kõrvalisi isikuid.

III. Rahapaunade üleandmise kord inkassaatorite poolt Riigipanga kassadesse.

32. Rahapaunade vastuvõtmist Riigipanga inkassaatoreilt teostavad selleks eriti volitatud kassapidaja ja kontrolör kõrvalistest isikutest isoleeritud ruumis.

Neil juhtudel, kui inkassaatorid tulevad marsruutidelt õhtustel tundidel, võtavad rahapaunu vastu õhtukassad.

33. Õhtukassade puudumisel teostab paunade ja dokumentide vastuvõtmist Riigipanga osakonna juhataja äranägemisel üks inkassaatoreist allkirja vastu žurnaalis, säilitab need selleks eraldatud tulekindlas kapis ning annab järgmise päeva hommikul üle vanem-kassapidajale samuti allkirja vastu žurnaalis. Vigastatud pauna avastamisel koostatakse akt ning vigastatud paun paigutatakse teise korralikku pauna, mis pitsseeritakse inkassaator-üleandja poolt. Järgmise päeva hommikul antakse vigastatud paun üle vanem-kassapidajale koos aktiga — ülelugemiseks käesoleva juhendi punktides 34—35 ja 36 ettenähtud korras inkassaator-üleandja juuresolekul.

34. Kassapidaja ja kontrolör on kohustatud: a) kindlaks tegema paunade üldarvu (rahaga ja tühjad) vastavust inkassaatorile marsruudile väljasõidul väljaantud paunade arvule; b) kontrollima, kas saabunud paunadel on väliseid vigastusi (lappe, koe või naha rebenemist, kokkusurumata plomme, pitsatite murdumist või nende puudumist, nõõris sõlmi või katkemisi); c) kontrollima pitsatitel ja plommidel jäljendite selgust, samuti pauna numbri, plommi või pitsatijäljendi vastavust ettevõtte numbrile ja nimetusele, mis märgitud saatearuande saatelehel ja ilnumiskaardil. Peale seda paunad rahaga võetakse vastu kassapidaja poolt, saatearuande saatelehed aga kontrolöri poolt.

35. Riigipanga inkassaatori poolt vigastatud paunade üleandmisel (kahtlased plommid, nõõri rebenemine plommist, pauna luku vigastus) avatakse need ning seesolev raha loetakse üle kassapidaja ja kontrolöri poolt inkassaatori juuresolekul. Tarvilikel juhtudel kutsutakse lugemise juurde kohtujälitusorganite ja nende organisatsioonide esindajad, kellelt paun rahaga vastu võetud.

36. Kui vigastatud paunas olev rahasumma ei ühtu saatearuande andmetega, koostatakse käesoleva juhendi p. 35 märgitud juhtudel akt 3 eksemplaris, millest üks on ette näh-

tud kohtu-jälitusorganeile, teine — Riigipangale, kolmas saadetakse laekumist äraandnud organisatsioonile.

37. Kui inkassaatoril avastatakse rahaga pauna, ilmumiskaardi, tühja pauna või pitsati puudumine või kui vigastatud pakendiga paunas on avastatud raha puudujääk, samuti inkassaatori mitteilmumisel määratud tähtjaks maršruudilt, on Riigipanga kontrolör kohustatud viibimata teatama sellest Riigipanga kontori või osakonna juhatajale kas telefoni või muul teel. Säärase teate saamisel Riigipanga kontori või osakonna juhataja on kohustatud viibimata tarvitusele võtma vajalikud abinõud.

38. Paunade vastuvõtmisel inkassaatorilt koostab Riigipanga kontrolör akti ja märgib vastuvõetud paunad inkassaatoreilt vastuvõetud paunade märkimise žurnaali, Riigipanga osakondades aga, kus ei ole inkasseerimisgruppe — „Laekumise kogumisoperatsioonide arvestusžurnaali“.

39. Peale rahapaunade üleandmist Riigipanga kassasse esitab inkassaator grupi juhatajale või inkasseerimisosakonna korrapidajale paunade üleandmise akti, volituse, ilmumiskaardid ja pitsati. Grupi juhataja või korrapidaja kontrollib: a) kas kõik ettevõtted, asutised ja organisatsioonid on inkassaatori poolt teenindatud; b) kas inkassaatori poolt kassasse üleantud paunade hulk vastab tema poolt maršruudile väljasõidul vastuvõetud tühjade paunade hulgale; c) kas aktis märgitud inkasseeritud laekumise summa vastab ilmumiskaartidel märgitud summadele.

Selle kinnituseks grupi juhataja või inkasseerimisosakonna korrapidaja teeb aktile märkuse, samuti teeb ta märkuse ka žurnaali inkassaatorilt vastuvõetud volituste, ilmumiskaartide, pitsatite ja rahapaunade üleandmise aktide kohta.

40. Riigipanga osakondades, kus ei ole inkasseerimisgruppe, antakse volitus, ilmumiskaardid, pitsat ja tühjad paunad vanem-kassapidajale. Üleantud paunade kohta esitatakse akt osakonna pearaamatupidajale, kes teostab omakorda vastavat kontrolli, nagu märgitud juhendis punkt 39, teeb selle kohta märkuse aktile ja tagastab selle inkassaatorile.

Kui kontrollimisel avastatakse fakte, mis märgitud juhendis punkt 37, kannab pearaamatupidaja sellest ette osakonna juhatajale, kes viibimata peab teostama avastatud faktide uurimist ja tarvitusele võtma vajalikud abinõud.

Exhib. univ. Tart.

41. Peale rahalise laekumise ülelugemist kõik tühjad paunad antakse üle ülelugemiskassa kassapidaja poolt inkasseerimisgrupi juhatajale (korrapidajale) allkirja vastu kassapidaja eriraamatusse, tehes märkuse ka üleantud paunade üldarvu kohta.

IV. Kontroll rahalise laekumise üleandmise üle panka.

42. Rahalise laekumise inkasseerimise seisukorra eest kõigi vahenditega (nii inkasseerimisaparaadi seisukorra kui ka laekumise õigeaegse üleandmise eest ettevõtete, asutiste ja organisatsioonide poolt vahenditult panga kassadesse või side RK organite kaudu) kannavad vastutust Riigipanga juhatuse ees isiklikult Riigipanga kontorite ja osakondade juhatajad.

Ettevõtete, asutiste ja organisatsioonide poolt rahalise laekumise õigeaegse ja täieliku üleandmise üle teostatakse kontrolli Riigipanga kontorites ja osakondades raharinglevuse osakondade, kassaplaani töötajate, inkasseerimisosakondade ja gruppide kaudu igapäevase laekumise üleandmise jälgimise teel.

45. Ettevõtetes, asutistes ja organisatsioonides rahalise laekumise inkasseerimise kontrollimisel peavad Riigipanga kontorid ja osakonnad tähelepanu pöörama sellele, kas ei jää ettevõtete, asutiste ja organisatsioonide kassadesse sularaha suuremal määral jooksvast tarvidusest, ning võtma tarvitusele abinõusid selle tagastamise kindlustamiseks Riigipanga kassadesse.

46. Ettevõtetes, asutistes ja organisatsioonides kontrollimise tulemusena kindlaks tehtud rahalise laekumise ebaseadusliku kulutamise korral võtavad Riigipanga kontorite ja osakondade juhatajad säärastelt ettevõtetelt laekumisest saadud raha kulutamise õiguse ning Riigipanga kassadesse laekunud raha mitteõigeaegses ja mittetäielikus üleandmises süüdlased isikud võetakse kriminaalvastutusele vastavalt NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu määruse nr. 709 — 1. X 1938. a. alusel.

47. Seoses käesoleva juhendiga kaotavad kehtivuse: juhendid nr.-d 172 ja 173; Riigipanga juhend Moskva linnas kaubandus- ja majandusorganisatsioonidelt laekumise kogumise kohta 1. X 1938. a. ja Riigipanga Juhatuse kiri nr. 5526 — 19. X 1938. a.

KONTROLI TUGEVDAMISEST RAHALISTE VAHENDITE SAILIVUSE ÜLE

NSV Liidu Kaubanduse RK juhend 26. oktoobrist 1945. a. nr. 0252.

Arveala töötajate vastutuse tõstmise eesmärgil rahaliste vahendite säilitamiseks ja sularaha kõrvaldamise juhtumite välja juurimiseks NSV Liidu Kaubanduse RK teeb ettepaneku:

1. Keelata rahalistele dokumentidele allakirjutamise õigust omavaile juhtivaile arveala töötajatele kassapidajate kohuste täitmine kaubandusorganisatsioonides ja ettevõtteis (kauplustes, sööklates, baasides) ning eriti:

a) vastu võtta Riigipangast sularaha tšekkide järgi töötasudeks, majandustarbeiks ja muudeks otstarveteks;

b) vastu võtta sularaha ning igasuguseid kaup-materiaalseid väärtusi oma süsteemi ettevõtteist, samuti ka võõraist organisatsioonidest;

c) vastu võtta materiaalselt vastutavalt isikuilt laekunud raha selle üleandmiseks Riigipanka ja peakassasse.

2. Keelata NSV Liidu Kaubanduse RK organisatsioonidele ja ettevõtteile tšekkide väljakirjutamine „ettenäitajale“, kohustades neid välja andma ainult nimelisi tšekke.

Organisatsiooni (ettevõtte) vajadusteks Riigipangast saadav sularaha tuleb üle anda organisatsiooni kassasse, mitte lubades arveldusi üksikute isikute ja võõraste organisatsioonidega, mööda minnes kassast.

3. Keelata sularaha kulutamine ühe ettevõtte laekumisest sama organisatsiooni kuuluvate teiste ettevõtete vajadusteks kui ka tervikuna kogu organisatsiooni vajaduseks.

4. Kehistada kassa sissetulekudokumentide eelnev registreerimine organisatsiooni (ettevõtte) raamatupidamises.

5. Panna NSV Liidu Kaubanduse RK kõigi organisatsioonide ja ettevõtete juhatajatele ja pea- (vanem-) raamatupidajatele vastutus laekumise õigeaegse ja täieliku üleandmise eest Riigipanka, seadusega kehistatud ja Riigipanga asutistega kooskõlastatud laekumisest saadud raha kulutamise korrast kinnipidamise ja sularaha jääkide vastavuse eest määratud limiitidele.

6. Kohustada kaubandusorganisatsioonide (ettevõtete) pea- (vanem-)raamatupidajaid kontrollima igakuuliselt organisatsiooni (ettevõtte) kassas raha arvelevõtmise õigust ning

üleantud laekumise summade kandmise õigsust arvelduskontole Riigipangas. Võrdlust teostada panga arvelduskonto väljavõtete põhjal ning tarvilikel juhtudel vahenditult dokumentide põhjal Riigipangas.

Võrdluse tulemused peavad olema läbi vaadatud ja kinnitatud organisatsiooni (ettevõtte) juhataja poolt.

7. Organisatsioonide (ettevõtete) juhatajaile panna vastutus sularaha ja rahaliste dokumentide inventeerimise teostamise eest NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga 13. oktoobrist 1943. a. nr. 474 ettenähtud korras ja tähtaegadel, tagades Riigipangast tšekkide põhjal saadud summade õigeaegset ja täielikku arvelevõtmise kontrollimist (vähemalt kaks korda kuus.)

8. Kohustada kaubandusorganisatsioonide revidente kõrvalekaldumatult kinni pidama rahaliste operatsioonide reviderimise teostamise korras, mis kehistatud NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga 1. septembrist 1943. a. nr. 405, eriti hoolikalt kontrollides rahaliste vahendite liikumist ja jääke arvelduskontodel, väljakirjutatud tšekkide järgi summade õigeaegset ja täielikku arvelevõtmist, organisatsiooni (ettevõtte) kassaoperatsioonide kirjendamise täielikkust ja vastavust panga kannetele.

VARADE JA BILANSIKIRJETE INVENTEERIMISE JUHISTE MUUDATUSTEST

**Eesti NSV Kaubandusministeeriumi ringkiri 1. detsembrist 1947. a.
nr. B-1117/15398.**

(Väljavõte)

Seoses NSV Liidu Rahandusministeeriumi „Ettevõtete ja majandusorganite majandusvahendite inventeerimise põhimääruste“ — 30. juulist 1947. a. väljaandmisega, kuni NSVL Kaubanduse Rahvakomissariaadi käskkirjaga nr. 474 — 13. okt. 1943. a. kinnitatud väärtuste inventeerimise juhise läbivaatamiseni teeb NSV Liidu Kaubandusministeerium ettepaneku kaup-materiaalsete väärtuste puudujääkide mahakirjendamisel ettevõtte arvel juhinduda järgmisest korras:

Loomulikke kaonorme ületavate puudujääkide mahakirjendamine ettevõtte arvel, süüdlaste puudumisel, olenematult

puudujäägi summast võib toimuda ainult ENSV Kaubandusministri või tema asetäitja loal.

Ettevõtte arvel puudujääkide mahakirjendamiseks esitatud avaldustele peavad olema juurde lisatud materiaalselt vastutava isiku seletus, inventeerimiskomisjoni, ettevõtte ja kõrgemalseisva organi juhatajate otsused, samuti vastavad mahakirjendamist põhjendavad arveldused.

Vastavalt sellele:

1) NSV Liidu Kaubanduse Rahvakomissariaadi käskkirjaga nr. 474 — 13. okt. 1943. a. kinnitatud ja seni rakendatud väärtuste inventeerimise juhises ettenähtud kord inventeerimistulemuste läbivaatamisel (juhise VI osa) säilib vaid neil juhtudel, kui kaupade puudujääkide mahakirjendamine ettevõtte arvel toimub kehtivate kaonormide piires või kui puudujääk kantakse süüdlase isiku arvele.

KONTROLI TUGEVDAMISEST KAUPADE SÄILIVUSE JA KULUTAMISE ÜLE

NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri 13. oktoobrist 1943. a. nr. 474.

(Väljavõtte)

Kaubandusorganisatsioonide kontrollimisel on reas linnades kindlaks tehtud põhilisi puudusi koguselise arvestuse organiseerimisel ja kaupade kulutamise üle kontrolli teostamisel. Rikutakse kaup-materiaalsete väärtuste inventeerimise korda ja tähtaega. Revident-inventeerijad piirduvad põhimõtteliselt oma töös vaid väärtuste inventeerimisega, teostamata seejuures kaupade koguselise arvestuse, aruandluse ja liikumise dokumentatsiooni õigsuse kontrolli, mis tunduvalt vähendab revideerimise operatiivsust.

Jääkide inventeerimise tulemusi tuuakse välja hilinemisega, mille tagajärjel puudujääke ja raiskamisi teostanud materiaalselt vastutavad isikud jäävad pikemaks ajaks materiaalse vastutavusega seotud tööle. Seega pidurdub kohtu-jäli-tusorganeile puudujääkide materjalide üleandmine.

Igapäevast kontrolli kaubajääkide seisukorra, kaubaaruannete koostamise ja nende kontrollimise üle teostatakse paljudel juhtudel mitterahuldavalt.

Eriti mitterahuldavalt toimub arvestus ja kontroll kaupade säilivuse ja kulutamise üle väikehulgi-baasides.

Mõned kaubandusorganisatsioonid teostavad peale kaupade koguselist arvestust kaubaaruannetes seda ka veel kaartidel (aruannetel), mis kahekordistab tööd ja on täiesti üleliigne.

On samuti avastatud juhuseid, kus raamatupidajad kirjedavad kaubad maha ebaseaduslikult väljaantud kirjade ja korralduste alusel.

Kõike seda põhjustab asjaolu, et kaubandusorganisatsioonide juhatajad ja pea-(vanem-)raamatupidajad ei osuta sellele tööalale küllaldast tähelepanu ning mõnede kaubandusorganisatsioonide raamatupidajad ja revidendid ei ole veel teadlikud oma ülesannetest ja vastutusest kaupade liikumise ja säilivuse arvestamisel, hoides kõrvale nende kulutamise kontrollimisest.

Eriti mitterahuldavalt teostub eelkontroll kaupade kulutamise üle.

Nimetatud puudused arvestuses ja kontrollimises on üheks tõsisemaks põhjuseks edasikestvate toidu- ja tööstuskaupade kõrvaldamiste ja raiskamiste juhtude esinemises.

Sihiga likvideerida mainitud puudused, paremini organiseerida kaupade arvestust ning nende säilivuse ja kulutamise kontrolli, k ä s i n :

1. Määrata, et kõik dokumendid, mis on kaupade väljamise aluseks ladudest, baasidest, samuti aga ka asutistele ja ettevõtetele realiseerimist teostavaist kauplusist, peavad olema alla kirjutatud organisatsiooni (ettevõtte) juhataja poolt ja kinnitatud pea-(vanem-)raamatupidaja või tema poolt selleks volitatud isiku allkirjaga.

Kõik kaupade väljamise dokumendid, kus puudub pea-(vanem-) raamatupidaja või tema poolt selleks volitatud isiku kinnitav allkiri, loetakse maksvusetuks ning nende järgi kaupade väljamist ei või toimuda.

Märkus: Kõrgemalseisvate organisatsioonide poolt kaupade väljamiseks väljaantavad korraldused on ladudele ja baasidele täitmiseks kohustuslikud. Seadusepärase väljaandmise eest kannavad sel puhul vastutust kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja ja pearaamatupidaja.

2. Kaupade väljamise kord ladudest, mis nimetatud käesolevas käskkirjas p. 1, on maksev kõigi kaubanduslike süsteemide kohta.

3. Määrata, et ladudest ja baasidest oma ettevõttele kaupade väljamise jaotuskava põhiliste kaubagruppide osas (suhkur, kondiitritooted, liha-kala, rasvad, tangud ja makaronitooted) koostataks kõrgemalseisva organisatsiooni poolt üks kord kuus, ning kinnitataks organisatsiooni juhataja ja pea- (vanem-) raamatupidaja allkirjaga.

4. Määrata, et pea- (vanem-) raamatupidajad, NSV Liidu Kaubanduse RK juhendite- ja reeglitevastase kaupade väljamise korralduste saamisel on kohustatud enne nende täitmist kirjalikult juhtima korraldust andnud isiku või asutise tähelepanu nende ebaseaduslikkusele.

Kirjaliku korralduse kinnituse saamisel on pea- (vanem-) raamatupidajad kohustatud seda täitma, üheaegselt teatades sellest kõrgemalseisva organisatsiooni juhatajale ja kohaliku Riikliku Kaubandusinspektsiooni organeile.

Neil juhtudel, kui pea- (vanem-) raamatupidajad saavad ilmselt ebaseadusliku korralduse kaupade väljamiseks, on nad kohustatud — täitmata jättes saadud korraldust — teatama sellest eelnimetatud organeile.

5. Keelata pea- (vanem-) raamatupidajail vastu võtta kirjen-damiseks kaupade väljamise dokumente, mis vormistatud kehtiva korra vastaselt.

6. Liiduvabariikide kaubanduse rahvakomissaridel, NSV Liidu Kaubanduse RK peavalitsuste juhatajail ja kontorite direktoreil kohustada:

a) kaubandusorganisatsioonide pea- (vanem-) raamatupidajaid — tagama aruandluse koostamise korra ja tähtaegade kõrvalekaldumatut täitmist, samuti kaupade kulutamise kontrolli teostamist, lugedes seda pea- (vanem-) raamatupidajate üheks põhiliseks kohustuseks; b) kaubandusorganisatsioonide revident-inventeerijaid — kõrvalekaldumatult täitma kehtivat arvestuse ja aruandluse ning kaupade liikumise dokumentatsiooni kontrollimise korda kaubandusorganisatsioonides igakuuliste ootamatute revideerimiste (inventeerimiste) teostamisel.

7. Kaup-materiaalsete väärtuste inventeerimise töö läbiviimise otstarbel kehistatud korra kohaselt kinnitada:

a) juhend kaup-materiaalsete, rahaliste ja varaliste väärtuste inventeerimise (ülelugemise) läbiviimise korra kohta NSV Liidu Kaubanduse RK organisatsioonides ja ettevõtteis;

b) põhimäärus NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemi revident-inventeerija kohta;

9. Lugada kehtetuks NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga 31. maist 1941. a. nr. 218 (punkt 1) kinnitatud:

a) juhend kaup-materiaalsete, rahaliste ja varaliste väärtuste inventeerimise (ülelugemise) läbiviimise korra kohta NSV Liidu Kaubanduse RK organisatsioonides ja ettevõtteis;

b) põhimäärus NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemis revident-inventeerija kohta.

Lisa nr. 1

NSV Liidu Kaubanduse Rahvakomissariaadi
käskkirja nr. 474 — 13. okt. 1943. a. juurde.

JUHEND

KAUP-MATERIAALSETE, RAHALISTE JA VARALISTE VÄÄRTUSTE INVENTEERIMISE KORRA KOHTA NSV LIIDU KAUBANDUSE RAHVAKOMISSARIAADI SÜSTEEMI KUULUVAIS ORGANISATSIOONES JA ETTEVÕTTEIS

I. Uldeeskirjad.

1. Inventeerimise kui sotsialistliku omandi puutumatus kontrollimise vahendi põhiülesandeks on kaup-materiaalsete, varaliste ja rahaliste väärtuste tegeliku olemasolu kontrollimine natuuras.

Inventeerimisel selgitatakse samuti seismajäänud, väheminevad ja mitte-täisväärtuslikud kaubad ning kontrollitakse kauba ja taara hoidmist.

Inventeerimisel kontrollitakse samuti koguselise arvestuse õiget sisseseadmist raamatupidamises ja aruandluses ning kaupade sissetuleku ja väljamineku dokumentatsiooni õigsust.

2. Inventuure teostatakse:

a) sihiga perioodiliselt kontrollida väärtuste seisuga ja säilivust;

b) materiaalselt vastutavate isikute vahetusel;

Märkus: Kaup-materiaalsete väärtuste inventeerimine on kohustuslik ka neil juhtudel, kui varaliselt on vastutavad 2—3 töötajat ja mõni neist lahku (vallandamise, puhkusele mineku jm. põhjusel).

c) pärast loodusõnnetusi (tulikahju, veeuputus), vargusi, röövimisi jne.

II. Inventeerimise tähtjad.

3. Kaup-materiaalsete rahaliste ja varaliste väärtuste kontroll-inventeerimised korraldatakse järgmistel tähtaegadel:

K a u b a d :

a) kõigis toiduainete ja tööstuskaupade kauplustes, telkides, einelaudades ja müügilaudadel — vähemalt üks kord kuus;

Märkus: 1. Kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja loal võib kaupade inventeerimist suurtes tööstuskaupade kauplustes teostada pikemate vaheaegade järele, kuid vähemalt üks kord kahe kuu kestel.

2. Sektsioonides (osakondades), kus on ühtseid kaupu, ja kaupluste abiladudes toimub kaupade inventeerimine üheaegselt kauplustes teostatava inventeerimisega.

b) ladudes ja baasides — vähemalt üks kord kvartalis.

Toorained ja toiduained ühiskondliku toitlustamise ettevõtteis:

a) tootmistsehhides (köökides) — iga päev (iga vahetus),

b) sööklate ja restoranide laoruumides, tootmisettevõtteis (vorstitehases, kondiitritehases jne.) — vähemalt üks kord kuus,

c) muudes ladudes ja baasides — vähemalt üks kord kvartalis.

Kartuli, puu- ja juurvilja pikemaajalistes hoidlates:

a) juurviljalaos leiduvate saaduste üldisele sorteerimisele võtmisel hoiuaja kestel, mispuhul tuleb kõik laos leiduvad saadused üle kaaluda;

b) kogu juurviljalao või eraldi arvestusega sektsioonide tühjendamisel;

c) muudel juhtudel — kõrgemalseisva organisatsiooni poolt määratavail tähtaegadel.

Põllumajanduslike ja tootmisettevõtete toorained, materjalid, küte ja tööriistad. (Õmblus- ja jalatsitöööstus, leivaküpsetus, toidu- ja maitseainetetöööstus jne.):

a) ladudes — vähemalt üks kord kvartalis;

b) tsehhide laoruumides — vähemalt üks kord kuus.

Loomad nuumal:

a) loomad nuumal — vähemalt üks kord kuus.

b) noorloomad — vähemalt üks kord kuus ja nende üleviimisel ühest vanusegrupist teise.

Kassa ja rahalised dokumendid:

a) jaemüügiettevõtteis ja operatsioonikassades — iga päev sularaha võrdlemise teel kassaaparaadi või ruloon-kassa näitajatega;

b) organisatsioonide peakassades — vähemalt kaks korda kuus.

Täpse arvestuse plangid.

Kõigis hoiukohtades — üheaegselt kaup-materiaalsete väärtuste inventeerimisega.

Põhivahendid, väheväärtuslikud ja kiirestikuluvad esemed ja erirõivastis, ehitus-, majapidamis- ja muud materjalid:

a) eksploatatsioonis olevad põhivahendid — vähemalt üks kord aastas, välja arvatud ladudes (varuks) olevad põhivahendid, mida inventeeritakse samadel tähtaegadel kui materjale;

b) ühiskondliku toitlustamise ettevõtteis kasutamisel olevad lauanõud ja söögiriistad — vähemalt üks kord kuus;

c) lauapesu, köögiinventar ja erirõivastis (kasutamisel) ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes — vähemalt üks kord kvartalis;

d) väheväärtuslikud ja kiirestikuluvad esemed, erirõivastis, ehitus-, majapidamis- ja muud materjalid — vähemalt kaks korda aastas.

4. Kaubanduslikes ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtteis leiduva taara inventeerimine toimub kõikidel juhtudel üheaegselt kaupade inventeerimisega.

Erilistes taaraga tegelevate organisatsioonide ladudes leiduva taara inventeerimine toimub vähemalt kolm korda aastas.

5. Aasta-aruannete ja lõpp-bilansside koostamisel, vastavalt NSV Liidu RKN-i määrusele nr. 1372 — 29. juulist 1936. a., toimuvad inventeerimised järgmiselt:

a) rahalised vahendid, rahalised dokumendid, väärtpaberid, täpsel arvel olevad plangid — seisuga 1. jaanuariks;

b) kaubad ja taara hulgiladudes ja baasides — ajavahemikul 15. okt. kuni 31. detsembrini;

c) kaubad ja taara jaotusladudes ja baasides ning valmistooted tootmisettevõtete ladudes — ajavahemikul 1. novembrist kuni 31. detsembrini;

e) toorainete, materjalide, kütteaine, põhivahendite, väheväärtusliku inventari ja erirõivastise varud — ajavahemikul 1. novembrist kuni 31. detsembrini;

f) poolvalmistoodang ja töötlemisel olevad esemed — 1 jaan.;

g) lõpetamata ehitus- ja kapitaalremondi objektid — 1. jaan.;

h) nuumal olevad loomad — ajavahemikul 1. kuni 31. detsembrini.

6. Üheaegselt kaubandusettevõtte varaliste väärtuste inventeerimisega teostatakse kohustuslikult ettevõtte juurde kuuluvate müügilaudade ja käsimüügikastide inventeerimist, mis kauplevad samade kaupadega kui vastav ettevõtte (seksioon või osakond).

7. Kaubandusorganisatsioonide juhatajad — kohalike direktiivorganitega kooskõlastatult — peavad vähemalt üks kord aastas korraldama ootamatuid üldinventeerimisi üheaegselt kogu kaubastu, trusti, kontori jne. samas linnas või rajoonis asetsevas kaubandusvõrgus.

Üldisi inventeerimisi võib teostada samuti võrgu eriala ja tema territoriaalse asetuse järgi.

8. Inventeerimised tuleb eranditult kõigil juhtudel teostada ootamatult. Kategooriliselt on keelatud teha ettevõtte töötajale teatavaks kavatsetava inventeerimise tähtaega ja samuti teostada inventeerimisi alati ühel ja samal kuupäeval.

9. Kaubandusettevõtete inventeerimisel tuleb kinni pidada NSVL RKN-i juures asuva Majandusnõukogu määruses nr. 185 — 9. apr. 1938. a. ettenähtud reegleist, korraldades inventeerimisi puhkepäevadel või väljaspool harilikku tööaega, kusjuures varade inventeerimine teostatakse osakondade (seksioonide) viisi.

Neil juhtudel, kui väärtuste inventeerimist ei lõpetata ühe päevaga, lahkuvad inventeerijad ruumist kõik korraga. Ruum suletakse kas kahe erineva lukuga (kusjuures ühe luku võti jääb varaliselt vastutava isiku ja teise luku võti inventeerimiskomisjoni esimehe kätte) või ühe lukuga, millisel juhul ruum ühtlasi pitseeritakse. Pitsat või plombimisseadis, millega ruum kinni pitseeriti, jääb inventeerimiskomisjoni esimehe, võti aga varaliselt vastutava isiku kätte.

Kui inventeerimist ei lõpetata ühe päevaga, samuti inventeerimise katkestamisel lõuna ajal ja ruumi sulgemisel selleks ajaks, jäetakse inventeerimisnimestikud sellesse ruumi lukustatud ja lakkpitsatiga varustatud kappi (kui on olemas tulekindel kapp, siis on kohustuslik jätta sellesse). Kapi võti antakse vaheajaks üle ettevõtte direktorile, pitsat jääb aga inventeerimiskomisjoni esimehe kätte.

III. Inventeerimise kord.

10. Inventeerimist juhivad ja selle läbiviimist kontrollivad organisatsiooni (ettevõtte) juhataja ja pea- (vanem-) raamatupidaja.

11. Väärtuste inventeerimist teostab organisatsiooni (ettevõtte) juhataja poolt määratud komisjon.

Inventeerimiskomisjoni määramist vormistatakse korraldusega, milles peale komisjoni koosseisu peavad olema ära tähen- datud inventeerimise maht, töö algus ja lõpp.

Korraldusele kirjutavad alla organisatsiooni (ettevõtte) juha- taja ja pea-(vanem-) raamatupidaja ja see antakse inventeeri- miskomisjoni esimehele üle mitte varem kui kaks kuni kolm tundi enne inventeerimise algust.

12. Inventeerimiskorralduste täitmise kontrollimiseks regist- reeritakse need korraldused eri raamatus vastavalt juures- olevale vormile.

13. Komisjon määratakse järgmises koosseisus:

- a) kõrgemalseisva organisatsiooni esindaja (komisjoni esi- mees),
- b) materiaalselt vastutav isik,
- c) arveametnik.

Märkus: Kolmanda komisjoniliikme (arveametniku) osavõtt ei ole kohustuslik inventeerimisel väikejaemüügi-võrgus.

14. Kui väärtuste inventeerimine toimub materiaalselt vas- tutava isiku osavõtuta (haigus, surm jne.), siis tuleb komisjoni tööst osa võtma kutsuda linna- (rajooni-) nõukogu või miilitsa esindaja, kes peab olema varustatud teda inventeerimisele saatnud asutise vastava volitusega.

15. Spetsialiseerunud kauplustes, mis asuvad teistes linna- des kui nende juhtiv keskus (vabariiklik kaubastu, peavalitsus

või kontor) ja milledel ei ole erilisi revident-inventeerijate kaadreid, on inventeerimiskomisjoni juhatajaks ettevõtte direktor või tema asetäitja, kui nad ei ole materiaalselt vastutavad.

Kõigil muudel juhtudel on inventeerimine kaupluste direktoreil nende poolt juhitud ettevõtteis kategooriliselt keelatud.

Mainitud spetsialiseerunud kauplustes on inventeerimine kohustuslik vähemalt üks kord aastas vabariikliku kaubastu, peavalitsuse või kontori esindaja osavõtul.

16. Uhiskondliku toitlustamise ettevõtteis teostab toiduainete igapäevast (iga vahetuse) inventeerimist tootmistsehhides (köökides) harilikult ettevõtte direktor või tema asetäitja.

Vähemalt üks kord kuus tuleb teostada toiduainete ootamatut inventeerimist tootmistsehhides (köökides) trusti töötajate poolt.

17. Vajaduse korral, revident-inventeerijate puudusel, on kaubastute ja trustide direktoreil lubatud inventeerimisele kaasa tõmmata kaubastu või trusti töötajaid, kes hästi tunnevad kaupu, hindu ja arvestust.

18. Väärtuste inventeerimist võib ühele ja samale kõrgemalseisva organisatsiooni esindajaile ühes ja samas ettevõttes ülesandeks teha:

- a) ladudes ja baasides — mitte üle kahe korra aastas;
- b) jaekaubanduslikes ettevõtteis — mitte üle ühe korra kvartalis;
- c) kaupluste ja sööklate peakassades — mitte üle kahe korra aastas.

19. Inventeerimiskomisjonid on vastutavad:

- a) inventuuri õigeaegse ja täieulatusliku läbiviimise eest;
- b) kontrollitavate väärtuste täieliku ja täpse sissekandmise eest nimestikkudesse;
- c) nimestikku kantavate müügihindade õigsuse eest;
- d) naturaalnäitajate ja summade täpse kokkuvõtmise eest nimestikkudes;
- e) inventeerimismaterjalide õige vormistamise eest vastavalt käesolevale juhendile.

20. Inventeeritava ettevõtte administratsioon on kohustatud looma vastavad tingimused, et tagada täieliku ja täpse inventeerimise läbiviimist kõige lühema ajaga.

21. Enne inventeerimisele asumist võtab komisjon tarvitu-
sele järgmised abinõud:

a) Kontrollib kõigi kaalumis- ja mõõtmisvahendite (kaalude, vihtide, meetermõõtude, liitrite jne.) õigsust.

b) Jaekaubanduslikes ettevõtteis kontrollib rahaliste vahende-
dite seisu kassades, teeb kindlaks jooksva päeva sissetuleku,
võtab ära viimase kassaaruande kaupluse vanemkassapida-
jalt või direktorilt ja kaubaaruanded (inventeeritava perioodi
eest) materiaalselt vastutavalt isikuilt, kusjuures väärtuste
seis raamatute järgi inventeerimismomendiks peab olema välja
viidud.

c) Võtab materiaalselt vastutavalt isikult (isikuilt) alljärg-
neva allkirja: „Mina (meie) allakirjutaja(-d), annan (anname)
käesoleva allkirja selles, et inventeerimisele asumise momen-
diks kõik kauba ja taara väljamineku- ja sissetuleku-dokumen-
did on raamatupidamisse üle antud kaubaaruandesse sisse
võetud ja et inventeerimise momendiks kõik minu (meie) vas-
tutusele saabunud kaubad ja taara on kantud sissetulekutesse
ning väljasaadetud kaubad ja taara väljaminekutesse. Minu
(meie) kätte ei jäänud mingisuguseid dokumente. Inventeeri-
mise momendiks on seis raamatute järgi minu (meie) kirjete
põhjal järgmine:

Kaubad	rbl. väärtuses.
T a a r a	rbl. väärtuses.

See allkiri antakse kaubaaruandele.

Märkus: Kui kaubaaruandel on vähe ruumi allkirja andmiseks,
antakse allkiri erilehele, millel peavad olema ära tähendatud: 1) vii-
mase kaubaaruande number, 2) inventeerimise alguse kuupäev, 3) mis-
suguse perioodi eest inventeerimist teostatakse.

d) Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete tootmistsehhides
(köökides), einelaudades ja leivalõikamisruumides võetakse
materiaalselt vastutavalt isikult kõrgemalseisva organisat-
siooni esindaja poolt teostatavate ootamatute inventuuride
puhul allkiri analoogiliselt punktile „c“.

e) Kaubanduslike ettevõtete ladudes ja baasides võtab
komisjon materiaalselt vastutavalt isikult (isikuilt) viimased
registrid sissetuleku- ja väljamineku-dokumentidega ning järg-
misesisulise allkirja: „Mina (meie) allakirjutaja(-d), annan
(anname) käesoleva allkirja selles, et inventeerimisele asumise

momendiks kõik kauba ja taara väljamineku- ja sissetuleku-dokumendid on arvestatud raamatupidamisele üleantud sissetuleku- ja väljamineku-registrites ja et inventeerimise momendiks kõik minu (meie) vastutusele saabunud kaubad ja taara on kantud sissetulekutesse ning väljasaadetud kaubad ja taara väljaminekutesse. Minu (meie) kätte ei jäänud mingisuguseid dokumente. Viimased numbrid on järgmised: sissetuleku-dokumendid . . . . ., väljamineku-dokumendid . . . . ., sissetuleku-register . . . . ., väljamineku-register . . . . . (Inventeerimise alguse kuupäev ja missuguse perioodi eest inventeerimist toimetatakse).“

Märkus: Igasuguste kaup-materiaalsete väärtuste sissetuleku- või väljamineku-dokumentide jätmine materiaalselt vastutavate isikute kätte on kategooriliselt keelatud.

2. Ettenähtud korra rikkumise ja dokumentide raamatupidamisele üleandmise tähtaegadest mitte-kinnipidamise juhul varaliselt vastutavate isikute poolt võetakse süüdlased vastutusele.

22. Saadud kassa- ja kauba-aruandeil, ladude ja baaside registreil kinnitab inventeerimiskomisjon oma allkirjaga sissetuleku- ja väljamineku-dokumentide viimased numbrid, mis on raamatupidamises kontrollmaterjaliks kaup-materiaalsete väärtuste seisumääramisel inventeerimismomendiks.

23. Väärtuste inventeerimine materiaalselt vastutavate isikute poolt enesekontrolli korras on kategooriliselt keelatud.

24. Kontrolli tugevdamiseks kaup-materiaalseid väärtusi inventeerivate isikute töö üle peavad organisatsioonide (ettevõtete) juhatajad üksikjuhtudel laskma kontrollida inventeerimiskomisjonide tööd, millise ülesande täitmisele rakendatakse selleks eriti määratud isikud.

Kui kaupade jäägid ületavad ettenähtud varude normatiivi, kontrollitakse vastavaid kaupu täiendavalt, tehes kindlaks nende kaupade seisumääramise inventuuri ajal, nende kaupade saabumise revideeritavasse ettevõttesse kontrollitaval perioodil ja tõenäolise realiseerimise.

IV. Inventeerimise kord väärtuste liikide järgi.

A. Kaup-materiaalsed väärtused.

25. Enne olemasolevate kaupade (materjalide) tegelikule ülelugemisele asumist on komisjon kohustatud kinni plombima abiruumid, keldrid jne., millel on eri sissekäigud.

26. Kaup-materiaalsete väärtuste inventeerimine peab toimuma selles järjekorras, kuidas kaubad (materjalid) on asetatud antud ruumis, kusjuures enne inventeerimise algust kaubad peavad olema riuleilt välja võetud ning artiklite, sortide jne. järgi korraldatud.

Inventeerimise ajal ei ole lubatud korrapäratu üleminek ühelt kaubalt teisele ning kaupade ja taara üleviimine ühest sektsioonist teise, kauplusest kioski jne.

27. Kaup-materiaalsete väärtuste inventeerimisel on kõigil kõrvalisil isikuil keelatud viibida ettevõtte ruumes, kauplemine ja igasugused teised operatsioonid väärtuste alal katkestatakse kuni inventeerimise täieliku lõpetamiseni.

28. Inventeerimisel loetakse, kaalutakse ja mõõdetakse kõik väärtused varaliselt vastutava isiku poolt teiste komisjoniliikmete juuresolekul, kes kontrollivad arvestuse, mõõtmise jne. õigsust.

Ladudes ja baasides, kus mõnede kaupade ülekaalumine või ülelugemine on ilmselt ebaotstarbekohane, näiteks kui kaubad on tervetes, nummerdatud pallides, kastides puutumata pakendiga, etikettpakendis jne., on lubatud neid kaupu võtta nimestikku spetsifikatsioonide või taaral leiduvate andmete põhjal, sealjuures on inventeerimiskomisjoni äranägemisel üksikute kaupade katseline kontrollimine kohustuslik.

Üldsumma kandmine inventuurinimestikku spetsifikatsiooni järgi on keelatud. Iga kauba nimetus, sort jne. tuleb eraldi sisse kanda.

29. Andmed kontrollitud kaup-materiaalsete väärtuste kohta kantakse nimestikkudesse, mis koostatakse kolmes eksemplaris.

Kogus kantakse nimestikkudesse mõõtühikutena vastavalt hinnale (tk., kg jne.). Iga sektsiooni (materiaalselt vastutava isiku) kohta koostatakse eri nimestik.

Kui ühel materiaalselt vastutaval isikul on kaupu, mis hoitakse mitmes eri ruumis, koostatakse iga ruumi kohta eri

nimestik. Ühe nimestiku eksemplari täidab materiaalselt vastutav isik, kuna teised kaks eksemplari täidetakse ühe komisjoniliikme poolt kopeerpaberiga. Nimestikkude täitmisel kontrollitakse iga lehekülge vastastikku ning kui võrdlemisel avastatakse lahkuminekuid, kontrollitakse kohe üle vastavad väärtused, mille suhtes tekkis lahkuminek.

Osakonna või sektsiooni üleandmisel ühelt materiaalselt vastutavalt isikult teisele koostatakse nimestikud neljas eksemplaris. Neljanda eksemplari täidab see materiaalselt vastutav isik, kes võtab väärtused vastu. Kõik nimestikkude eksemplarid loetakse algeksemplariks.

30. Peale vastastikust võrdlemist kirjutavad komisjoni liikmed alla eraldi igale tegelikult olemasolevate väärtuste nimestiku leheküljele, märkides samuti igal nimestiku leheküljel sõnadega:

a) järjekorranumbrid;

b) kõigi antud leheküljel sisse kantud väärtuste hulga üldkokkuvõtte naturaalnäitajates.

N ä i t e k s : 1. Paberossid „Ahto“ — 50 pakki à rbl. 3.60.
2. Tükksuhkur — 35,5 kg à rbl. 13.50.

Kõigi kaupade hulk naturaalnäitajates (arvestamata näitajate iseloomu) on antud juhul kaheksakümmend viis tervet ja viis kümnendikku.

Nimestiku lõpul, viimasel leheküljel, kannavad komisjoni liikmed ülalnimetatud naturaalnäitajate andmed sisse eraldi viimase lehekülje kohta ja peale selle tervikuna kogu nimestiku kohta.

31. Nimestikud koostatakse täpselt ja selgelt, igasugune määrimine, väljakraapimine ja läbikriipsutamine on keelatud.

Kõik parandused tuleb teha nimestikkude kõikidel eksemplaridel, kriipsutades ebaõiged kanded läbi ja kirjutades üles vajalikud parandused; parandused tuleb kinnitada kõigi komisjoni liikmete allkirjadega.

32. Nimestikkudes tuleb täpselt ära näidata andmed kaupade nimetuste kohta, nende nomenklatuurinumbrid, märk, sort ja teised eritunnused, mille põhjal teostatakse hindade määramist hinnakirja järgi.

33. Kaalukaupade kohta taaras näidatakse nii bruto- kui ka netokaal.

34. Väheminevaid, seismajäänud ja mitte-täisväärtuslikke

kaupu ei võeta inventeerimise põhinimestikku, nende kohta koostatakse eri nimestik. See nimestik koostatakse järgmise alljaotusega:

a) seismajäänud väheminevad kaubad;

b) mitte-täisväärtuslikud kaubad.

Sellele nimestikule lisab inventeeritava ettevõtte direktor oma ettepanekud nende kaupade kasutamise abinõude ja realiseerimistähtaegade kohta.

Tarvitamiskõlbmatuks muutunud kaupu ei võeta inventeerimisenimestikku. Nende kaupade kohta koostab inventeerimiskomisjon akti vastavalt vormile nr. 9, selgitades rikkemise põhjused ja näidates ära riknemises süüdlased isikud. Akteeritud tarvitamiskõlbmatud kaubad, mida ei saa kasutada ümbertöötamiseks või teisteks otstarveteks, hävitatakse inventeerimiskomisjoni juuresolekul pärast akti kinnitamist organisatsiooni (ettevõtte) juhataja poolt.

35. Inventeerimise ajal ettevõttesse saabunud kaubad võetakse materiaalselt vastutavate isikute poolt vastu inventeerimiskomisjoni juuresolekul.

Need kaubad kantakse eri nimestikku nimetuse all: „Inventeerimise ajal saabunud kaubad“. Nimestikus tähendatakse, kellelt kaup saabus, saatekirja kuupäev ja number, kauba liik, hulk ja summa. Kaubadokumendil märgitakse ühtlasi nimestiku number, millesse need väärtused on sisse kantud; vastavale märkmele kirjutab alla komisjon.

Inventeerimise ajal saabunud kaupu ei võeta sisse jaekaubanduslike ettevõtete kauba-aruandesse ning hulgi- ja jaotusladude ja baaside sissetulekuregistresse (mis anti komisjonile üle enne inventeerimise algust) ja neid ei arvata raamatutes märgitud seisu hulka inventeerimise silmapilguks. Naturaalseisu võrdlemisel raamatu andmetega ei arvesta raamatu pidamine inventeerimise ajal saabunud ja — nagu ülal tähendatud — eri nimestikku kantud kaupu kontrollitavate kaupade seisu hulka.

36. Kaubad, mis müüdnud (hulgi- või väike-hulgimüügil) vastavalt väljakirjutatud orderitele ja faktuuridele, ärasaatmiseks valmis olevad ja ostjate poolt tasutud, kuid inventuuri alguseks nende poolt veel äraviimata, kuuluvad samuti inventeerimisele ja need kantakse eri nimestikku, nimetusega:

„Enne inventeerimist müüdnud, kuid ostjate poolt ära viimata kaubad.“

Sellesse nimestikku kantakse peale kaupade nimetuse ka ostjate nimed, kellele kaubad on müüdnud, order-faktuuride kuupäevad ja numbrid, väljakirjutatud arvete kuupäevad ja numbrid ning nende tasumise kuupäevad.

Dokumendid nende kaupade müügi kohta kantakse läbi kaubaaruandeist või registreist ja antakse raamatupidamisele üle müüdnud kaupade mahakirjendamiseks materiaalselt vastutavate isikute kontolt. Müüdnud ja ostjate poolt makstud kaubad loetakse hoiul olevateks kaupadeks ja vastavalt ülaltähendatud inventeerimisnimestikule kirjendatakse need väljaspool bilanssi.

Väljakirjutatud orderite põhjal ärasaatmiseks valmis seatud kaubad, mis enne inventeerimist ei ole ostjate poolt tasutud ja ära viidud, kantakse kontrollimisel üldisesse inventeerimisnimestikku oma (s. o. müümata) kaupadena.

Valmispakitud kaubad tuleb neil juhtudel välja pakkida ja sisse kanda natuuras, mitte aga saatedokumentide järgi.

37. Vastutaval hoiul olevad kaubad inventeeritakse üheaegselt oma kaupadega. Nende kaupade kohta koostatakse eri nimestik, kusjuures materiaalselt vastutavad isikud on kohustatud enne inventeerimise algust koostama nende kohta eri aruande.

38. Kartuli ja juurvilja inventeerimine hoidlates toimub hariplikult hoiulolevate saaduste mõõtmise teel.

39. Hoiulolevate kartulite, puu- ja juurvilja üleandmine ühe materiaalselt vastutava isiku poolt teisele peab toimuma üleantavate väärtuste tegeliku kaalu põhjal; sealjuures tuleb tarvitusele võtta vastavad abinõud toiduainete riknemise vältimiseks nende ülekaalumisel.

Kui kartuli kaalumise on seotud suurte kadudega ja riknemisega, on üleandmine lubatud mõõdu järgi.

Neil juhtudel toimub kaalu kindlaksmääramine järgmiselt: kartul võetakse mitmesugustelt kohtadelt salves ja kaalutakse 1 m³ mahuga kastis. Sääraselt tehakse kindlaks 1 m³ kartulite kaal. Seejärel määratakse kindlaks salve kasutatav kubatuur ülemõõtmise teel, arvates maha torude mahu.

Saadud kubatuuriga korrutatakse 1 m³ kartuli kaal. Korrutis näitab salves oleva kartuli kaalu.

Hoiul olev puu- ja juurvili antakse üle ainult tegeliku kaalu järgi. Juurvili kuhilas antakse üle juurvilja kuhilasse asetamisel koostatud aktide põhjal.

Hapukapsa, soolakurkide, soolatud tomatite ja muude soolatud toiduainete üleandmine, kui neid hoitakse kohtades, kus ülemõõtmine on võimatu (jääkelder, kuhilas, veemahuti jne.), toimub raamatupidamisdokumentide, laoraamatute ja saatedokumentide põhjal, kusjuures võetakse arvesse aurumise ja loomuliku kao normid.

40. Taara kantakse sisse nimestiku lõppu, kusjuures märgitakse ära: 1) taara nimetus, 2) missuguse kauba alt taara on saadud, 3) hinnakirjas märgitud numbrid või teised tunnused, mis määravad taara kvaliteedi ja väärtuse.

B. Kassa seis ja rahalised dokumendid.

41. Sularaha ülelugemist kaubandusliku organisatsiooni või ettevõtte kassas teostab kassapidaja inventeerimiskomisjoni juuresolekul.

42. Kassa ülelugemisel saadud rahasumma võrreldakse raamatuliste andmetega revisjoni teostamise momendiks kassapidaja kassaraamatusse ja raamatupidamises kassakontosse tehtud kannete põhjal.

Raamatulise seisuga kindlakstegemisel võetakse arvesse kassapidaja poolt kontrollimise momendiks esitatud kassa sissetuleku- ja väljamineku-dokumendid.

43. Kassavahendite ülelugemisel võetakse arvesse ainult rahatähed, mingisuguseid teisi väärtuste liike ja igasuguseid allkirju tegelikku kassa seisuga ei arvata.

44. Uheaegselt sularahaga kontrollitakse ka teisi kassas leiduvaid väärtusi. Nende kohta koostatakse eri aktid iga väärtuste liigi kohta.

45. Kassapidajale või mõnele teisele töötajale kuuluvate rahaliste vahendite ja teiste väärtuste hojdmine kassas on kategooriliselt keelatud.

46. Täpsel arvel olevate plankide kontrollimisel märgitakse üles plankide alg- ja lõppnumbrid, kas ruloonmarkide poolid on terved jm.

47. Rahaliste dokumentide (arveldustšekkide, maksukäskude jm.) kontrollimisel tehakse kindlaks, kas tähtajad on reaalsed ja kas need dokumendid on õigesti vormistatud.

48. Operatsioonikassade kontrollimisel jaekaubanduslikes ettevõtteis loetakse üle esitatud päevane sissetulek ja võrreldakse seda kassa-aparaadi näitajate või ruloonmarkide lõppkokkuvõttega ning samuti läbikäiguandmetega, mis selgitatakse müüjatelt võetud tšekkide kokkuarvamise teel.

49. Rahaliste dokumentide kontrollimise aktis peab iga dokument olema eraldi loetletud, kusjuures tuleb ära märkida tšekkide ja maksukäskude numbrid, tšekkide väljaandjad, nende väljaandmise kuupäevad, summad jne.

C. Varalised väärtused.

50. Põhivahendite inventeerimisel kantakse nimestikkudesse kõik olemasolevad varalised väärtused, nii ettevõttele kuuluvad kui ka tema juures rendil olevad, viimati nimetatud kantakse eri nimestikku.

51. Väheväärtusliku inventari ja kiiresti kuluvate esemete, lauapesu, erirõivastise ja kööginõude inventeerimisel näidatakse nimestikkudes nende algväärtus ja vananemise näitaja (protsent), mille põhjal toimub kontrollitavate väärtuste amortiseerunud osa mahakandmine käibe- ja tootmiskulude vastavatesse kirjetesse.

52. Edaspidiseks kasutamiseks kõlbmatuid varalisi väärtusi (põhivahendeid ning väheväärtuslikke ja kiiresti kuluvaid esemeid) ei kanta tegelikult olemasolevate väärtuste nimestikku. Nende esemete kohta koostab inventeerimiskomisjon eri akti, näidates ära nende väärtuse, kõlbmatuks muutumise põhjused (vananemine, rikkimine jne.) ja abinõud nende likvideerimiseks.

V. Nimestikkude vormistamine ja inventeerimistulemuste selgitamine.

53. Inventeerimisnimestikud koostatakse järgmiste NSV Liidu Kaubanduse Rahvakomissariaadi poolt kinnitatud vormide järgi:

a) sularaha seis kassas	nr. 20
b) põhivahendid	nr. 21
c) väheväärtuslikud ja kiiresti kuluvad esemed	nr. 22
d) hooned ja ehitised	nr. 24

- e) väärtpaberid . . . . . nr. 25
- f) kaubad (materjalid, taara) jaemüügiettevõtteis . . . nr. 45
- g) kaubad (materjalid, taara) toidukaupade ladudes ja
baasides . . . . . nr. 69
- h) kaubad (materjalid, taara) tööstuskaupade ladudes
ja baasides . . . . . nr. 71

54. Kõik nimestikkude eksemplarid kirjutatakse alla kõigi inventeerimist toimetanud komisjoniliikmete poolt. Inventeerimisnimestikkude lõpul annab materiaalselt vastutav isik (isikud) alljärgneva allkirja:

„Kõik inventeerimisnimestikus loetletud väärtused on nii hulgaliselt kui ka kaaluliselt ja hinnaliselt komisjoni poolt minu (meie) isiklikul juuresolekul õigesti sisse kantud, vastavalt tegelikkusele; ühtki väärtust ei ole välja jäetud, millega seoses mul (meil) ei ole nõudmisi inventeerimiskomisjoni vastu. Nimestikus loetletud väärtused on minu (meie) vastutaval hoiul . . . . . (allkiri)“.

Jaemüügiettevõtteis on allkirja viimane lõige järgmisesisuline: „Nimestikus üldsummas rbl. . . . . loetletud väärtused on minu (meie) vastutaval hoiul.“

55. Kokkuvõtetud ja komisjoni poolt allkirjutatud inventeerimisnimestikud nummerdatakse ja nende kohta koostatakse kahes eksemplaris loetelu alljärgneva vormi järgi:

.....
(ettevõtte nimi ja aadress) .

Inventeerimisnimestikkude loetelu

Nimestiku nr.	Selles leiduvate järjekorranumbrite arv	Sektsiooni (laoruumi nimetus)	Hulk naturaalnäitajates (sõltumatult väärtuste iseloomust)	Nimestiku lehekülgede arv
1	2	3	4	5

Summa nimestiku järgi	Inventeerimise aeg			
	Algus		Lõpp	
	kuupäev	kellaaeg	kuupäev	kellaaeg
6	7	8	9	10

Allkirjad: 1. Komisjoni esimees
2. Materiaalselt vastutav isik
3. Arveametnik

56. Inventeerimise lõpetamisel antakse inventeerimisnimestikud kõrgemalseisva organisatsiooni esindaja poolt samal päeval, inventeerimise lõpetamisel öösel aga — järgmisel päeval enne töö algust üle alljärgnevas korras:

a) üks eksemplar — kontrolleksemplarina — kõrgemalseisva organisatsiooni raamatupidamisele;

b) teine eksemplar (täidetud materiaalselt vastutava isiku poolt) — raamatupidamisele, kus peetakse ettevõtte arvestust;

c) kolmas eksemplar (täidetud ühe komisjoniliikme poolt) — materiaalselt vastutavale isikule.

See eksemplar antakse üle kohe pärast nimestikkude vormistamist komisjoniliikmete allkirjadega.

Nimestikud antakse üle loeteluga (vt. p. 55).

57. Saanud nimestikud, kontrollib raamatupidamine, kus toimub ettevõtte arvestus, komisjoni poolt sisse kantud hindu kaupade ja taara kohta, kokkuvõtete õigsust üksikute kaupade kui ka nimestiku kohta tervikuna, arvutab kinnitatud normide põhjal arvestusperioodil realiseeritud kaupade loomuliku kao suuruse, mille järel ta võrdleb nimestikkude järgi tegelikult olemasolevaid väärtusi kauba jääkidega raamatute järgi, et selgitada inventeerimise tulemusi.

Märkus: 1. Suurtes tööstuskaupade kauplustes, kus on suur kaupade sortiment, kontrollib kaupade ja taara hindu eri isik (kalkulaator).

2. Igale inventeerimisnimestikule tuleb lüüa erilise templiga või käitsi kirjutada märged: „Hinnad ja arvutused kontrollitud“ — kontrollimist teostanud isiku allkirjaga.

58. Raamatupidamise või kalkulaatori poolt nimestikkude kontrollimisel hindades ja hindamises avastatud vead tuleb parandada ja parandused samades nimestikkudes kõigi inventeerimiskomisjoni liikmete poolt õigeaks tunnistada.

59. Ladudes ja baasides leiduvate väärtuste tegeliku seisuvõrdlemine raamatutes näidatud seisuga toimub üksikute kaubanimetuste ja sortide järgi.

60. Inventeerimisel avastatud kaupade puudujääkide katmine kujunenud kaupade ülejääkidega on kategooriliselt keelatud.

Eriti on keelatud katta kaupade puudujääke ülejääkidega kõikidel juhtudel, kui puudujäägid ja ülejäägid tekkisid:

a) jaemüügiettevõtteis (kauplustes, telkides, einelaudades jne.) mitmel materiaalselt vastutaval isikul, kuigi sama aruandeperioodi kestel;

b) jaemüügiettevõtteis ühel ja samal materiaalselt vastutaval isikul erinevail aruandeperioodidel;

c) ladudes, baasides ja kauplustes, sööklate jne. laoruumides mitmel erineval isikul või ühel ja samal materiaalselt vastutaval isikul eri kaupade alal.

61. Erandina ettenähtud reeglist on sööklate laoruumides, baasides, ladudes jms., kus väärtuste arvestus peab toimuma koguseliselt, sordi ja hinna järgi ning summaliselt, lubatud ühel ja samal materiaalselt vastutaval isikul ning ühe ja sama aruandeperioodi kestel tekkinud sortide vahede katmine samanimelise kauba piirides. See võib igal üksikul juhul toimuda ainult kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja kirjaliku loa põhjal.

Sortide vahetamisel, s. o. ühe kaubasordi müümisel teise sordi asemel tekkiv hinnavahe tuleb ostjaile tagasi maksta, juhtudel aga, kui ostjat ei ole võimalik kindlaks teha, tuleb vastav summa üle kanda riigieelarvesse.

Kallima kaubasordi müügi või väljamise puhul madalama sordi hinnaga kantakse hinnavahe süüdlaste isikute arvele, kellelt sisse nõutakse ka kantud kahjud.

Mainitud sortide vahetuse võimaldamises süüdlastele isikutele tuleb määrata distsiplinaarkaristus, kui aga kindlaks

tehakse, et algdokumentides ja arvestuses on tahtlikult tekita-
tud segadust (et segada kaupade sordilist arvestust), võetakse
süüdlased kriminaalvastutusele.

62. Inventeerimise lõpptulemuse peab raamatupidamine
kindlaks tegema järgmisteks tähtaegadeks:

a) väike-jaemüügi osas (müügilaud, einelauad, kioskid
jms.) — samal päeval;

b) kaupluste osas — hiljemalt kahe päeva jooksul;

c) toiduainete ladude ja baaside osas — hiljemalt kolme
päeva jooksul;

d) tööstuskaupade ladude ja baaside osas — hiljemalt
5 päeva jooksul;

e) sööklate ja restoranide laoruumide osas — hiljemalt
2 öö-päeva jooksul;

f) ühiskondliku toitlustamise tootmistsehhide (kööki-
de) osas — hiljemalt järgmisel päeval.

Jaettevõtteis tuleb inventeerimise esialgsed tulemused sel-
gitada kohapeal kohe pärast inventeerimise lõppu ja enne
ettevõtte avamist.

63. Inventeerimise tulemused jaekaubanduslike ettevõtete
osas vormistatakse erilise akti koostamise teel vastavalt vor-
mile nr. 27.

Inventeerimise tulemused ladude, baaside ja teiste ette-
võtete osas, kus koguseline ja summaline arvestus sortide
järgi on kohustuslik, vormistatakse võrdlusaruandega, mis on
inventeerimisnimestiku lahutamatuks osaks (vt. nr. 69 ja 71).

Ühiskondliku toitlustamise ettevõtete tootmistsehhide (köö-
kide) inventeerimistulemused vormistatakse toiduainete liiku-
mise aruandega.

64. Lahkuminekute puhul tegelikult olemasolevate ja raama-
tutes märgitud väärtuste vahel on raamatupidamine kohusta-
tud materiaalselt vastutavalt isikult nõudma kirjaliku seletuse
nende lahkuminekute kohta ning koos materiaalselt vastu-
tava isikuga kontrollima kirjendamise õigsust raamatupida-
mises.

65. Kui jaettevõtteis materiaalselt vastutavad isikud pärast
inventeerimist avastavad, et puudujääk või ülejääk tekkis
kauba (või taara) nimetuses tehtud vea läbi, mõne kauba (või
taara) juhusliku väljajätmise, arvutusvea jms. tõttu, peavad

materiaalselt vastutavad isikud sellest kohe (enne ettevõtte avamist) teatama inventeerimiskomisjonile.

Inventeerimiskomisjon on kohustatud kohe (enne ettevõtte avamist) kontrollima materiaalselt vastutavate isikute avaldusi ning kui avaldus osutub õigeks, inventeerimisnimestikkudes läbi viima vajalikud parandused vastava õigekstunnistamisega.

66. Ladude ja baaside ning ühiskondliku toitlustamise ettevõtete, laoruumide ja köökide osas, kus kaup-materiaalsete väärtuste koguseline arvestus on kohustuslik, võetakse kõik materiaalselt vastutavate isikute avaldused puudujääkide või ülejääkide tekkimise kohta kauba (või taara) nimetuse suhtes tehtud veast, mõne kauba või taara väljajätmisest, arvutusveast jne. vastu mitte hiljem kui inventeerimise lõpetamisele järgneval päeval.

Kõrgemalseisva organisatsiooni, kellele ettevõtte allub, juhataja või ettevõtte juhataja ise teeb korralduse avalduses toodud faktide kontrollimiseks ning nende faktide kinnitamise puhul teeb ta kohe korralduse tähendatud lahkuminekute parandamiseks või uue inventeerimise läbiviimiseks.

67. Kui tehakse kindlaks, et inventeerimine on toimunud lohakalt, mille tagajärjel tuleb teostada uus inventeerimine, tuleb inventeerimiskomisjoni liikmeile määrata distsiplinaar karistus.

Kui on kindlaks tehtud, et nimestikku on teadlikult sisse kantud ebaõiged andmed varguse ja raiskamise varjamiseks, antakse materjalid selle kohta üle jälitusorganeile.

68. Kui inventeerimistulemusena selgub puudujääk, mida ei saa viia NSVL RKN-i määruse nr. 1825 — 9. okt. 1936. a. alla, tuleb materiaalselt vastutavad isikud kohe töölt kõrvaldada. Neil juhtudel määrab kõrgemalseisva organisatsiooni direktor samal päeval uued materiaalselt vastutavad isikud.

VI. Inventeerimise tulemuste läbivaatamise kord.

69. Inventeerimise tulemused koos materiaalselt vastutavate isikute kirjalikkude seletustega tuleb läbivaatamiseks anda kõrgemalseisva organisatsiooni juhatajale, kes on kohustatud need läbi vaatama kahe päeva jooksul.

70. Iseseisvale bilansile üle viidud ja juhtiva keskusega (vabariiklik kaubastu, peavalitsus, kontor) eri linnades asetsevate ettevõtete kohta vaatab inventeerimistulemuste materjalid läbi ettevõtte direktor.

71. Vabariiklike kaubastute, peavalitsuste ja kontorite ettevõtete direktorite poolt läbivaadatud inventeerimismaterjalid antakse kõrgemalseisvale organisatsioonile kinnitamiseks.

Kui kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja muudab ettevõtte direktori poolt inventeerimistulemuste põhjal tehtud järeldusi, on raamatupidamine kohustatud arvestuses tegema vajalikud parandused, teatades sellest kirjalikult ettevõtte direktorile ja materiaalselt vastutavale isikule.

72. Kõik inventeerimisel selgunud väärtuste ülejäägid ja puudujäägid on raamatupidamine kohustatud läbi kandma samal kuul, mil toimus inventeerimine.

73. Inventeerimisel selgitatud kaupade puudujäägid, mis on kantud materiaalselt vastutavate isikute kontole, tuleb nimeatult sisse nõuda ettenähtud korras.

74. Väikese puudujäägi puhul, mis töötajal on tekkinud esmakordselt ja sealjuures kogenematus või arvestusvea tõttu või mõnel muul põhjusel, ning ei sisalda kriminaalkuriteo tunnuseid, võib töötajale määrata distsiplinaarkaristuse, kusjuures tekkinud kahju kuulub kohustuslikule tasumisele üldises tsiviilkorras.

Summade arvamine väikeste puudujääkide hulka peab igal üksikul juhul toimuma ettevõtte juhataja kirjalikul korraldusel, kui ta ei ole materiaalselt vastutav isik.

Vastasel korral peab selle korralduse tegema kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja.

75. Kindlakstehtud väikesed puudujäägid tuleb kohe tasuda ja ainult üksikjuhtudel on lubatud töötajalt vastu võtta võlakohustust, millel maksutähtajad on ära tähendatud.

Selle kohustuse üldtähtaja määrab organisatsiooni või ettevõtte juhataja, kes kinnitas inventeerimise tulemused, ja see tähtaeg ei tohi ületada 2—3 kuud. Üksikud maksete tähtajad peavad ühte langema töötasu väljamaksmise tähtaegadega.

Kohe esimesel võlakohustusel märgitud maksetähtaja möödalaskmisel tuleb nõudeasi kohtule üle anda.

Märkus: Võlakohustused tuleb reeglikohaselt hoida ettevõttes, kus töötavad neid väljaandnud isikud.

76. Omastamiste, raiskamiste ja kuritarvituste läbi kaupmateriaalsete, varaliste, rahaliste ja teiste väärtuste alal tekkinud puudujääkide kohta on organisatsiooni või ettevõtte juhataja kohustatud kõik dokumendid ja vajalikud materjalid esitama kohtu-jälitusorganeile vastavalt NSV Liidu Prokuröri ja NSV Liidu Kohtuasjade Rahvakomissariaadi juhendile nr. 491-A-21 — 28. veebr. 1939. a.

V o r m

Kontrollraamat inventeerimiste teostamiseks tehtud korralduste täitmise üle

Jrk. nr.	Inventeeritava ettevõtte, sektsiooni nimetus jne.	Materiaalselt vastutavate isikute perekonnanimed	Korraldus		Inventeerimis-komisjoni esimehe perekonnanimi	Inventeerimise lõpp (kuupäev)	
			Kuupäev	Nr.		Vastavalt korraldusele	Tegelikult lõpetatud
1	2	3	4	5	6	7	8

J ä r g

Märkmed inventeerimise teostamise kohta

Eisialgne tulemus			Lõpptulemus			Tulemuse kinditamise kuupäev juhatause poolt	Toimiku ülevandmise kuupäev kohtu-jälitusorganeile
Kuupäev	Puudujäägi summa	Ülejäägi summa	Kuupäev	Puudujäägi summa	Ülejäägi summa		
9	10	11	12	13	14	15	16

REVIDENT-INVENTEERIJAJA ÕIGUSED JA KOHUSTUSED NSV LIIDU KAUBANDUSE RK SUSTEEMIS

I. Revident-inventeerija ülesandeist üldiselt.

1. Kaubastu (trusti, kontori, ettevõtte) revident-inventeerija on vastutavaks kontrolöriks kaup-materiaalsete, rahaliste ja muude väärtuste alalhoiu eest materiaalselt vastutavate isikute juures (kaupluste, osakondade, baaside ja ladude juhatajad, laohoidjad, puhvetipidajad jne.).

2. Revident-inventeerijaid võtab tööle, paigutab ümber ja vallandab kaubastu (trusti, kontori, ettevõtte) juhataja organisatsiooni (ettevõtte) pearaamatupidaja ettepanekul.

3. Revident-inventeerija kohale tuleb määrata järeleproovitud töötaja, kes hästi tunneb kaupu, arvestust ja aruandlust.

4. Revident-inventeerija kuulub kaubastu (trusti, kontori, ettevõtte) raamatupidamise koosseisu, allub vahetult pearaamatupidajale ja teostab oma ülesanded viimase juhtimisel.

5. Revident-inventeerija peamiseks ülesandeks on:

a) väärtuste, mille üle varaliselt vastutavad isikud peavad aru andma, tegeliku seisu kontrollimine nende väärtuste inventeerimise teel;

b) raamatupidamises ja aruandluses koguselise arvestuse korraldamise ning kaupade sissetuleku- ja väljamineku-dokumentatsiooni õigsuse kontrollimine;

c) revideeritavas ettevõttes kaupade koguselise ja kvaliteedilise säilivuse kindlustamiseks kaupade hoiukorralduse kontrollimine;

d) kaupade seisu normatiividele vastavuse kontrollimine;

e) vähenõutavate ja seismajäänud kaupade selgitamine;

f) avastatud puudujääkide kohta materjalide õigeaegse vormistamise kontrollimine.

6. Väärtuste inventeerimist teostab revident-inventeerija igal üksikjuhul kaubastu (trusti, kontori, ettevõtte) direktori ja pearaamatupidaja kirjalikul korraldusel.

7. Väärtuste inventeerimisel on inventeerimiskomisjoni esimeheks revident-inventeerija.

8. Revident-inventeerija on vastutav väärtuste täieliku, täpse ja õigeaegse inventeerimise läbiviimise ja vormistamise eest.

Revident-inventeerija vastutab inventeerimisnimestikes näidatud müügihindade õigsuse eest.

9. Juhtudel, kui nimestikesse on sihilikult kantud ebaõigeid andmeid väärtuste tegeliku seisuga kohta varguste ja raiskamiste varjamiseks, kannab revident-inventeerija koos teiste inventeerimiskomisjoni liikmetega vastutust kriminaalkorras.

10. Oma ülesannete täitmisel peab revident-inventeerija käsitama NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemis kehtivaid määrustikke, käskkirju ja juhendeid (juhendit väärtuste inventeerimise korra kohta, jaekaubanduse ja ühiskondliku tootlustamise ettevõtete töö põhireegleid, juhendit raiskamiste ja varguseasjade uurimise ja läbivaatamise kohta jne.).

II. Revident-inventeerija õigused ja kohustused.

11. Revident-inventeerija on kohustatud:

a) vahetult osa võtma inventeerimisest, kontrollides isiklikult kaupade jääke, nende sorti, hinda ja kauba tegelikku sisaldust taaras, jälgides samuti, kas väljaselgitatud väärtuste jäägid on kantud nimestikku;

b) väärtuste inventeerimisnimestike kontroll-eksemplaride põhjal perioodiliselt kontrollima varem toimunud inventeerimistulemuste väljatoomise õigsust;

c) puudujäägi avastamisel kohe teatama sellest kaubastu (trusti, kontori, ettevõtte) direktorile ja pearaamatupidajale vastavate operatiivsete abinõude koheseks tarvituselevõtmiseks;

d) kaubastu (trusti, kontori) direktori poolt inventeerimistulemuste suhtes tehtud otsuse mittevastavusel panna see küsimus ette kõrgemalseisva organisatsiooni juhatajale.

12. Revident-inventeerijal on õigus:

a) määrata kindlaks inventeerimise läbiviimise kord ning järjekord üksikuis sektsioonides ja ettevõtte osades;

b) inventeerimisele kaasa tõmmata ettevõtte üksikuid töötajaid inventeerimiskomisjoni abistamiseks kaupade ülekaalumisel, kättetoomisel ja ärapanemisel;

c) esitada kaubastu (trusti, kontori, ettevõtte) direktorile ettepanekud isikute karistamise abinõude kohta, kes ei ole kindlustanud inventeerimistulemuste vormistamise tähtaegadest ja kvaliteedist kinnipidamist.

SISESÜSTEEMILISE DOKUMENTAALKONTROLLI TUGEVDAMISE ABINÕUDEST

NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri nr. 405 — 1. sept. 1943. a.

Kontrollimisel on selgunud, et sisesüsteemilise dokumentaalkontrolli teostamise töö on NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemi kuuluvais organisatsioones ja ettevõtteis ikka veel mitterahuldav.

Eriti mitterahuldavalt teostatakse dokumentaalrevideerimisi Turkmeenia NSV, Tadžiki NSV ja Armeenia NSV Kaubanduse Rahvakomissariatides, Sõjaväe Peakaubastu, Puu- ja Juurvilja Peakaubastu, Turustuse-Varustuse Peavalitsuse ja Juveliirikaubastu kontori süsteemides.

Paljude kaubanduslike organisatsioonide juhatajad ei teosta küllalt rangelt sisemist kontrolli neile alluvais ettevõtteis, mille tagajärjel langeb revideerimiste kvaliteet ja operatiivsus ning real juhtudel ei avastata kuritarvitusi oma sisekontrolli abil, vaid teiste kontroll-revideerimisorganite poolt.

Sisesüsteemilise dokumentaalkontrolli tugevdamiseks ning selle suunamiseks esmajärjekorras võitluse tugevdamisele toidu- ja tööstuskaupade raiskamiste ja mahasahkerdamiste vastu k ä s i n :

I. Liiduvabariikide kaubanduse rahvakomissaridel, NSV Liidu Kaubanduse RK peavalitsuste juhatajail ja kontorite direktoreil:

a) korraldada kaup-materiaalsete väärtuste osas ootamatuid revideerimisi toiduainete ja tööstuskaupade kauplustes, ladudes ja baasides vastavalt RK juhendile vähemalt kord aastas igas organisatsioonis ja ettevõttes; revideerimisel erilist tähelepanu pöörata võitlusele toidu- ja tööstuskaupade raiskamiste ja mahasahkerdamiste vastu ning ettevõtete jooksva tegevuse kontrollimisele;

b) viia läbi dokumentaalrevideerimiste korraldamine kogu revideeritava organisatsiooni ulatuses: kaubastus, trustis, kontoris koos neile alluvate ettevõtetega;

c) viia läbi revidentide töö range arvestus ja kontrollimine, tihendades nende tööaega ja tunduvalt lühendades revideerimiste teostamise tähtaegu;

d) läbiviidud revideerimistulemuste läbivaatamisel teha kokkuvõtte ja töötada selle põhjal välja abinõud revideerimistel selgitatud väärnähetate likvideerimiseks;

e) vähemalt üks kord kvartalis korraldada kaubanduslike ettevõtete revidentide nõupidamisi, kus vaadatakse ja arutatakse läbi üksikud dokumentaalrevideerimise aktid, kusjuures erilist tähelepanu tuleb pöörata revideerimismaterjalide kvaliteedi ja operatiivsuse tõstmisele;

f) kõrvalekaldumatult täita NSV Liidu Kaubanduse RK eeskirju:

1) revidentide vastutuse suurendamise kohta nende poolt läbiviidavate revideerimiste kvaliteedi ja operatiivsuse eest; faktide kindlakstegemisel revidentide hooletuses revideerimistel ja halvakvaliteediliste materjalide esitamisel nende poolt võtta süüdlased vastutusele;

2) kaubanduslike organisatsioonide pea- (vanem-) raamatupidajate revideerimistele kaasatõmbamise praktilise laiendamise kohta, kusjuures lähetuskulude kokkuhoidmiseks tõmama reeglipäraselt revideerimisele kaasa teiste, revideeritava organisatsiooniga ühes linnas asuvate ettevõtete raamatupidajaid, mitte lubades aga ettevõtete vastastikust revideerimist.

II. Kohustada raamatupidajaid-revidente ja revident-inventeerijaid revideeriorganisatsiooni juhatuse poolt revideerimismaterjalide suhtes tehtud otsusega mittenoostumisel teatama sellest kõrgemalseisva organi juhatajale.

III. Anda raamatupidajaile-revidentidele õigus vajaduse korral kohalike järelevalveorganite loal võtta revideeritavate organisatsioonide (ettevõtete) toimikuist välja algdokumendid, jättes nende asemele tõestatud ära kirjad oma allkirjaga, toimetada aktide ja dokumentide masinal ümberkirjutamist ja samuti nõuda vajalikest dokumentidest ära kirju.

IV. Kinnitada juuresolev tüüpjuhend dokumentaalrevideerimiste korraldamiseks NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemi kuuluvais organisatsioonides.

Seoses sellega lugeda kehtetuks:

a) NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri nr. 581 — 16. aug. 1938. a. Rahandusliku kontrolli töö juhendite kinnitamisest „NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemis“;

b) NSV Liidu Kaubanduse RK juhend nr. 0100 — 4. juun. 1939. a. dokumentaalrevideerimiste korraldamise kohta NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemi kuuluvais organisatsioonides.

L i s a

NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjale nr. 405 —1. sept. 1943. a.

TUUPJUHEHD DOKUMENTAALREVIDEERIMISTE KORRALDAMISEKS NSV LIIDU KAUBANDUSE RK SÜSTEEMI KUULUVAIS ORGANISATSIOONES

I. Dokumentaalrevideerimise ülesanded ja nende läbiviimise kord.

1. Dokumentaalrevideerimisi korraldatakse kõrgemalseisvate organisatsioonide poolt kõigis neile alluvais organisatsioonides (ettevõtteis) vähemalt üks kord aastas, määratakse igal üksikul juhul kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja korraldusega ning viiakse läbi kõrgemalseisva organisatsiooni raamatupidamise poolt koosseisuliste revidentide ja selleks eriti volitatud isikute kaudu. Korralduses peab olema ära tähendatud revideerimise ulatus ja läbiviimise tähtaeg.

2. Dokumentaalrevideerimise peamiseks ülesandeks on:

a) võitlus toidu- ja tööstuskaupade raiskamiste ja mahaahkerdamise ning materjalide ja rahaliste vahendite ebaseadusliku kasutamise vastu;

b) revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) poolt teostatud tehingute seadusepärasuse ning finants- ja eelarvelisest distsipliinist kinnipidamise kontrollimine;

d) ladudes, baasides ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtteis olevate kaupade ja materjalide koguselise arvestuse seadusepärasuse kontrollimine.

3. Dokumentaalrevideerimisel tuleb kontrollida:

a) dokumente, mille alusel on vormistatud revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) tehinguid ja arvestuskirjendeid;

Märkus: Vajaduse korral nõutavad revidendid kontrollitavaid tehinguid vormistavate dokumentide õigsuse kindlakstegemiseks dokumentide ärakirju organisatsioonidelt, kellega antud operatsioonid teostati.

b) revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) bilansse ja aruandeid;

c) kaup-materiaalsete väärtuste ja rahaliste vahendite tegelikku olemit vastavalt raamatupidamise andmeile;

d) toidu- ja tööstuskaupade raiskamise ning omastamise vastu võitlemiseks tarvitusele võetud abinõusid;

e) revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) majanduslikku tegevust.

Majandustegevuse kontrollimine ei tohi piirduda majanduse tegeliku seisukorra kindlakstegemisega suhteliselt plaanile, vaid tuleb põhjalikult arvustada ka töötulemusi tehingute põhiolu järgi ning seoses sellega ka organisatsiooni (ettevõtte) üksikute juhatajate ja töötajate tegevust, mis lõpptulemusena on viinud olemasolevate tagajärgedeni.

4. Revideerimisi tuleb teostada ootamatult ja põhimõttelt säärase arvestusega, et ei rikutaks revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) normaalset töökäiku.

5. Revideerimise läbiviimisel on revident kohustatud looma kontakti Riikliku Kaubandusinspektsiooni kohaliku organiga, samuti ka ühiskondlike organisatsioonidega (parteikomitee, ULKNU komitee, käitiskomitee), ning avalikult informeerima revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) tööliste ja teenistujate kollektiivi teostatavast revideerimisest.

II. Revideerimiste ulatus.

6. Oma ulatuselt jagunevad dokumentaalrevideerimised täielikeks ja osalisteks. Täieliku dokumentaalrevideerimise all mõistetakse kõigi revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) tehingute kontrollimist kogu revideerimisperioodi ulatuses.

Osalise dokumentaalrevisjoni all mõistetakse majandi mõne üksiku haru, osa või üksiku tehingu kontrollimist.

7. Nii täielikke kui ka osalisi dokumentaalrevideerimisi võib korraldada kas pidevalt või katseliselt.

Pideva dokumentaalrevideerimise puhul kontrollitakse revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) kõiki dokumente ja raamatupidamise kirjendeid kindlaksmääratud ajavahemikul.

Katselise dokumentaalrevisjoni sihiks on kontrollida revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) dokumentide ja kirjendite teatud osa.

8. Osalise dokumentaalrevideerimise kõrval, mis põhineb ettevõtte üksikute majandusharude ja tema bilansi kirjete kontrollimisel, tuleb teostada praktikas süstemaatilist kontrolli tarvituselevõetud abinõude kohta võitluses kaupade raiskamiste ja omastamisega, mitteplaanitavate kahjudega, kahjuga töötamisega ning finants-eelarvelise distsipliini rikkumisega.

III. Dokumentaalrevideerimise vormistamine.

9. Dokumentaalrevideerimise tulemused vormistatakse aktiga, millele kirjutavad alla revident ning kontrollitud organisatsiooni (ettevõtte) juhataja ja pearaamatupidaja.

Kui revideeritud organisatsiooni (ettevõtte) juhatajal või pearaamatupidajal on vastuväiteid koostatud akti kohta, on nad kohustatud üheaegselt aktile allakirjutamisega lisama sellele oma kirjalikud vastuväited.

Dokumentaalrevideerimis-aktile allakirjutamine revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) juhataja ja pearaamatupidaja poolt ning vastuväidete puhul — nende kirjalike vastuväidete esitamine — peab toimuma hiljemalt 3 päeva jooksul arvates revideerimisakti saamisest.

Revideerimisakt koostatakse 3 eksemplaris, millest üks antakse üle revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) juhatajale ning kaks eksemplari kõrgemalseisva organisatsiooni juhatajale.

10. Pärast aktile allakirjutamist on revident kohustatud koostama revideerimismaterjalide põhjal järelduste ja ettepanekute kava.

Dokumentaalrevideerimis-akti ning revidentidelt saadud järelduste ja ettepanekute kava põhjal on kõrgemalseisva

organisatsiooni juhataja kohustatud kindlustama abinõude tarvituselevõtmise dokumentaalrevideerimisel avastatud puuduste kõrvaldamiseks ning vajaduse korral võtma süüdlased vastutusele.

Kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja otsus dokumentaalrevideerimise materjalide kohta peab olema tehtud ja vormistatud hiljemalt 7 päeva jooksul arvates allakirjutatud revideerimisakti saamisest.

11. Kui revideerimisel avastatakse seaduserikkumisi, mille kõrvaldamiseks tuleb viivitamata abinõusid tarvitusele võtta, on revident kohustatud kohapeal esitama revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) juhatuse nimele konkreetseid ettepanekud. Säärased ettepanekud kinnitatakse tagantjärele kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja poolt.

12. Dokumentaalrevideerimis-akt koostatakse alljärgneva skeemi kohaselt:

I. Revideerimise objekt ja ulatus ning revideerimisperiood.

II. Revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) üksikute tehingute ja väärtuste kontrollimise (revideerimise) tulemused.

III. Raamatupidamises teostatava arvestuse ja sisekontrolli korraldamise seaduspärasuse kontrollimise tulemused.

IV. Kontrollimise tulemused eri ülesannete alal.

Kandes akti avastatud puudused, peab revident igal üksikul juhul kindlaks tegema põhjused ja selles süüdlased isikud, et nende põhjal oleks võimalik teha õigeid järeldusi ja ettepanekuid revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) ja üksikute töötajate töö kohta.

Dokumentaalrevideerimis-akti mahu vähendamiseks tuleb revideerimisel avastatud üleastumiste loetelu ära tuua akti lisas.

IV. Tehingute revideerimine kaup-materiaalsete väärtuste alal.

Kaup-materiaalsete väärtuste tehingute revideerimisel tuleb peamist tähelepanu pöörata revideeritava organisatsiooni (ettevõtte) poolt abinõude tarvituselevõtmisele võitluse tugevdamiseks toidu- ja tööstuskaupade omastamise ja raiskamiste vastu.

Selleks peab revideerija kontrollima ja kindlaks tegema:

A. Kaup-materiaalsete väärtuste tehingute revideerimisel ja kaubatehingute revideerimisel kaubandusettevõtteis:

13. Kas kaup-materiaalsete väärtuste vastuvõtu korrast ja tähtaegadest on kinni peetud, kuidas teostatakse kontrolli nende väärtuste vastuvõtuks väljaantavate volituste üle, kas saabunud kaubad on kantud sissetulekusse õigeaegselt ja täies ulatuses. Kas aktide koostamine kaupade (materjalide) vastuvõtmisel avastatud puudujääkide kohta on põhjendatud ja õige.

Kas summade kirjendamine kontole „Kaubad teel“ on õige ja põhjendatud, kas nendelt kontodelt on summad õigeaegselt maha kirjendatud; millised abinõud võetakse tarvitusele üle ettenähtud aja teel olevate kaupade leidmiseks.

15. Kas abimajandite saadusi on kasutatud õigesti.

16. Kas läbiviidud arvestuskord tagab töötlemisel olevate kaupade säilivust ning kas töötlemisel peetakse kinni kinnitatud kulunormidest.

17. Kas on kaupade sisemisi ümberpaigutusi, selle põhjused, ning kas need tehingud on dokumentidega õigesti vormistatud.

18. Kas summade kirjendamine kontole „Arasaadetud kaubad“ (konto nr. 011) on õige ja põhjendatud, kas summad sellelt arvelt on õigeaegselt maha kirjendatud ning millised abinõud võetakse tarvitusele ostjate juures vastutaval hoiul olevate kaupade realiseerimiseks.

Kas on lepingule mittevastavaid kaupade väljasaatmise fakte, mille tagajärjel ostjad keelduvad arvete tasumisest; milliseid kahjusid on sellega seoses kantud ja kes on selles süüdlased.

19. Millises seisukorras on kaalu- ja mõõduvahendid, kas on kinni peetud nende kontrollimise ja tembeldamise reegleist ning kas need seadised on täpsed.

20. Millises seisukorras on lao-, kaubanduslikud ja abiruumid, kas nad on sobivad ja kuidas on korraldatud nende kaitse.

21. Kaup-materiaalsete väärtuste tegelik seis võrreldes raamatupidamise andmetega. Väheminevate ja mittetäisväärtuslike kaupade jääk, nende tekkimise põhjused ja nende väärtuste realiseerimise abinõud.

Väärtuste inventeerimise objektide ja inventeerimiste tarviduse määratlemisel tuleb juhendada alljärgnevalt:

a) pikemaajaline vaheaeg revideeritava objekti inventeerimises;

b) kaup-materiaalsete väärtuste kõrgendatud jääkide seis;

c) saadud vihjed asetleidnud kaup-materiaalsete väärtuste omastamistest.

22. Revideeritavaal perioodil läbiviidud kaup-materiaalsete väärtuste inventeerimise kord ja tähtsajad:

a) kas kauplustes, sööklais ja ladudes ootamatuid revideerimisi on korraldatud õigeaegselt ja heakvaliteediliselt, kas väärtused on inventeeritud täies ulatuses ja täpselt, kas materjalid on õigeaegselt vormistatud;

b) kas eelmistel revideerimistel kaup-materiaalsete väärtuste inventeerimise tulemused on määratud õigesti — kas ei ole võimaldatud kaupade puudujääke katta ülejääkidega;

c) kas on peetud kinni inventeerimise lõpptulemuste selgitamise tähtaegadest; tulemuste kinnitamise kord ja süüasjade vastav suunamine;

d) kas korraldatakse kontroll-inventeerimisi ja millised on nende tulemused;

e) kas korraldatakse üldinventeerimisi kogu kaubandusvõrgus ja nende tulemused;

f) kas revident-inventeerijate kaader on komplekteeritud, selle koosseis ning kas revident-inventeerijad on tööks ette valmistatud (kaupade, hindade, arvestuse ja kehtivate juhendite tundmine).

24. Kuidas täidetakse eeskirju puudujääkide, raiskamiste ja omastamiste likvideerimiseks ettenähtud abinõude tagamise osas ja millised täiendavad abinõud on selleks tarvitusele võetud.

Kuidas peetakse kinni materiaalselt vastutavate isikute töölevõtmise ja vallandamise vormistamise korrast.

Kas materiaalselt vastutavalt töölt kõrvaldatakse isikud, kelle juures on kindlaks tehtud kaupade ja väärtuste puudujääke ja raiskamisi.

Kas süüasjad antakse õigeaegselt üle kohtu-jälitusorganitele; ettevõtete töötajate vastutavus süüasjade õige vormistamise ja õigeaegse üleandmise eest; kontrolli teostamine asjade käigu üle kohtu-jälitusorganiteis.

Kas puudujääkide, raiskamiste ja omastamiste läbi tekkinud võlgnevussummade ja toimikute arvu inventeerimistähtaega-

dest peetakse kinni ja kas neid võrreldakse kohtu-jälitusorganitega ning missugused abinõud võetakse tarvitusele nende inventeerimistulemuste põhjal.

Vastastikused suhted kohtu-jälitusorganitega kaupade puudujääkide ja varguste asjus.

Kas puudujäägid on õigesti arvatud väikeste puudujääkide hulka, mis kuuluvad sissenõudmisele vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrusele nr. 1825 — 9. okt. 1936. a. (konto nr. 050).

Üksikud faktid, mis iseloomustavad kaupade ja väärtuste raiskamisviise, ning neid tingivad põhjused.

25. Kaup-materiaalsete väärtuste arvestus ja vastava aruandluse seisukord, kusjuures eriti kindlaks tehakse:

a) missuguses ulatuses toimub kaupade koguseline arvestus ühiskondliku toitlustamise ettevõtteis ja kas seda teostatakse õigesti;

c) tähtajad, millisteks kaubandusettevõtted peavad koostama kaubaaruanded ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtted neile ettenähtud aruanded ning vastavad vormid;

e) kuidas on korraldatud kaup-materiaalsete väärtuste arvestus ladudes ja baasides sordi, hulga ja hinna järgi ja summaliselt.

26. Kas akteeritavad kahjud (kaupade murd, praak, riknemine) ning taara kaaluvahe vormistatakse ja kantakse maha õigesti ja õigeaegselt.

Revideeritavas organisatsioonis (ettevõttes) nende kahjude kõrvaldamiseks tarvitusele võetud abinõud.

Kas rakendatud kontrollsüsteem tagab, et akteeritavaid kahjusid ei kanta maha põhjendamatult ja mitmekordselt.

Kas mainitud kahjud kajastuvad õigesti raamatupidamises.

27. Kas revideeritava ettevõtte majapidamisvajadusteks kaupa ja materjale kasutatakse ja kantakse maha õigesti.

28. Kas kaupade ja materjalide loomuliku kahanemise normid rakendatakse õigesti.

30. Kas ei ole esinenud kaubavahetustehinguid ning teenuste ja tööde eest natuuras tasumise juhtusid.

31. Majapidamismaterjalide, väikeinventari ja sanitaarrõivaste hoidmise, kasutamise ja arvestamise kord.

B. Uhiskondliku toitlustamise ettevõtete (köögid, sööklad, restoranid, kohvikud) tootmis-kaubanduslike tehingute revideerimisel:

32. Toiduainete vastuvõtu ja hoiu kord, nende väljamine laoruumidest tootmisele (köögile) vastavalt vajaliku tooraine arvestusele; kas võimaldatakse toiduainete jääkide tekkimist tootmisel ja kas need võetakse arvesse toiduainete laost väljamisel.

33. Dokumentide vormistamise kord toiduainete vastuvõtul ja väljamisel laost kööki, einelauda ja leivalõikamisruumi ning köögist einelauda.

34. Tootmise päevase (vahetuse) toiduainete ja valmistoote (roogade) tegelike jääkide arvelevõtmise kord, päevase läbikäigu koondaruande koostamine, kinnipidamine inventeerimistulemuste läbivaatamise ja kinnitamise korrast ja tähtsusest ning sordivahede arvestamise korrast.

35. Vajaliku tooraine arvestuse ja kalkulatsioonide koostamise kord, kas katlanormid on rakendatud õigesti ja kas roogadele on määratud õiged müügihinnad ning kas toiduainete kulutus vastab ettenähtud normidele.

36. Menüü ja kalkulatsioonide koostamise kord köögis valmistatavaile tooteile.

37. Kas juurdehindluse rakendamine köögitooteile ja ostukaupadele toimub õigesti.

38. Aruande koostamise kord köögi valmistoote realiseerimise kohta ning selle võrdlemine kassaaruandega ja teistele ettevõtetele väljatud toodetele väljakirjutatud saatelehtedega.

39. Kas köögitoote valmistamiseks kulutatud toiduainete arvestus vastab tegelikule väljalaskele.

40. Kontrolli teostamise kord toiduainete katlasse panekul ja väljajagatavate portsjonite arvu vastavus katlasse pandud ainete kogusele.

41. Kontrolli teostamise kord köögitoote väljatuleku üle kaalult ja kalorite hulgal, Toidu laboratoorsete kontrollanalüüside teostamise reeglipärasus, nende analüüside tulemused ja tarbijaile valekaalu andmises süüdlaste suhtes tarvitusele võetud abinõud.

42. Kas peetakse kinni jäätmenormidest toiduainete töötlemisel; jäätmete kasutamise kord.

43. Aktide koostamise ja toiduks kõlbmatute ainete maha-

kirjendamise kord, nende ainete tehniliseks otstarbeks kasutamise või hävitamise kord.

45. Materiaalselt vastutavate isikute arvele nõude ja söögiriistade kinnitamise kord ning nõude ja söögiriistade purunemise mahakirjendamise kord, kas aktid koostatakse igal üksikul purunemise juhul või kantakse inventeerimisel üldistatult maha, jättes kahju süüdlaste isikute arvele kandmata.

Kas rakendatud kontrollsüsteem kindlustab, et nõude ja söögiriistade purunemist ei kirjendata maha mitmekordselt.

46. Kas on välja töötatud kütteaine kulunormid, kuidas kontrollitakse kütteaine säilivust ning milline kord on rakendatud kütteaine hankimiseks ja kuludesse kirjendamiseks.

C. Põllumajandussaaduste varumis-, töötlemis-, hoiu- ja realiseerimistehingute revideerimisel:

48. Kas varumishinnad rakendatakse õigesti vastavalt varutud saaduste kvaliteedile ja sordile, kas juurdemaksed ja maharvamised saaduste kvaliteedi arvel on rakendatud õigesti.

49. Varutud saaduste vastuvõtt, hoidmine ja arvestus, nende tehingute dokumentidega vormistamise kord.

50. Saaduste realiseerimise ja väljamise kord, nende tehingute arvestus ja dokumentidega vormistamine. Toodangu väljamise juhud vastava vormistamiseta (spetsifikatsioonideta, Riikliku Inspektsiooni sertifikaatideta kvaliteedi kohta, kvaliteeditunnistusteta).

51. Põllumajandussaaduste osas ettenähtud kaalumise reeglite täitmine kauba vastuvõtmisel ja väljamisel.

52. Väljamõistetud ja ostjate poolt esitatud pretensioonid realiseeritud saaduste kvaliteedi, vähemkaalu, taara kaaluvahe ja hindade suhtes.

Sellega seoses tuleb ühtlasi kindlaks teha nende pretensioonide tekkimise põhjused, isikud, kelle süü läbi pretensioonid tekkisid, ning abinõud, mis revideeritava organisatsiooni juhatus on tarvitusele võtnud vastavate isikute suhtes ja säärate pretensioonide tekkimise vältimiseks.

54. Töötlemiseks ettenähtud toorainete ja materjalide kulunormidest kinnipidamine ning töötlemiselt väljastatud toodangu kontrollimine.

Töötlemistehingute dokumentatsioon ja arvestus.

Aruannete (aktide) koostamise kord ja tähtajad töötlemiselt saadavate valmistoote kohta ning nende toodete lattu üleandmise vormistamine.

Kas töötasude preemia-süsteem töötlemisplaanide ja ülesannete täitmise ja ületamise eest on rakendatud õigesti.

55. Kas aktid töötlemisel ning toodete hoidmisel tekkivate jätmete kohta on koostatud õigesti ja õigeaegselt.

Jätmete alal ettenähtud normide ületamise juhud.

Kas rakendatud kontrollsüsteem kindlustab juhtude vältimist, kus jäätmed kantakse korduvalt maha. Kas mainitud kahjud kajastuvad raamatupidamises õigesti.

56. Kas saaduste varumine on küllaldaselt varustatud taara. Taara tootmise ja remondi arvestus. Taara valmistamisel ja remontimisel kasutatavate materjalide kulunormidest kinnipidamine. Taara ja taaramaterjalide vastuvõtt, hoidmine ja väljaandmine. Kontrolli teostamine taara ja taaramaterjalide säilivuse üle.

D. Põllumajanduslike tehingute revideerimisel:

57. Kas on kindlustatud plaani täitmine:

a) taimekasvatuses: ettevõtte nimele kinnitatud külvipindade, seemnete ja istikute, väetise, põllumajandusliku inventari ning veojõu, põllumajanduslike hoonete ja tööjõu alal;

b) loomakasvatuses: vajalike loomade, sööda, loomade normaalseks pidamiseks kohandatud ruumide, loomade korraliku talitamise ning loomakasvatuse alal kogunud kaadrite ja veterinaar-järelevalve alal.

58. Töökorraldus ja tootmise arvestuse kord. Kas tööorderid kirjutatakse välja õigeaegselt ja õigesti. Täidetud tööde mahulise ja kvaliteedilise vastuvõtmise kord. Kas arvestatud töötasusummad vastavad täidetud tööde mahule ja kvaliteedile ning üleantud toodangule.

59. Seemnete, istikute, söötade, väetise, valmissaaduste, põllumajandusliku inventari ning veomasinate ja veoloomade vastuvõtu, säilitamise, dokumentaalse vormistamise ning arvestamise kord.

60. Loomade vastuvõtu ja loomakasvatuse punktidesse toimetamise kord ning nende tehingute vormistamine dokumentidega.

Loomade teel lõppemise või väljapraakimise faktid, põhjused ja selle eest vastutavad isikud.

61. Kas rakendatud kontrollimissüsteem ja arvestus kindlustavad saagi säilivust, saagi täielikku kaotusteta koristamist ning samuti kontrolli teostamist loomakasvatussaaduste väljatuleku ja nende täies ulatuses organisatsiooni (ettevõtte) ladudesse saabumise üle.

62. Loomade nuumale paneku kord ja kasvatamine. Kas täidetakse juhiseid nuumamise ja kasvatamise režiimi osas, kas nuumal olevad loomad kaalutakse igal kuul ja kas noorloomi kaalutakse nende üleviimisel ühest vanusegrupist teise; nende tehingute dokumentidega vormistamise kord.

63. Põllumajanduslike tehingute arvestamise kord raamatupidamises; kas saaduste omahinna kalkulatsioonid koostatakse õigesti.

64. Väärtuslike jäätmete kasutamise ja arvestuse kord.

65. Külvide ja saagi hävimise, loomataudide ja loomade sundtapmise faktid. Põhjused, süüdlased isikud ja mainitud kahjude mahakirjendamise õigsus. Revideeritava organisatsiooni poolt säärase kahjude vältimiseks tarvitusele võetavad abinõud.

66. Kas nuumamise puhul loomade ettenähtud kaalu ja tapetud loomade nahkade üleandmise alal on kohustus täidetud.

E. Tootmisettevõtete tehingute revideerimisel:

67. Toorainete, abimaterjalide ja valmistoote arvestuse kord vastuvõtul, hoiul, väljaandmisel ning nende tehingute vormistamine dokumentidega.

68. Töö organiseerimine ja toodangu arvestuse kord. Kas töökäsu-tellimised on välja kirjutatud õigeaegselt ja õigesti. Kas tehtud tööde eest tasu arvestamisel on rakendatud õiged hinnad. Kas arvestatud töötasu vastab lattu üleantud toodangu hulgale (arvesse võttes poolvalmistoodangut).

69. Kas valmistoote väljalaskel on peetud kinni toorainete ja materjalide kulunormidest ja retseptuuridest ning kuidas on teostatud kontrolli valmistoote väljatuleku, jäätmete arvelevõtmise ning nende õige hindamise ja arvestuse üle.

70. Toodangu arvestus ja valmistoote omahinna kalkulatsioonide koostamine. Kas otsesed kulud on õigesti maha kirjendatud tootmiskontodesse.

71. Praaktoteed, praagi tekkimise põhjused ja praagi vastu võitlemise abinõud.

72. Poolvalmistoodangu arvestamine.

F. Taaratehingute revideerimisel (kaubandusettevõtteis):

73. Taara (selle hulgas ka ühekordse ringlevusega) vastuvõtu, säilitamise, tagastamise ja arvestuse kord ning nende tehingute vormistamine dokumentidega.

Hankijailt hinnata saadud taara (kui selle taara maksus on arvestatud kauba väljalaskehinnas) tuludesse kirjendamise ja arvestuse kord.

74. Kuidas teostatakse kontrolli hankijaile taara õigeaegse tagastamise üle, trahvimaksmise juhud taara õigeks ajaks mittetagastamisel, kelle arvele need trahvid on kantud.

75. Oma ettevõtteis taara ümberpaigutamise vormistamise kord.

76. Taara inventeerimise tulemused revideeritava perioodil.

77. Kuidas teostatakse kontrolli taara markeerimise ja hankijate arvetes märgitud hindade õigsuse üle.

78. Taara kadude arvestus.

V. Põhivahendite ja kapitaalmahutuste tehingute revideerimine.

79. Põhivahendite alal kontrollida ja kindlaks teha:

a) põhivahendite vastuvõtu ja väljamise korra vastavust NSV Liidu Kaubanduse RK juhistelega;

b) põhivahendite seisukorda ja arvestust ning kontrolli teostamist nende säilivuse üle;

c) põhivahendite inventeerimistulemuste määratlemise õigsust revideeritava perioodil;

d) põhivahendite likvideerimise korda ja nende tehingute arvestust;

e) amortisatsioonisummade arvestuse õigsust ja õigeaegsust ning põhivahendite vananemise arvestust raamatupidamises, samuti kulude kustutamist renditud põhivahendite osas.

80. Kapitaalmahutuste osas, tööde teostamisel majanduslikul teel, kontrollida ja kindlaks teha:

a) kapitaalmahutuste kulutuste seadusepärasust ja põhjen-

datavust kinnitatud tiitelnimestike, tehniliste projektide ja eelarvete olemasolu uute kapitaal mahutuste obpektide jaoks; ehituse kindlustamist finantseerimisallikatega;

b) juhud, kus ehitused toimuvad väljaspool plaani, eelarvet ja ilma projektita;

c) ehitustele materjalide väljamise kord ja normid, materjalide väljamise juhul väljaspoole;

d) remont-ehitusmaterjalide ebaseadusliku soetamise ja nende hindade ületamise juhud, ebalikviidsete materjalide olem ja nende kujunemise põhjused;

e) hoonete ja ehitiste lammutamisest saadud ning tootmiselt tagastatud materjalide vormistamise ja sissetulekuna arvestamise seadusepärast;

f) töö ja tööjõudude arvestust ehitiste juures, töökäskude väljaandmise korda ja nende vormistamist pärast ülesande täitmist;

g) töötasufondi kasutamise õigsust.

81. Tööde läbiviimisel tööhanke korras kontrollida:

a) kas lepingud tööhankijatega on sõlmitud õigesti, eriti — kas valitsuse poolt määratud avansside maksmise korras on kinni peetud;

b) teostatud tööde mahu määramise korda ja õigsust vaheaktide — protsendimäärade järgi ning ettevõtja poolt teostatud tööde kvaliteeti (kontrollitakse koos finantseeriva panga inseneri või linna täitevkomitee inspektoriga);

c) materjalide väljavõtmist fondide põhjal, nende varumist, hoidmist ja väljamist ehitistele, samuti varude vastavust kalendaarsele tööplaanile;

d) lõpetatud kapitaal mahutuste vastuvõtu korda ja aktide koostamise õigsust;

e) kapitaal mahutuste tehingute arvestamist raamatupidamises.

VI. Rahaliste tehingute revideerimine.

Rahaliste tehingute revideerimisel kontrollitakse:

82. Revideeritava objekti kassas hoitava sularaha, väärtpaperite ja täpse arvestuse plankide seisuvõrreldes raamatupidamise andmetega.

83. Kas arveldus- ja teistel kontodel pankades ning samuti hoiukassades olevate rahaliste vahendite seis vastab raamatupidamise andmeile.

84. Ettevõtte operatsioonikassade töökorda, automaatkassade lugeja andmete ülesmärkimise korda, ruloonkassade sissetuleku kindlakstegemise ja kontrollimise korda, kassa sularaha sissetuleku võrdlemist sektsiooni (osakonna) kauba-tšekkidega, kassatšekkide hoidmise korda.

85. Sularaha üleandmise korda väike-jaemüügi-ettevõtete poolt (kioskid, müügilauad, einelauad) kassasse ja tsehhidega sööklate poolt keskkassasse.

86. Panka sularaha üleandmise korda, tähtaegu ja määra vastavalt NSV Liidu Riigipanga juhendeile.

87. Kassa-aruandeis näidatud sularaha laekumiste vastavust kaubaaruandeile. Puuduolevate laekumissummade sissenõudmise õigeaegsust aruandvailt isikuilt ning revideeritava ettevõtte juhatuse poolt tarvitusele võetavaid abinõusid nende suhtes, kellel süstemaatiliselt tekivad kassapuudujäägid.

88. Konto nr. 032 „Rahalised vahendid teel“ seis. Kas ei ole rikutud Riigipanga inkassaatorile üleantud sularaha ettevõtte arvelduskontole Riigipangas kirjendamise tähtaega. Kas kontol nr. 032 ei ole summasid, mille asukoht on teadmata.

89. Akreditiivide ja erikontode kaudu arvelduse korra rakendamist. Nende arveldusvormide otstarbekohasust.

90. Tšekiraamatuid ning väljakirjutatud tšekkide põhjal summade täielikku ja õigeaegset kassa sissetulekusse kandmist. Kindlaks teha, kas ei praktiseerita blankotšekkide allakirjutamist.

91. Limiteeritud tšekkidega teostatavate maksete õigsust ja vastava arvestuse korraldamist.

92. Rahaliste ja pangatehingute osas dokumentide vormistamise korda vastavalt kinnitatud määrustele ja juhenditele.

93. Rahaliste tehingute arvestust raamatupidamises ning vastavat aruandlust.

94. Kas peetakse kinni kassa revideerimiste korrast ja tähtaegadest.

VII. Arveldustehingute revideerimine.

Arveldustehingute alal kontrollida:

95. Kas arveldused Rahanduse RK organitega toimuvad õigesti ning kas kasumitest eraldamised, maksed liigsete käibevahendite arvel, käibemaks, amortisatsioonisummade eraldamised ja teised summade sissemaksed, mis ette nähtud kinnitatud finantsplaanis, kantakse õigeaegselt üle eelarvesse.

96. Krediidireformi eeskirjade rikkumise juhud arvlemisel deebitoride ja kreditoridega.

97. Debitoorset ja kreditoorset võlgnevust selle tekkimise tähtaegade järgi ning võlgnevuse vähendamise plaani täitmist. Kindlaks teha debitoorse ja kreditoorse võlgnevuse dünaamika ning võlgnevuse vähendamiseks ette võetud abinõud.

98. Kas ei ole aset leidnud juhud, kus debitoorset ja kreditoorset võlgnevust on põhjendamatult maha kirjendatud tulemustesse, vastavatel juhtudel — kas on selgitatud nende mahakirjendamist tinginud põhjused, aga samuti säärast olukorda võimaldanud süüdlased isikud.

99. Hagiasjade liikumist. Pretensioonide esitamise korda. Kuidas ja kelle poolt teostatakse kontrolli täitelehtede järgi pretensioonide tähtaegade ja summade sissenõudmise üle. Kas juristi käes olevaid asju inventeeritakse ja võrreldakse raamatupidamisega.

100. Kas kontosse „Deebitorid pretensioonidega“ ei kirjeldata ebamajanduslikke kadusid (riknemine, praak, puudujäägid jms.), kirjendades need hiljem maha lootusetu võlgnevusena.

101. Arvlemisi lunamaksudega seotud tehingute alal (konto nr. 036).

102. Kas sisemised arveldused korraldatakse ja peetakse õigesti. Kas rakendatakse debitoorse ja kreditoorse võlgnevuse vastastikust arvlemist oma süsteemis.

103. Pangakrediitide seadusepärast ja täielikku kasutamist. Nende tasumise õigeaegsust.

104. Avansisummade väljaandmise, kasutamise ja arvestuse eeskirjade täitmist.

Vajaduse korral kontrollida tegelikku summade olemit ja aruandvate isikute käes olevaid tõendavaid dokumente ning nende mitteesitamisel kvalifitseerida seda puudujäägina või vahendite raiskamisena.

VIII. Arvlemiste revideerimine töötasude alal.

Töötasualaste tehingute revideerimisel peab revideeriija kontrollima ja kindlaks tegema:

105. Valitsuse määruste ja NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjade täitmist töödistsipliini korraldamise, tööliste ja teenistujate tööaja režiimi ning ettevõtete töötajate tööleilmumise ja töölt lahkumise arvestuse alal tarvitusele võetavaid abinõusid.

106. Arvestatud ja väljamakstud töötasu vastavust NSV Liidu Kaubanduse RK määrustele ja juhendeile.

Originaaldokumente, mille alusel on töötasu arvestatud ja välja makstud (tabelid, orderid jms.).

107. Kas 1. jaanuarist 1943. a. alates rakendatakse õigesti kehitatud põllumajanduslike ettevõtete töötajate premeerimist plaanide ületamise puhul natuuras vastavalt NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjale nr. 70 — 15. veebruarist 1943. a.¹

108. Kas administratiiv-juhtiva aparadi koosseisud, palgamäärad ja töötasufondid on õigeaegselt registreeritud rajooni rahandusosakondades.

Kas tegelikult rakendatud töötajate arv vastab ettenähtud koosseisule. Kas palgamäärasid ei ole suurendatud, võrreldes rajooni rahandusosakonnas registreeritud koosseisuga ning kas töötasusid ei ole ebaseaduslikult suurendatud aparadi struktuuri muutmise või töökohtade ümbernimetamise teel.

109. Arvlemist revideeritava ettevõtte töötajaile antava puhkuse alal. Kas ettevõtte arveldusaparadil on olemas töötajate nimestikud, kus iga töötaja kohta on ära toodud andmed tema tööaasta lõpu kohta.

110. Kas on õigesti toimunud aparadi mõnede juhtivate töötajate kategooriate jaoks ettenähtud tükitöötasu arvestus, eriti — kas väljamakstavad summad ei ületa selle töötajategrupi osas registreeritud töötasufondi piiri.

111. Kas ettenähtud töötasu väljamaksmise tähtaegadest peetakse kinni. Kas ei praktiseerita avansside väljamaksmist töötasu arvel, välja arvatud avansid kuu esimese poole eest vastavalt ettenähtud juhtudel.

---

¹ NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri nr. 70 — 15. veebr. 1943. a. on asendatud NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga nr. 290 — 29. juulist 1944. a.

112. Töötasult kinnipidamiste õigeaegsus ja õigsus, kinni-
peetud summade sihikohase ülekandmise tähtajad ja kord.
Erilist tähelepanu pöörata sellele, et maksud peetakse õigesti
ja täies ulatuses kinni isikuilt, kes ei seisa ettevõtte töötajate
nimestikes ning kes saavad töötasu arvete põhjal üksikute
tööde ja mitmesuguste teenuste eest.

113. Kas aruanded maksude, laenude, töö ja töötasude ning
sotsiaalkindlustuse maksude kohta koostatakse õigesti ja
õigeaegselt.

Kas riigilaenude obligatsioonid antakse töötajaile välja
õigeaegselt ja täies ulatuses.

114. Kas ametiisikute töötasust peetakse kinni õigeaegselt
ja õigesti trahvid Riigikontrolli, Riikliku Kaubandusinspekt-
siooni, Rahanduse Rahvakomissariaadi, miilitsa või sotsiaal-
kindlustusorganite määruste alusel, kuid samuti ka revideeri-
misaktide alusel tehtud ettepanekute põhjal.

115. Kas kõik töötasud arvestatakse kontol nr. 124 „Põhi- ja
täiendav töötasu“, kas ei teostata töötasude kirjendamist va-
hetult vastavatesse kontodesse, jättes kasutamata konto
nr. 124.

116. Mittekoosseisulise töötasufondi arvestuse ja kasutamise
õigsus.

117. Tööliste ja teenistujate isikuliste kontode seis ja kas
neid kontosid, samuti ka palgalehti ja -raamatuid tootmisette-
võtteis peetakse õigesti.

IX. Fondide, reservide ja majandustegevuse tulemuste revideerimine.

Fondide, reservide ja majandustegevuse tulemuste revidee-
rimisel peab revideeriija kontrollima ja kindlaks tegema:

118. Kas abimajandite laiendamiseks ettenähtud vahendid
kujundatakse ja kasutatakse õigesti (konto nr. 165).

119. Kas fondid ja reservid moodustatakse ja kasutatakse
õigesti ja seadusepäraselt.

120. Oma põhivahendeilt arvestatud amortisatsioonifondi ka-
sutamise ning renditud põhivahendeilt kapitaalkulutuste kus-
tutamise kord.

121. Plaanis ettenähtud kulude reservimise seadusepärasust
(konto nr. 145).

122. Põhikirjafondi liikumist ja summade ülekandmise õigust selle fondi suurendamiseks ja vähendamiseks.

123. Kas kuludeks kirjendamine vastavate käibe- ja tootmiskulude liikide alla toimub õigesti.

Eelarve täitmist administratiiv-valitsemiskulude alal.

Kas summade arvutus ettetehtud kuludeks ja nende kirjendamine aruandeperioodi kuludesse toimub õigesti.

Kas käibekulude arvutamist ja igakuist kandmist kauba ja toiduainete jääkidele teostatakse õigesti.

124. Kas kaupadele (toiduainetele) hinnalisandi määramine ja arvestus, samuti kauba- (toiduainete) jääkidele hinnalisandi arvestus toimub õigesti.

125. Mitteplaanitavate kahjumite kontole nr. 225 „Mitmesugused kahjumid“ kirjendamise vormistamise korda, põhjendatavust ja seadusepärasust.

Mitteplaanitavate tulude kontol nr. 225 „Mitmesugused kasumid“ kirjendamise vormistamise korda, põhjendatavust ja seadusepärasust.

126. Sõja läbi tekkinud kadude kahjudesse kirjendamise alus ja vormistamise kord.

127. Bilansi operatsioon-tulemuskontode arvepidamise õigust.

X. Raamatupidamise organiseerimise, rakendamise ning sisekontrolli teostamise õigsuse revideerimine.

Raamatupidamise organiseerimise, rakendamise ja seiskorra õigsuse ning sisekontrolli teostamise revideerimisel peab revident kindlaks tegema:

128. Raamatupidamise organiseerimise ja rakendamise korda revideeritavas organisatsioonis (ettevõttes) ning sellele alluvais osakondades ja osades.

Raamatupidamise organiseerimise ja rakendamise vastavust ettenähtud kontoplaanile ning NSV Liidu Kaubanduse RK juhendeile ja eeskirjadele.

Raamatupidamisaruannete esitamist kinnitatud vormide ulatuses. Kinnitamata vormide puhul kindlaks teha, kelle poolt ja millal neid vorme on rakendatud!

129. Allosades ja alluvais ettevõtteis raamatupidamise alal läbiviidavate instrueerimiste korraldamise ja teostamise korda ning kontrolli teostamist arvestuse seisukorra üle.

130. Dokumentide ringlevuse korraldamist, kontrolli teostamist dokumentide õige ja õigeaegse vormistamise ning nende raamatupidamisse üleandmise tähtaegade üle ja dokumentide säilitamise korda. Kas dokumentide hoiu alal rakendatud kord tagab dokumentide täielikku säilivust.

Dokumentide sisulise, vormilise ning aritmeetilise kontrollimise korda, avastatud vigade parandamise korda.

131. Raamatupidamisdokumentide õigsust, põhjendatavust ja vormistamise õigsust revideeritaval perioodil.

132. Sünteetiliste ja analüütiliste arvestuskirjendite vastavust raamatupidamisdokumentidele.

133. Bilansikontode järgi koostatud käibearuannete olemasolu ja õigsus.

134. Koostatud bilansside vastavust arvestuskirjenditele ja käibearuannetele ning vastavate arvelduskontode väljavõtetele. Bilansi osade hindamise õigsus.

135. Sisekontrolli korraldamise ja teostamise korda, kontrollides eriti:

a) revidentide-raamatupidajate koosseisu kompleksust, nende kvalifikatsiooni, kontrolli nende töö üle, revidentide sihipärasest rakendamist, süsteemi teiste kvalifitseeritud töötajate kaasatõmbamist revideerimistööle;

b) alluvate ettevõtete täielikku hõlmamist dokumentaalrevideerimistega;

c) läbiviidud dokumentaalrevideerimiste kvaliteeti ja operatiivsust;

d) revideerimisaktide põhjal otsuste tegemise tähtaegu ja korda, tehtud otsuste vastavust revideerimisel avastatud puudustele, kas tarvituselevõetud abinõud kindlustavad revideeritud ettevõtte töös avastatud väärnähte ja puuduste likvideerimist;

e) kas dokumentaalrevideerimiste aktides toodud materjalide põhjal tehakse üldkokkuvõtteid ja kas nende põhjal töötatakse välja abinõusid revideerimistel avastatud väärnähte likvideerimiseks.

VASTUTUSEST ARVESTUSE JA ARUANDLUSE EESKIRJADE RIKKUMISEL

NSV Liidu Ülemkohtu 42. pleenumi selgitusest 27. veebruarist 1933. a.

(Väljavõtte.)

Seoses eelmainituga NSV Liidu Ülemkohtu pleenum määrab:

1. Arvestuse ja aruandluse teadlik sassiajamine, mitteõigete aruandlusandmete esitamine, arvestuse ja aruandluse eeskirjade kuritahtlik rikkumine arvestus- ja statistiliste organite töötajate poolt ning sihilikult ebaõigete andmete esitamine plaani täitmise ja ületamise kohta, kui loetletud toimingutega taotleti ühiskondliku (sotsialistliku) omandi omastamise või nimetatud omastamise varjamise eesmärki, kvalifitseeritakse 7. augusti 1932. a. seadluse kohaselt¹.

2. Neil juhtudel, kui eelloetletud kuritahtlike toimingute sihiks oli ettevõtte või asutise normaalse tegevuse häirimine, peab rakendama süüdlaste isikute vastu kontrrevolutsiooniliste kuritegude vastavaid paragrahve.

3. Kehistatud arvestuse ja aruandluse eeskirjade ilmsed rikkumised arvestus- ja aruandluse organite töötajate poolt, kus puuduvad eelmainitud (punkt 1 ja 2) tunnused, kvalifitseeritakse ametialaste kuritegudena liiduvabariikide kriminaalkodeksite vastavate paragrahvide kohaselt.

1. Ametialaste kuritegudena kvalifitseeritakse samuti ka administratiiv-majanduspersonali poolt NSV Liidu RKN-i määruse 29. septembrist 1932. a. „Pea- ja vanem-raamatupidajate õigustest ja kohustustest asutistes ja ühiskondliku sektori majandusorganisatsioonides“ rikkumist, kui nimetatud toimingutel ei olnud sihiks ettevõtete või asutiste normaalse tegevuse häirimine, ühiskondliku (sotsialistliku) omandi omastamine või säärase omastamise jälgede varjamine.

5. Kõik loetletud süüasjad peab läbi vaatama kohtuorganite poolt võimalikult kiiresti vastavate ettevõtete ja majandusorganisatsioonide ühiskondliku laia kuulajaskonna osavõttuga.

¹ Nende kuritegude osas, mis sooritatud peale 4. juunit 1947. a. rakendatakse NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlust 4. juunist 1947. a. — Tõlkija märkus.

KONTROLLI TUGEVDAMISEST KAUBANDUSVÖRGUS ELANIKKONNAGA KASSALISTE ARVELDUSTE ÕIGSUSE ÜLE

NSV Liidu Kaubandusministeeriumi käskkiri 10. novembrist 1946. a. nr. 426.

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega 27. oktoobrist 1946. a. kontrolli tugevdamise eesmärgil elanikkonnaga kassaliste arvelduste õigsuse üle kaubandusvõrgus,

k ä s i n :

1. Kõigi kaubandusorganisatsioonide ja ettevõtete juhatajail:
a) kindlustada alatist vahetusraha tagavara arveldusteks ostjatega jaekaubandusvõrgu ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete kassades, samuti ka vahenditult ostjailt raha vastuvõtvail müüjail ja ettekandjail; selleks otstarbeks jätta kaubandusettevõtete kassadesse päevasest laekumisest vajalik hulk vahetusraha ja kassa üleminevad jäägid edasilükkamatuiks vajadusteks lubatud kulutuste normide piires; vahetusraha puudusel kaubandusvõrgus arvelduseks ostjatega nõuda vahetusrahaks tarvilikke summasid Riigipanga kohalikest osakondadest ja kassadest;

b) keelata kategooriliselt ostjaile igasuguste peenkaupade ja rahaliste surrogaatide (postmargid, allkirjad jm.) väljaandmine vahetusraha asemel;

c) kindlustada kaubandusvõrgus kauba hinnakirjade olemasolu, mis välja pandud nähtavale kohale ning tingimata kaubandusettevõtete kassa juures;

d) iga päev, tööpäeva jooksul, teostada kassades rahajääkide ootamatut kontrollimist ja elanikkonnaga kassaliste arvelduste õigsust kaubandusvõrgus; kassades raha ülejääkide avastamisel võtta kohtulikule vastutusele kassapidajad ostjate petmise eest.

2. Liiduvabariikide kaubandusministritel, obl. (kraide, linnade) kaubandusosakondade juhatajail sisse seada süstemaatiline kontroll kaubandusvõrgus elanikkonnaga kassaliste arvelduste õigsuse üle ning vastutusele võtta tarbijaskonna petmist võimaldavad kaubandusettevõtete juhatajad ja kassapidajad.

3. Riiklikul kaubandusinspeksioonil võtta kontrolli alla käesoleva käskkirja täitmine.

IV. RAISKAMIST KÄSITAVATE MATERJALIDE VORMIS- TAMISE KORD JA VÄLJAMÕISTETUD SUMMADE SISSENÕUDMINE

RAISKAMISTE JA OMASTAMISTE SUUASJADE UURIMISEST JA ARUTAMISEST

NSV Liidu Prokuröri ja NSV Liidu Kohtu RK käskkiri nr. 63/24 —
31. märtsist 1939. a.

Võitluse tugevdamise eesmärgil raiskamiste ja omastamiste vastu riikliku kaubanduse süsteemi kaubandusorganisatsioonides ja neis kuritegudes süüdlaste, sealhulgas ka isikute, kes teadlikult kasutavad raiskamistest ja omastamistest saadud väärtusi, kriminaalsele ja materiaalsele vastutusele võtmiseks k ä s i m e: kaubandusorganisatsioonidel raiskamiste ja omastamiste süüasjade algatamisel, uurimisel ja arutamisel kohtutes, samuti nende raiskamiste ja omastamistega tekitatud kahju sissenõudmisel juhinduda NSV Liidu Kohtu RK ja NSV Liidu Prokuratuuri juhendist nr. 49/1-A-21 — 28. veebruarist 1939. a. „Raiskamiste ja omastamiste süüasjade uurimisest ja arutamisest tarbijate-kooperatiivides“.

RAISKAMISTE JA OMASTAMISTE SUUASJADE UURIMISEST JA ARUTAMISEST

NSV Liidu Prokuröri ja NSV Liidu Kohtu RK juhend nr. 49 1-A-21.
— 28. veebruarist 1939. a.

Võitluse tugevdamise eesmärgil kooperatiivsete varade raiskajate ja omastajate vastu tarbijate-kooperatiivides ja neis kuritegudes kõigi süüdlaste, samuti ka nende perekonnaliikmete ja isikute, kes kasutavad väärtusi, mis saadud raiskamistest ja omastamisest, materiaalsele vastutusele võtmiseks teeb NSV Liidu Kohtu RK ja NSV Liidu Prokuratuur ettepaneku: tarbijate-kooperatiivides toimepandud raiskamiste ja omasta-

miste süüasjade algatamisel, uurimisel ja arutamisel ja nende raiskamiste ja omastamistega tekitatud kahjude sissenõudmisel juhinduda alljärgnevalt.

A. Raiskamiste avastamine tarbijate-kooperatiivides ja avastatud raiskamistest teatamine uurimisorganeile.

1. Tarbijate-kooperatiivide juhatajad on kohustatud edasi andma avalduse puudujääkidest, raiskamistest ja omastamistest uurimisorganeile viivitamata peale seda, kui organisatsioonile sai teatavaks kuriteo sooritamine; igal juhul tuleb kõik materjalid üle anda hiljemalt 10 päeva jooksul organisatsiooni (ettevõtte) või materiaalselt vastutava isiku kontrollimise momendist arvates.

2. Avalduses märgitakse lühidalt: milles seisab kuritegu, millise summa suuruses on puudujääk või kui palju on omastatud ja raisatud materiaalseid väärtusi, kus oli sooritatud antud kuritegu, millal ta oli avastatud ja keda peab kooperatiivorganisatsiooni arvates võetama kriminaalsele vastutusele; samuti nimetatakse isikuid, kes käesolevas asjas võivad olla tunnistajaiks.

Avaldus antakse nii prokuratuuri kui ka miilitsaorganeile kuriteo sooritamise koha järgi, VNFSV KrK art. 108 ja teiste liiduvabariikide KrK vastavates artiklites ettenähtud korra kohaselt.

3. Vastutusele võetava isiku kohta peab avalduses olema märgitud täielikud andmed, s. o. nimi, ees- ja isanimi, vastutusele võetava vanus, kodune aadress, passi või ajutise tunnistuse number, amet ja teenistusaja kestus antud kooperatiivorganisatsioonis.

Avaldusele on tarvis juurde lisada vastutuselevõetava ülesvõtte.

4. Kriminaaljälitamise algatamiseks on kooperatiivorganisatsioonid kohustatud avaldusele juurde lisama järgmised dokumendid:

a) revideerimisakt või väärtuste tegelike jääkide võrdlusakt raamatupidamise andmetega (inventeerimise akt), milles tuleb märkida, kus ja kellel on avastatud puudujääk, raiskamine või omastamine ja kas on rakendatud seadusega kehitatud kaupade loomuliku kahanemise normid;

b) kõik dokumendid, mis on esitatud materiaalselt vastutava isiku poolt aruande äraandmisel, kuid ei olnud vastu võetud arvepidamise poolt, samuti dokumendid, mis tekivad kahtlust oma tõepärasuses ja ehtsuses; eriti dokumendid, kus leidub mahakraapimisi, mahatõmbamisi, lubamatuid parandusi jne. koos seletusega, miks need dokumendid ei olnud vastu võetud aruande esitamisel ja mis osas nad on puudulikud.

c) isikute seletused, kellel avastati puudujääk, raiskamine või omastamine, kui see seletus nende poolt on antud.

Materiaalselt vastutava isiku, kellel avastatud raiskamine, aktile allakirjutamisest loobumine peab olema aktil märgitud eri märkusena, mis alla kirjutatud revideerimist teostaja ning revideerimise juures viibinud isikute poolt.

Kui revideeritav isik ei ole ilmunud revideerimisest või inventeerimisest osa võtma, peab kaupluste, ladude, sööklate jne. avamine toimuma kohalike võimuorganite esindajate osavõtul.

Kui kooperatiivorganisatsioonil ei ole võimalik esitada materiaalselt vastutava isiku seletust revideerimisakti kohta (tema ärasõidu või kõrvalehoidumise tõttu), peab tema esitama õiendi materiaalse isiku õigeaegse väljakutse kohta revideerimise juures viibimiseks. Niisuguseks õiendiks võib olla näiteks ärakiri materiaalselt vastutavale isikule saadetud kirjast.

5. Avaldus, mis saadetud uurimisorganeile (punkt 1), peab olema alla kirjutatud kooperatiivorganisatsiooni juhataja poolt, kelle koosseisu kuulub ettevõtte, kus kuritegu avastatud.

B. Raiskamise süüasjade uurimine.

6. Tarbijate-kooperatiivide organisatsioonides toimepandud raiskamiste ja omastamiste süüasjade uurimine peab uurimisorganites olema lõpetatud 10 päeva jooksul, arvestades avalduse esitamise momendist (punkt 2) koos kõigi tarvilike materjalidega (punkt 3 ja 4), peale juhtumite, mis nõuavad erilist raamatupidamise ekspertiisi, kus uurimise tähtaeg määratakse 20 päeva.

Selle tähtaja pikendamiseks erandjuhtumeil peab olema nõutud kõrgemalseisva prokuröri sanktsioon.

7. Uurimisorganid peavad kriminaalsele vastutusele võtma peale otseste kooperatiivse omandi raiskajate ka isikud, kes on süüdlased kurjategijate soodustamises ja varjamises.

isikud, kes on kasutanud raiskamistest ja omastamistest saadud väärtusi, aga samuti revideerimiskomisjonide esimehi ja liikmeid sel juhul, kui kõrvaldamised ja raiskamised on tekkinud nende tegevusetusest (kehistanud revideerimiskorra rikkimisest või abinõude mitte-tarvituselevõtmisest revideerimiskomisjonile saabunud puudujääkide ja raiskamiste avalduste osas).

8. Avalduste saamisel kriminaalse jälitamise algatamiseks (punkt 2) on uurimisorganid kohustatud lahendama esitatud materjalide asjaajamiseks vastuvõtmise küsimust ja tarviduse korral viibimata andma avalduse esitajale tarvilikke juhiseid täiendavate materjalide esitamiseks (ära märkides — milliseid nimelt).

9. Uurimisorganid — üheaegselt raiskamises või omastamises süüdlase isiku vastu kriminaalse jälitamise algatamisega on kohustatud kooskõlas NSVL KTK ja RKN-i määrusega 10. augustist 1927. a. (LSKK 1927. a. nr. 51, art. 507) tsiviilhagi kindlustamiseks peale panema eelaresti eranditult kogu kurjategijate, nende perekonnaliikmete ja teiste isikute varandusele, kelle kohta kindlaks tehakse raiskamisest või omastamisest saadud väärtuste kasutamine.

10. Uurimisorganid on kohustatud tarvitusele võtma otsustavaid abinõusid kooperatiivse omandi raiskajate, nende varanduse asukoha ja samuti nende perekonnaliikmete ja teiste isikute varanduse asukoha leidmiseks, kes kasutanud raiskamisest ja omastamisest saadud väärtusi, selle varanduse eelarestimiseks ja kooperatiivorganisatsioonidele tekitatud materiaalse kahju katmise kindlustamiseks.

11. Uurimisorganid on kohustatud teatama hiljemalt kolme päeva jooksul asjahuvilistele kooperatiivsetele organisatsioonidele iga süüasja osas nende tunnustamisest tsiviilhagejana või sellest äraütlemisest, süüasja kohtusse edasiandmisest või süüasja asjaajamise lõpetamisest jne.

Kaebaluste ja asja algatanud kooperatiivsete organisatsioonide kaebused uurimisorganite tegevuse kohta peab prokuröri poolt läbi vaatama kolme päeva jooksul (NSVL KrK art. 218 ja teiste liiduvabariikide KrK vastavad artiklid).

12. Eeluurimise käigus määratavat raamatupidamise ekspertiisi raiskamiste ja omastamiste süüasjade osas teostatakse liiduvabariikide KrK-s ettenähtud juhtudel ja kindlaksmääratud korra kohaselt.

Ekspertiisi tasu ei tohi kanda kooperatiivse organisatsiooni arvele.

Asja algatamisel või uurimiskäigus kooperatiivse organisatsiooni kohustamine ekspertiisi otsuse esitamiseks on rangelt keelatud.

13. Uurimisorganeile on keelatud tarbijate-kooperatiivide organisatsioonide kaudu tunnistajate või revideerimist teostanud isikute seletuse nõudmine.

Kõigil neil juhtudel on kohustuslik nende isikute ülekuulamine vahetult uurimisorganite poolt.

C. Raiskamissüüasjade arutamine kohtus.

14. Kohtutesse saabunud kooperatiivsete vahendite raiskamiste ja omastamiste süüasjad tuleb läbi vaadata ettevalmistaval istungil hiljemalt kolme päeva jooksul, kohtuistungil aga — hiljemalt kümne päeva jooksul arvates kohtusse saabumise päevast.

15. Süüasjad raiskamiste ja omastamiste kohta tarbijate-kooperatiivides peavad reeglina tulema arutusele kannatada saanud kooperatiivse organisatsiooni asukohas, kusjuures on kohustuslik süüdistuse ja kaitse osavõtt. Kohtulikke protsesse neis asjades laialt valgustada trükkis.

16. Kooperatiivsetes organisatsioonides toimepandud raiskamiste ja omastamiste süüasjade kohtusse saabumisel peab kohus kontrollima, kas oli süüasjas täidetud seaduse nõue vastutusele võetud isikute varanduse eelarestimise osas ja kui millegipärast arestimist ei teostatud, teha otsus vastutuselevõetute varanduse eelarestimise kohta, teostades seda viibimata kohtutäituri kaudu.

17. Kooperatiivse varanduse raiskamiste ja muude omastamisviiside süüasjade lahendamisel rangelt kinni pidada NSV Liidu Ülemkohtu selgitusest:

a) selles, et süüdistuse ümberkvalifitseerimine raiskamisest — lohakusest tingitud puudujäägiks on lubatud erandina juh-

tudel, kui kohtu poolt on kindlaks tehtud, et kaebealune ei ole omastanud talle usaldatud väärtusi enda huvides;

b) selles, et parandustööde määramine isikuile, kes karistatud raiskamise pärast, kui kohus lähtudes asja erilistest asjaoludest leiab võimaliku mitte määrata karmimat karistusmäära, on lubatav ainult tööde täitmisel üldistel alustel orgaanite kaudu, kelle valdusse kuuluvad paranduslikud tööd, kuid mitte-paranduslikke töid töökoha järgi (NSV Liidu Ülemkohtu 47-nda pleenumi määrus);

c) selles, et süüdimõistva kohtuotsuse väljakuulutamisel nimetatud asjus peavad kohtud võtma arutusele küsimuse põhjuste olemasolu kohta raiskamises või omastamises süüdiolava isiku piiramisest materiaalse vastutavusega kohtadele töötamisele asumast ja säärase põhjuste olemasolul kohtuotsustes nimetama, millistel kohtadel on keelatud süüdimõistetaval töötamine ja selle keelu tähtaeg (NSV Liidu Ülemkohtu juhendiline kiri 1936. a. nr. 42).

18. Kooskõlas NSVL KTK ja RKN-i määrusega 10. augustist 1927. a. lõige 2 tuleb kohtuotsuse väljakuulutamisel lahendada tingimata küsimus kooperatiivse varanduse raiskamise, kõrvaldamise või omastamisega tekitatud kahju katmiseks, esitades sissenõudmise süüdimõistetavate varandusele, kui ka varandusele, mida valdab süüdimõistetu koos teiste isikutega, kuid samuti põllumajandi üldvarandusele, mille koosseisu kuulub süüdimõistetu oma, samuti ka abielupaari ühisele varandusele, kui on kindlaks tehtud, et see varandus on soetatud vahendite arvel, mis saadud kuritegevusega.

19. Kooperatiivse organisatsiooni tsiviilhagi raiskamise või kõrvaldamisega tekitatud kahju sissenõudmiseks peab kohtu poolt võetama arutusele üheaegselt kriminaalsüüasja arutamise, selleks et kohtuotsuses oleks täpselt määratletud sissenõudmise summa.

Sissenõutava summa määratlemise küsimuse üleandmist teise kohtusse Vene NFSV KrK § 329 või teiste liiduvabariikide KrK vastavate paragrahvide korras võib võimaldada ainult erijuhtudel, kusjuures kohus peab nimetama säärase üleande motiivid.

20. Neil juhtudel, kui asjaolud näitavad ebanormaalselt arvestuse ja varaliste väärtuste säilitamise või kaadrite valiku seisukorda asjaomaseis kooperatiivseis organisatsioones, pea-

vad kohtud tegema sellest erimääratlemisi ja saatma neid vastavasse tarbijate-kooperatiivi kõrgemalseisvasse organisatsioonidesse vastavate abinõude tarvituselevõtmiseks.

D. Sissenõudmiste teostamine raiskamiste süüasjade osas.

21. Kõik kohtuotsused, milledega on välja mõistetud kooperatiivsete organisatsioonide kasuks raiskamiste ja omastamisega tekitatud kahjud, tuleb võtta kohtuotsust väljakuulutanud kohtu poolt eriarvele ja süstemaatiliselt kontrollida nende sissenõudmiste teostamist.

22. Kohtutäituri poolt varanduse realiseerimine, mis oli arestitud süüasja viibimisel uurimisorganeis või kohtus, peab olema lõpetatud hiljemalt 15 päeva jooksul arvates täitelehe saabumise päevast kohtutäiturile. Neil juhtudel, kui arestitud varanduse väärtus ei ole küllaldane sissenõutava summa katmiseks, on kohtutäitur kohustatud tarvitusele võtma abinõusid muu varanduse leidmiseks, mille vastu võib pöörata sissenõudmist.

23. Neil juhtudel, kui süüdimõistetu, kelle arvel on sissenõudmise võlgnevus kooperatiivse organisatsiooni kasuks, kannab karistust vanglas, võib sissenõudmist suunata vangistatu selle osa töötasule, mis kuulub temale väljamaksmisele peale seadusega määratud kinnipidamiste mahaarvamist.

24. Kooperatiivsete organisatsioonide juhatuste esimehed ja pearaamatupidajad on kohustatud pidama täpset arvestust kõigi täitelehtede järgi nende organisatsioonide kasuks raiskamiste ja omastamisega tekitatud kahjude katteks laekuvate summade üle ning peavad süstemaatiliselt jälgima nende täitelehtede järgi sissenõudmiste teostamise ja kooperatiivsete organisatsioonide kasuks sissenõutud summade laekumiste üle.

25. Juhul, kui sissenõudmist ei saa teostada karistatu varanduse puudumise tõttu, on kohtutäituri kohustatud selgitama kohtu poolt karistatu (kostja) töö- ning elukoha ja võtma abinõusid tarvitusele töötasust sissenõudmiseks.

26. Kui kooperatiivne organisatsioon ei saa kindlaks teha kohtu poolt karistatu (kostja) elukohta, teatab ta sellest otsuse teinud kohtule või prokuratuurile vastavate abinõude tarvituselevõtmiseks kostja leidmiseks.

NSV LIIDU KOHTU RK JA NSV LIIDU PROKURÖRI JUHENDI

28. veebruarist 1939. a. nr. 49/1-A-21

„TARBIJATE-KOOPERATIIVIDES TEKITATUD RAISKAMISTE JA OMASTAMISTE SUUASJADE UURIMISEST JA LÄBIVAATAMISEST“ TÄITMISE KONTROLLIST VNFSV KOHTUORGANITES

VNFSV Kohtu RK käskkiri 2. juunist 1939. a. nr. 49

(Väljavõtte)

9. Neil juhtudel, kui kohtutäitur peale põhjaliku kontrolli teostamist kohapeal, raiskaja poolt kasutatavate ruumide isikliku ülevaatamise, koos temaga elunevate isikute, külanõukogu või majavalitsuse (linnas) ülekuulamise teel teeb kindlaks, et raiskajal ei ole mingisugust varandust, mille vastu võiks seaduse kohaselt sissenõudmist alustada, ning ei ole võimalik ka teiste sissenõudmise viiside rakendamine, näiteks teostada sissenõudmist töötasust, koostab ta selle kohta akti, millele kirjutavad alla peale kohtutäituri ka kostja ja külanõukogu või majavalitsuse (linnas) esindaja. Nimetatud akti esitab kohtutäitur hiljemalt järgmisel päeval läbivaatamiseks rahvakohtunikule, kelle rajoonis täidetakse kohtuotsust. Rahvakohtunik kontrollib viivitamata kohtutäituri tegevust või annab kohtutäiturile konkreetseid juhiseid täitmise tegevuse jätkamiseks edaspidise sissenõudmise suhtes, või teeb talle ettepaneku sissenõudjale täitelehe tagastamiseks.

Käesoleval juhul rahvakohtunik on kohustatud kõik antud juhised sisse kandma kohtutäituri kohtuotsuste täitmise žurnaali.

Kohtutäitur, saades rahvakohtunikult juhised, asub viivitamata nende täitmisele.

10. Kui kohtutäitur teeb kohtuotsuse täitmisel kindlaks, et raiskaja täitelehel märgitud aadressil ei elune, on ta kohustatud raiskajaga ühes majas elunevate isikute ja tema sugulaste ülekuulamise, külanõukogust, majavalitsusest (linnas), aadressbüroost saadud õiendite jne. teel kindlaks tegema raiskaja uue elukoha ja kui see elab käesoleva kohtutäituri tegevuspiirkonnas, viivitamata asuma kohtuotsuse täitmisele raiskaja uues elukohas; neil juhtudel aga, kui raiskaja eluneb teises piirkonnas — saatma täitelehe kohtutäiturile, kelle tegevus-

piirkonnas eluneb raiskaja, üheaegselt teatades sellest sissenõudjale.

Kui aga kohtutäituri poolt tarvituselevõetud abinõud raiskaja uue elukoha leidmiseks jäävad tagajärjetuks, siis esitab kohtutäitur täitmise asjaajamise rahvakohtunikule, kes annab juhiseid kooskõlas käesoleva käskkirja pkt. 9-ga.

VÕITLUSE TUGEVDAMISEST RAISKAMISTE JA OMASTAMISTE VASTU KAUBANDUSORGANISATSIOONIDES

NSV Liidu Prokuratuuri käskkiri 13. augustist 1938. a. nr. 949

(Väljavõtte)

4. Kohustada eeluurimist jälgivaid prokuröre eriti kontrollima abinõude tarvituselevõtmist tsiviilhagi kindlustamiseks, mis esitatud raiskajate ja riisujate vastu.

Prokurörid on kohustatud tagama NSVL RKN-i määruse 16. veebruarist 1933. a. „Abinõudest riiklikes ja kooperatiivseis kaubanduslikes organisatsioonides võitluse tugevdamiseks raiskamiste ja omastamiste vastu“¹ täitmist, mis määrab, et „üheaegselt raiskamiste ja omastamiste asjade algatamisega peab olema pandud eelarest kriminaalsele vastutusele võetute kogu varandusele“.

5. Sisse seada igapäevane kontroll kohtuotsuste täitmise ja raisatud ning omastatud summade sissenõudmise üle, võttes kriminaalsele vastutusele isikud, kes on süüdlased sissenõudmise viivitamises ja bürokraatlikus suhtumises sellesse.

VÕITLUSEST KURITARVITUSTE VASTU KOMISJONIKAUPLUSTES

NSV Liidu Prokuratuuri ringkiri 28. juulist 1935. a. nr. 74/8.

Partei ja nõukogude kontrollkomisjonide poolt on kindlaks tehtud, et paljudes linnades on komisjonikauplustes aset leidnud suured kuritarvitused ja riikliku kaubanduse eeskirjade jämedad rikkumised.

On kindlaks tehtud, et üksikud komisjonikaupluste töötajad

¹ LSKK 1933. a., nr. 13, art. 76.

astuvad ühendusse hangeldajatega, võttes aktiivselt osa igasugustest ebaseaduslikest tehinguist, mis seotud mitmesuguste kaupade ja esemete komisjonile andmisega.

Vaatamata komisjonikauplustes kehtivaile tööeeskirjadele võimaldavad nende töötajad artellide ja käsitöölise kaupade võtmist komisjonile; sellise tegevuse varjamiseks komisjonikauplused ei märgi esemete vastuvõtmise raamatusse komisjonile andjate nimesid ja annavad iga eseme peale välja eri kviitungid, vaatamata sellele, kas antakse esemeid komisjonile üksikult või tervete partiide kaupa.

Isikliku rikastumise eesmärgil komisjonikaupluste töötajad praktiseerivad esemete fiktiivset tagastamist klientidele, võttes enda kasuks kauplusele kuuluva juurdehindluse. Samuti on kindlaks tehtud hulgaliselt juhuseid, kus esemete komisjonile võtmine toimus kviitungi väljaandmiseta ja neid operatsioonide raamatutest läbi kandmata, mis andis kaupluste töötajatele võimaluse kauplusele kuuluva juurdehindluse omastamiseks.

Prokuratuuriorganid on kohustatud kõigi nimetatute ja nendetaoliste kuritarvituste ja nõukogude kaubanduse põhimõtete jämedate moonutamiste vastu teostama otsustavat võitlust. Siiski NSV Liidu Prokuratuuris olevail andmeil nimetatud võitluse teostamine prokuratuuriorganite poolt ei ole küllaldane ja reas kohtades puudub täielikult.

K ä s i n kõigi liiduvabariikide prokuröridel viivitamata tarvitusele võtta abinõud, mis kindlustavad igasuguste kuritegude ja moonutamiste süstemaatilist avastamist komisjonikaupluste töötajate tegevuses, võttes süüdlasi kõrvalekaldumatult vastutusele, seejuures juhindudes järgmistest juhistest:

1. Komisjonikauplustesse hangeldajate poolt kokkuostetud kaupade müügiks võtmisel vastutusele võtta nimetatud kaupluste ametiisikuid VNFSV KrK §§ 17—107 ja 109 ning teiste liiduvabariikide KrK vastavate paragrahvide alusel.

2. Ostjaile kaupade fiktiivsel tagastamisel, kaupade komisjonile võtmisel seejuures neid raamatutest läbi kandmata, komitentide poolt määratud hindade ületamisel ja hinnavahe omastamisel võtta süüdlased vastutusele VNFSV KrK osa 2 § 169 ja teiste liiduvabariikide KrK vastavate paragrahvide alusel.

3. Komisjonikaupluste töötajate poolt käsitööliselt ja riik-

likust kaubandusvõrgust edasimüügiks muretsetud, samuti ka teistest komisjonikauplustest muretsetud kaupade müügi korral võtta vastutusele VNFSV KrK § 109 ja teiste liiduvabariikide KrK vastavate paragrahvide alusel.

4. Kõrvuti otseste süüdlastega nimetatud kuritegudes võtta kriminaalsele vastutusele tegevusetud või nimetatud kuritegusid soodustavad organisatsioonide juhatajad, kellele need komisjonikauplused alluvad, kvalifitseerides nende kuritegusid olenevalt asja iseloomust VNFSV KrK § 111 või 109 ja teiste liiduvabariikide KrK vastavate paragrahvide alusel.

5. Prokuratuuriorganid, alustades otsustavat võitlust komisjonikaupluste ametiisikute kuritarvituste vastu, on kohustatud kooskõlas eespoolmainitud juhustega võitlema ka hangeldajate vastu kogu energia ja halastamatusega, kõrvalekaldumalt võttes neid vastutusele VNFSV KrK § 107 ja teiste liiduvabariikide vastavate paragrahvide alusel, nõudes kohtutelt nende suhtes kriminaalse karistuse rangemate abinõude rakendamist.

6. Teen liiduvabariikide prokuröridele ettepaneku tarvitusele võtta prokuratuuriorganite poolt vastavad abinõud erilise jälgimise sisseseadmiseks nimetatud kategooria süüasjade õigeaegse liikumise üle kohtutes ja range ning süstemaatilise järelevalve teostamiseks nimetatud süüasjade liikumise ja süüdlaste suhtes seadusega kehistatud karistumäärade rakendamise üle.

**RIIKLIKU KAITSEKOMITEE 22. JAANUARI 1943. A.
MÄÄRUSE „VÕITLUSE TUGEVDAMISEST TOIDU- JA
TÖÖSTUSKAUPADE RAISKAMISE JA OMASTAMISE
VASTU“ TÄITMISE KOHTA KOHTUTE POOLT**

**NSV Liidu Kohtu Rahvakomissariaadi käskkiri nr. 63
26. augustist 1943. a.**

(Väljavõtte)

NSV Liidu Kohtu RK Kolleegium, läbi vaadates ettekande Riikliku Kaitsekomitee 22. jaanuari 1943. a. määruse „Võitluse tugevdamisest toidu- ja tööstuskaupade raiskamise ja omastamise vastu“ täitmise käigust kohtute poolt, tegi kindlaks, et nimetatud määrust täidetakse mitterahuldavalt:

1. Riikliku Kaitsekomitee määrus nõuab kohtutesse saabuvate toidu- ja tööstuskaupade omastamistesse ja raiskamistesse puutuvate toimikute läbivaatamist 10 päeva jooksul, tegelikult aga rõhuv enamik neid toimikuid vaadatakse läbi nimetatud tähtjast hiljem.

Ülemkohtud, kraide ja oblastite kohtud kassatsioonipalvete ja protestide läbivaatamisel ei kontrolli kohtute poolt seaduse täitmist toimikute läbivaatamise osas, ei kuuluta välja eriotsuseid ilmsikstulnud tähtaegade rikkumise kohta ning ei teata sellest Kohtu RK organeile. Kohtu RK organid kontrollivad halvasti kohtute poolt toimikute läbivaatamise õigeaegsust, suhtudes real juhtudel pehmelt kohtunikesse, kes rikuvad seadust toimikute läbivaatamise tähtaegade osas.

2. Riikliku Kaitsekomitee määrus nõuab materiaalse kahju sissenõudmise küsimuse lahendamist kohtuotsuse väljakuulutamisel, olenemata tsiviilhagi esitamisest; kohtud aga real juhtudel ei täida seda nõuet.

Mõned kohtunikud arvavad ekslikult, et süüdlaste isikute varanduse konfiskeerimisega on materiaalse kahju küsimus kannatada saanud organisatsiooni kasuks ära langenud, kui neil juhtudel peaks olema puuduvate kaupade väärtus kaetud. Ülemkohtud, kraide ja oblastite kohtud kassatsioonipalvete ja protestide läbivaatamisel paljudel juhtudel üldse ei reageeri sellistele Riikliku Kaitsekomitee määruse rikkumistele materiaalse kahju sissenõudmise osas või piirduvad otsuse parandamise abinõudega, välja kuulutamata kohtu otsuseid ning ei teata Kohtu RK organeile kohtute poolt teostatud üleastumistest.

3. Riikliku Kaitsekomitee määrus nõuab otsuste täitmist materiaalse kahju sissenõudmiseks toidu- ja tööstuskaupade omastamiste ja raiskamiste asjatoimetuste osas väljaspool järjekorda, kuid sellele vaatamata teostub reas kraides ja oblastites nimetatud summade sissenõudmine äärmiselt mittehuldavalt.

Niisugune seisukord väljamõistetud materiaalse kahju summade sissenõudmises on suurel määral seletatav sellega, et kohtuorganid ei ole veel sellele keskendanud oma tähelepanu: täitelehti sissenõudmiseks ei anta üle õigeaegselt või kui antakse, siis kohtu poolt karistatu varanduse loeteluta; sissenõudmine toimub aeglaselt.

4. Riikliku Kaitsekomitee määrus nõuab rangeid represioone toidu- ja tööstuskaupade omastamises ja raiskamises süüdlaste suhtes, kohtud aga real juhtudel rakendavad nende osas pehmeid karistumäärasid.

5. Riikliku Kaitsekomitee poolt ülesseatud ülesanne toidu- ja tööstuskaupade omastamiste ja raiskamiste lõpetamiseks nõuab Kohtu RK organeilt ja kohtutelt kohtupraksise süsteematilist ja põhjalikku tundmaõppimist, puuduste avastamist kauplevate organisatsioonide töös ja otsustavat küsimuse ülesseadmist kohalikes juhtivais organeis nimetatud puuduste kõrvaldamiseks.

Mõned Kohtu RK organid ja kohtud korraldavad seda tööd hästi ja on saavutanud olulisi tulemusi.

Kuid rõhuval enamikul juhtudel kohtu praksist toidu- ja tööstuskaupade omastamiste ja raiskamiste asjus õpitakse tundma pealiskaudselt ning ei tehta küllaldaselt kindlaks kuriteo toimepanemist soodustavaid tingimusi.

Küsimuse ülesseadmine kohalikes juhtivais organeis kaubandusorganisatsioonide töö puuduste kõrvaldamiseks on haruldane nähe.

Riikliku Kaitsekomitee 22. jaanuarist 1943. a. määruse mittehulduva täitmise tulemusena ei vähene kohtusse saabuvate asjatoimetuste arv ning mõnedes oblastites on see koguni suurenenud.

Kõik nimetatud asjaolud kõnelevad sellest, et Kohtu RK organid ja kohtud suhtuvad Riikliku Kaitsekomitee 22. jaanuari 1943. a. määruse täitmisse hooletult, nõrgestades viimasel ajal tähelepanu sellele küsimusele, lastes minna tööle ise-voolu teed.

K ä s i n :

Liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtu rahvakomissaridel, Kohtu RK valitsuste juhatajail kraides ja oblastites võtta tarvitusele otsustavad abinõud töös esinevate puuduste kõrvaldamiseks ja tagama kohtute poolt Riikliku Kaitsekomitee 22. jaanuari 1943. a. määruse ja NSV Liidu Kohtu RK käskkirjade, mis antud selle ellu rakendamiseks, kõigi nõuete täitmist (NSV Liidu Prokuröri ja Kohtu RK käskkiri nr. 5c 0007 — 1943. a., NSV Liidu Kohtu RK käskkirjad nr-d 025 ja 35 — 1943. a., NSV Liidu Prokuröri ja Kohtu RK telegraafiline korraldus 28. aprillist 1943. a. nr. 22/217).

6. Ulemkohtuil, oblastite ja kraide kohtuil kassatsioonikaebuste ja protestiasjade läbivaatamisel kontrollida kohtu poolt Riikliku Kaitsekomitee määruse eeskirjade täitmist asjatoimetuste läbivaatamise tähtaegade ja materiaalse kahju sissenõudmise küsimuse lahendamise osas. Nimetatud eeskirjade rikkumise avastamisel teatada sellest Kohtu RK organeile.

7. Määrata kindlaks, et materiaalse kahju sissenõudmise täitelehed toidu- ja tööstuskaupade raiskamise ja omastamise asjus peab kohtutäitureile üle antama hiljemalt 24 tunni jooksul kassatsioonikaebuse tähtaja möödumisest ja edasikaevatud otsuste osas — kohtu poolt asjatoimikute tagasisaamisel.

8. Kohtuil tsiviilhagi mitteesitamise juhtudel teatada kannatada saanud organisatsioonidele nende kasuks väljamõistetud materiaalse kahju summad.

9. Otsuste täitmisel varanduse konfiskeerimise ja materiaalse kahju sissenõudmise osas katta esijoones kuriteoga tekitatud materiaalne kahju, sealjuures täites VNFSV TsK § 101 ja VNFSV TsPK § 226 ja liiduvabariikide TsK ja TsPK vastavate paragrahvide nõudeid.

TAITELEHTEDE DUBLIKAATIDE VÄLJAANDMISE KORRAST NENDE KAOTSIMINEKU PUHUL SÕJAAEGSEIS TINGIMUSIS

NSV Liidu Kohtu RK juhend 22. aprillist 1942. a.

(Väljavõte)

1. Avaldiste läbivaatamine kohtute poolt täitelehtede dublikaatide väljaandmiseks toimub korras, mis ette nähtud VNFSV TsPK § 190 ja teiste liiduvabariikide TsPK vastavates paragrahvides, poolte kohustusliku väljakutsumisega neil olevate algeksemplaride või kehtivas korras tõestatud kohtuotsuste ärakirjade alusel.

2. Kui pooltel ei ole nimetatud dokumente, vaatab kohus läbi avaldised täitelehtede dublikaatide väljaandmise kohta kohtus olevate sissekirjutiste alusel (kartoteegis, täitedokumentide arvestuse raamatus, deposiitsummade arvestuse raamatus), samuti pooltel kui ka kolmandatel isikutel olevate dokumentide alusel, andes pooltele aktiivset kaasabi nende õiguste määramiseks, tarvilike dokumentide saamiseks ning

nende õiguste ja seaduslike huvide kaitsmiseks VNFSV TsPK § 5 ja teiste liiduvabariikide TsPK vastavate paragrahvide alusel.

3. Täitelehtede dublikaatide väljaandmise aluseks võivad olla järgmised dokumendid:

Raiskamiste ja omastamiste läbi tekitatud kahju katmise süüasjades:

a) Nõudja (asutise, ettevõtte) kirja kinnitatud ärakiri, millega täiteleht oli edasi saadetud sissenõudmiseks, kus peab olema märgitud väljamõistetud summa.

b) Kirjend nõudja arvepidamise raamatutes võlasumma ülekandmise kohta, mis tehtud toimunud kohtuotsuse alusel, hagi täielikuks või osaliseks rahuldamiseks.

VASTUTUSEST VORMISTAMATA JA SUSTEMATISEERIMATA PUUDUJÄÄKIDE, RAISKAMISTE JA OMASTAMISTE SÜÜASJADE ÜLEANDMISE EEST KOHTU-JÄLITUS-ORGANEILE

NSV Liidu Kaubanduse RK juhend 19. aprillist 1940. a. nr. 087.

(Väljavõtte)

Seoses sellega teen esildise:

1. Majandusorganisatsioonide juhatajail ja pearaamatupidajail kindlustada NSV Liidu Prokuratuuri ja NSV Liidu Kohtu RK juhendi 28. veebr. 1939. a. nr. 49/1-A-21 „Omastamiste ja raiskamiste süüasjade uurimisest ja läbivaatamisest“ kõrvalekaldumatut täitmist, võttes viibimata tarvitusele abinõud varaliselt vastutavate isikute juures olevate väärtuste arvestuse korrastamiseks.

2. Organisatsioonide ja ettevõtete juhatajail igal üksikul juhul hoolikalt kindlaks teha puudujääkide, raiskamiste ja omastamiste süüasjades algatatud asjatoimetamiste lõpetamise põhjused.

Neil juhtudel, kus süüasja lõpetamine on tingitud mitteõigeaegsest ja mitterahuldavast materjalide vormistamisest, arvestuse eeskirjade rikkumisest, teha kindlaks selles süüdlased isikud, karistades neid rangelt — kuni töölt mahavõtmiseni ja kohtu alla andmiseni — soodsate tingimuste loomise eest sotsialistliku omandi kõrvaldamiseks.

3. Dokumentaalrevideerimiste teostamisel hoolikalt uurida kõik süüasjade lõpetamise juhud majandusorganisatsiooni poolt mitteõigeaegse ja mitterahuldava materjalide vormistamise ja arvestuseeskirjade rikkumise tõttu, kontrollides, kas selles süüdlased isikud on vastutusele võetud.

Nimetatud juhud, mis annavad võimalust varastel ja petistel kõrvale hoida seaduslikust vastutusest, sisse võtta dokumentaalrevideerimise aktidesse.

KAALUDEST JA MÕÖTUDEST

NSVL KTK ja RKN-i määrus 9. septembrist 1934. a. nr. 104/214

(Väljavõtte)

1. Kaalud, vihid, liitrid, meetrid ja muud NSV Liidu RKN-i poolt kinnitatud nimekirjas määratud mõõduabinõud kuuluvad kohustuslikule tembeldamisele, mida monopoolselt teostab Kaalude ja Mõõtude Keskvalitsus¹ ja tema kohalikud organid riiklike erikontrollijate kaudu.

7. Kaalude, vihtide, liitrite, meetrite ja muude mõõduabinõude nõuetekohase seisukorra, täpsuse ja nende tembeldamiseks ja kontrollimiseks õigeaegse esitamise eest vastutavad vahenditult ettevõtete direktorid, kaupluste, ladude, varumispunktide jne. juhatajad.

Samal ajal on ka kõrgemalseisvate organisatsioonide juhatajad vastutavad mõõdumajapidamise seisukorra eest neile alluvais ettevõtteis ja organisatsioonides.

8. Kaalude ja Mõõtude Keskvalitsuse organid on vastuvaidlematult kohustatud vastu võtma kontrollimiseks ja tembeldamiseks kaalusid, vihte, liitreid, meetreid ja muid mõõduabinõusid.

9. Kaubanduses õigete ja tembeldatud kaalude, vihtide, liitrite ja meetrite kasutamise üle teostavad kontrolli Kaubanduse RK organid ja töölis-talupoegade miilits.

10. NSV Liidu ja liiduvabariikide prokuratuurid ja kohtuorganid on kohustatud teostama ranget võitlust ebaõigete kaalude, vihtide, liitrite, ja meetrite kasutamise vastu majanduslikus ringlevuses, tagades vastavate süüasjade kiiret ja täielikku uurimist.

---

¹ 1936. a. asendatud NSVL RKN-i juures asuva Mõõtude ja Mõõduriistade Komiteega.

KRIMINAALSEST VASTUTUSEST EBAÕIGE KAALUMISE, MÕÕTMISE JA KEHISTATUD HINDADE RIKKUMISE EEST

(Väljavõte VNFSV Kriminaalkoodeksist art. 128-v)

(10. septembril 1934. a.; Vene NFSV valitsuse seaduste ja korralduste kogu 1934. a. nr. 35, § 216)

128-b. Ostjaile vähemkaalumist-mõõtmist, müügil ebaõigete kaalude, vihtide ja muude ebaõigete mõõduabinõude kasutamist, samuti kauplusis, kioskites, sööklais, einelaudades jm. laiatarbekaupadele kehistatud jaehindade rikkumist, madalama sordi kaupade müümist kõrgema sordi hinnaga ja ostjate eest kaupade hinnakirjaliste hindade varjamist karistatakse kui tarbija varastamist ja Nõukogude riigi petmist vabaduse kaotamisega — tähtajaga kuni 10 aastat.

SPETSIAALSEIST RIIKLIKEST MÕÕDURIISTADE KONTROLLIJAIST

NSV Liidu RKN-i määrus 15. jaanuarist 1935. a. nr. 92
(LSKK 1935. a. nr. 6, art. 47)

(Väljavõte)

V. Mõõtude ja kaalude eeskirjade rikkumises süüdlaste vastutusele võtmise kord.

21. Mitteõigete või kindlaksmääratud templit mitteomavate mõõduriistade kasutamise juhtude avastamisel, mõõduriistade mitteesitamisel tähtjaks tembeldamisele ning Mõõtude ja Kaalude Keskvalitsuse¹ eeskirjade rikkumisel on riiklikule kontrollijale antud õigus Mõõtude ja Kaalude Keskvalitsuse vastava voliniku kinnitusel:

a) võtta süüdlasi vastutusele, andes süüasjad edasi kohusse ja prokuratuuri;

b) trahvida süüdlasi rahaliselt kuni 300 rbl. suuruseni;

c) üles seada antud süsteemi kõrgemalseisvais organeis küsimus süüdlaste distsiplinaarseks karistamiseks (töölt valdamine, madalamale kohale paigutamine, noomituse avaldamine jne.);

¹ 1936. a. asendatud NSVL RKN-i juures asuva Mõõtude ja Mõõduriistade Komiteega.

d) anda ettevõttele, asutistele ja organisatsioonidele kohustuslikke juhiseid avastatud väärnähetes kõrvaldamiseks kindlateks tähtaegadeks;

e) pitseerima või eemaldama käibelt tema poolt avastatud ebaõiged mõõduriistad ja tarvitamiseks mittelubatud mõõduriistade tüübid (mitmesugused omatehtud mõõdud, vedrukaalud jne.).

LIIDUVABARIIKIDE KRIMINAALKOODEKSITE TÄIENDAMISEST PARAGRAHVIGA VASTUTUSEST OSTJA VARASTAMISE JA NÕUKOGUDE RIIGI PETMISE EEST

NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus nr. 102/1852 — 25. juulist 1934. a.
(LSKK, 1934. a. nr. 41, art. 325)

Ostja petmise vähemkaalumise ja -mõõtmise teel, ebaõigete kaalude, vihtide, meetrite ja teiste mõõduabinõude kasutamise, madalama sordi kaupade müümise kõrgema sordi hinnaga, samuti kehistatud jaehindade rikkumise väljajuurimiseks nõukogude kaubandusest NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu määravad:

Teha liiduvabariikide valitsustele ettepanek täiendada vabariikide kriminaalkoodekseid järgmise paragrahviga:

1) ostjaile vähemkaalumist ja -mõõtmist, müügil ebaõigete kaalude, vihtide ja muude ebaõigete mõõduabinõude tarvitamist;

2) kauplusis, einelaudades, sööklais jne. laiatarbekaupade kehistatud jaemüügihindade rikkumist, madalama sordi kaupade müümist kõrgema sordi hinnaga ja ostjate eest kaupade hinnakirjaliste hindade varjamist — karistatakse kui ostja varastamist ja Nõukogude riigi petmist vabaduse kaotamisega tähtajaga kuni 10 aastat.

KAUBANDUSLIKES JA UHISKONDLIKU TOITLUSTAMISE ETTEVÕTETES MÕÕDURIISTADE KASUTAMISE KORRA EESKIRJADE KINNITAMISEST

NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri 8. juunist 1945. a. nr. 189.

Sihiga parendada kaubandusettevõttes mõõduriistade arvestamist, hooldamist ja tarvitamist, samuti nende õigeaegset kontrollimist ja tembeldamist k ä s i n :

1. Kinnitada juurdelisatud juhised kaubanduslikes ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes mõõduriistade tarvitamise kohta, mis kehitada 1. augustist 1945. a.

2. Liidu- ja autonoomsete vabariikide rahvakomissaridel, obl. (kraide, linnade) kaubandusosakondade juhatajail, NSV Liidu Kaubanduse RK peavalitsuste juhatajail ja kontorite direktoreil organiseerida kaubanduslikes ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtteis mõõduriistade tarvitamise korra kohta antud juhendi tutvustamist kaubandusettevõtete juhatajaile, nende asetäitjaile, osakondade (seksioonide) juhatajaile, müüjaile, laohoidjaile ja teistele kaupade vastuvõtmist ja väljandmist teostavaile töötajaile.

3. Seoses juurdelisatud juhendi kinnitamisega mõõduriistade kasutamise korra kohta kaubanduslikes ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtteis lugeda kehtetuks:

a) NSV Liidu Sisekaubanduse RK käskkiri 4. novembrist 1934. a. nr. 339 „Kaubandusettevõtteis kasutatavate kaalude ja mõõduriistade tembeldamisest“;

b) Juhised mõõduriistade kasutamise korrast jaekaubanduses, mis kinnitatud NSV Liidu Sisekaubanduse RK poolt 13. veebruaril 1935. a.;

c) Juhend mõõduriistade kontrollimise korrast, mis kinnitatud NSV Liidu Sisekaubanduse RK määrusega 13. juulist 1935. a. nr. 618;

d) NSV Liidu Sisekaubanduse RK määrus 10. novembrist 1935. a. nr. 1204 „Eeskujulike mõõduriistade komplekti koostisest“.

JUHEND MÕÕDURIISTADE KASUTAMISE KORRA KOHTA KAUBANDUSLIKES JA ÜHISKONDLIKU TOITLUSTAMISE ETTEVÕTTEIS

I. Uldeeskirjad.

1. Käesolev juhend laieneb kõigi kaubandussüsteemide kaubandusettevõttele (kauplused, telgid, kioskid, sööklad, kohvikud, laod jne.).

2. Kaubandusettevõtteis lubatakse tarvitada kaalusid, vihte, mõõtusid, liitreid ja teisi mõõduriistu, mis vastavad kehista-

tud standardeile, eeskirjadele ja NSVL RKN-i juures asuva Mõõttude ja Mõõduriistade Komitee juhisteile ning on kontrollitud ja tembeldatud nimetatud komitee organite poolt.

3. Kõik kaubanduses tarvitatavad mõõduriistad kuuluvad sunduslikule riiklikule kontrollimisele ja tembeldamisele NSVL RKN-i juures asuva Mõõttude ja Mõõduriistade Komitee organite poolt üks kord kahe aasta jooksul. Seoses sellega kõik mõõduriistad esitatakse kindlaksmääratud tähtaegadel NSVL RKN-i juures asuva Mõõttude ja Mõõduriistade Komitee kohalikele organitele kontrollimiseks ja tembeldamiseks.

Märkus: 1. Areomeetrid kuuluvad sunduslikule kontrollimisele ja tembeldamisele ainult nende väljalaskmisel tööstusest.

2. Keraamilisi vihte, mida ei tembeldata, lubatakse tarvitada ainult nende õige algkaalu säilitamiseni.

3. Mõõdud ja mõõduriistad kuuluvad peale remontimist sunduslikule riiklikule kontrollimisele ja tembeldamisele.

4. Kaubandusettevõtete juhatajad on kohustatud teostama igapäevast kontrolli mõõduriistade õige kasutamise üle, samuti esitama neid õigeaegselt kontrollimiseks ja tembeldamiseks.

5. Kõik kaubandusettevõtteis olevad mõõdud ja mõõduriistad peavad olema kinnistatud teatud müüja või brigaadi nimele, kes on kohustatud viivitamata teatama kaubandusettevõtte juhatajale kõigist korratusist, mis mõõduriistade juures avastatud.

6. Kaubandusettevõtteis peab teostama mõõttude ja mõõduriistade arvestust samuti nende kontrollimiseks ja tembeldamiseks esitamise tähtaegade arvestust, kusjuures iga mõõduriist peab kandma inventarinumbrit, millist ta kannab kuni mahakirjendamiseni kõlbmatuks muutumise tõttu.

Igal kaalul peab olema vastav vihtide komplekt. Iga kaalu ja vihtide komplekti kohta peetakse passi, kuhu märgitakse tembeldamise ja remondi kuupäevad ja muud andmed.

Märkus: Kaalude üleandmisel teise kauplusesse antakse üle ka pass.

7. Mõõduriistade korrasoleku ja nende tarvitamise õigsuse üle teostavad kontrolli peale NSVL RKN-i juures asuva Mõõttude ja Mõõduriistade Komitee organite ka miilitsa ja NSV Liidu Kaubanduse RK Riikliku Kaubandusinspektsiooni organid, samuti ka kaubandusorganisatsioonide volinikud ja ühiskondlikud esindajad.

II. Mõõduriistade ülesseadmine.

8. Kaalud ja muud mõõduriistad tuleb üles seada nii, et ostjad võiksid jälgida kaalumise ja kaupade väljaandmise õigsust.

9. Kangkaalud peavad olema riputatud või seatud selliselt, et kaaludel — kandejõuga kuni 50 g — vahemaa kaalude tasakaalustamiseks kaalukaasi põhja ja selle all asuva laua, leti või põranda vahel oleks vähemalt 5, kuid mitte üle 10 sm; kaaludel aga, mille kandejõud üle 50 kg, peab olema vahemaa vähemalt 10, kuid mitte üle 30 sm.

Märkus: Kangkaalude ülesseadmisel tugialus peab omama loodi, mille järgi kindlaks määratakse selle vertikaalne asend.

10. Harilikud lauakaalud peab üles seatama tasasele horisontaalsele laua, leti jne. pinnale, nii et selle alusel oleks tugev ja püsiv asend ilma igasuguste allaseadmisteta.

Koormiseta kaalud peavad olema tasakaalus, mis kindlaks tehakse tasakaalunäitajatega, mis asuvad üksteise vastas ühel tasemel.

Kaalude asetamise horisontaalsust määratakse loe abil, mis asetatud laua või leti pinnale, või kaalude pööramise teel 180° võrra; pinna horisontaalseisul kaalud säilitavad pidevat tasakaalu.

11. Osutikaalud asetatakse tasakaalu neil oleva loe abil, kusjuures tasakaalustamine toimub jalakruvide pööramise teel, mis asetsevad kaalualuses.

Märkus: Harilike lauakaalude aluse, samuti osutikaalude jalgade alla mingisuguste esemete, nagu pilbaste, naha ja papitükkide jne. seadmine on keelatud.

12. Umberpaigutatavad kaubakaalud tuleb üles seada siledale ja kindlale põrandakattele, mis ei paindu kaalude raskuse all ka nende suurimal koormatisel.

Kaalude asetamise õigsust määratakse loe abil, kusjuures kaalude platvorm peab täielikult toetuma platvormialustele kangidele. Ratastel kaubakaalude püsivuse säilitamiseks seatakse kaalude alla kaks prussi nõgudega rataste jaoks.

Märkus: Uksikute prusside asemel võib tarvitada tervet raami, mis kindlustab kaaludele veel suuremat püsivust.

III. Mõõtude ja mõõduriistade kasutamine.

13. Enne kaalumist peab veenduma koormiseta kaalude tasakaalus ning tasakaalu puudumisel see taastada:

a) Harilike lauakaalude juures — raskema kausi või tugi-aluse puhastamise teel mustusest;

b) osutikaalude juures — osuti mitteühtumisel skaala nulljoonega — tareeritud materjali abil, mis asub vihikausi all olevas ruumis;

c) kaubakaalude juures — tareerimiseseadise abil, mis asub kaalukoogu küljes.

Märkus: 1. Osutikaalude tareerimine, mis seotud kaalude osalise lahutamisega, võib toimuda kaubandusettevõtte juhataja või tema asetäitja loal.

2. Kaubakaalude „taara“ tunduval muutusel, kui tasakaalustamise seadise tarvitamine osutub mitteküllaldaseks, taastatakse tasakaal viihoidja kaalu muutmise, millel on tühimik ballastikausis.

14. Kaalud peavad säilitama tasakaalu, milles müüja peab veenduma kogu töötamisaja jooksul kaaludega. Kui kaalud ei tule tasakaaluasendisse, peab neid viivitamata saatma läbivaatamiseks ja parandamiseks.

Märkus: Osutikaaludel on osuti kõikumise pidurdamise kiirendamiseks seadis („vaigistaja“), mis paigutatud kaalude alusesse kaubakausi all; selle kruvi kinnikeeramisega kellaosuti liikumise suunas saavutatakse osuti normaalne seisjäätmine pärast 2—3 vönget.

15. Igale kaalule lubatud suurim koormis on märgitud kaaludele; märgitud koormisest suurema seadmine kaalule on keelatud.

Samuti on keelatud alla järgmiste normide raskuste kaalumine:

a) kang- ja harilikel lauakaaludel suurima koormisega kuni 2 kg — $\frac{1}{100}$ osa suurimast koormisest;

b) harilikel lauakaaludel, suurima koormisega üle 2 kg — $\frac{1}{50}$ osa suurimast koormisest;

c) osutikaaludel — $\frac{1}{20}$ osa skaala määrast;

d) kaubakaaludel — $\frac{1}{20}$ osa suurimast koormisest.

16. On keelatud teostada kaalumist vihtide seadmise teel üheaegselt mõlemale vaekausile ning arvutada kaalu mahaarvamise teel.

Kaalumisel peab tarvitama võimalikult väiksemat vihtide hulka. Suurte vihtide asendamine kaalumisel väikestega on keelatud.

17. Kaalumisel tingimata kasutada selle liigi vihte, mis määratud antud tüüpi kaaludele: kang- ja harilike lauakaalude, osuti- ja detsimaalkaalude juures tuleb kasutada harilikke vihte; kaubakaaludel, mis muu vahekorraga, peab kasutama leppe- (spetsiaal-) vihte.

18. Kaalutava raskuse ja vihtide seadmisel vaekausile või kaalude platvormile tuleb vältida tõukeid ja lööke ning need peab seadma kausile või platvormile võimalikult ühtlaselt.

19. Müüja peab kontrollima kaalumise õigsust, jälgides kaalude kõikumist ning maha võtma kaalutava kauba alles peale vähemalt kahekordset kaaluvõnget (kaks korda ühele ja kaks korda teisele poole) ja tasakaalu säilitamist.

20. Kaupade kaalumisel, mille väljamine võib toimuda ainult taaras (kastis, nõus, korvis jne.), on tarvis eelkõige tasakaalustada taara mingisuguse raskuse abil. Peale tema tasakaalustamist toimub väljatava kauba kaalumine.

21. Paberis või pakkides väljatava kauba kaalumisel tuleb vihtidega kausile seada samas kaalus paberit või pakendit.

22. Peale igakordset kaalumist tuleb kaaludelt vihid maha võtta ja need asetada kindlale kohale.

23. Kaubakaaludel suurte raskuste, nagu vaatide, pallide jne. kaalumisel asetatakse need kaaludele kaldpinna abil, mis seatud oma ülemise äärega tasaseks kaalude platvormiga.

24. Kaupade kinni- või lahtipakkimine kaalukaasil või platvormil on keelatud.

25. Samuti on keelatud:

a) teostada kaalumist kaaludel, mis ei ole kaitstud tuule, vihma, lume jne. mõjudest;

b) siduda vihte kaalude või laua külge, samuti siduda neid omavahel;

c) kasutada vihte muuks otstarbeks peale kaalumise, näiteks nõõri katkilöömiseks, naelte löömiseks jne.;

d) kasutada lauale või letile tehtud märke riide või pudukauba mõõtmiseks;

e) kasutada vedelike mõõtmiseks mõlkis mahumõõte.

26. Kerge riide, lintide jne. mõõtmine peab toimuma selle ke-

rimise teel meetrimõõdule ilma tugeva pingutuseta, nii et meeter painutuseta eralduks mõõdetavast kaubast.

Raske riide — drapi, kalevi jne. — mõõtmine toimub lattmeetri abil, asetades kas mõõdetava riide meetrimõõdule või meetrimõõdu mõõdetavale riidele.

Märkus: Kokkupandavate meetrite kasutamine riide mõõtmiseks on keelatud.

27) Vedelike — petrooleum, piim ja joogid — mõõtmisel mõõdukruusidega (metallist ja klaasist) ja mensuuridega tuleb arvestada nende mõõtude iseärasusi:

a) klaaskruuse ja mensuure täidetakse jooneni, mis märgib vastavat mahtu;

b) metallkruuse täidetakse ääreni; iga mõõt selle täitmise hetkel peab asuma püstloodis, kallutuseta.

Märkus: Venivaid vedelikke — hapukoor, mesi jne., mis kleepuvad mõõdu seinte külge, on keelatud mõõta mahuliselt.

Vahutavaid vedelikke — õlu, kali jne. — tuleb kallata mõõtu sellise arvestusega, et peale vahu langemist vedeliku pind asuks joone kohal.

28. Täpsete kaalude ja vihtide (1. ja 2. klassi tehnilised) kasutamine, mida tarvitatakse kalliskivide ja kullast, plaatinast, teemantidest jne. väärisesemete kaalumiseks, peab toimuma suure ettevaatusega ja järgmiste tingimuste kohaselt:

a) kaalusid peab hoidma igasugustest põrutustest ja muudest kahjulikest mõjutustest, nagu — õhuliikumine, mitteühtlane soojenemine jne.;

b) kaalude asend peab alati olema õige — püstloodis;

c) enne iga kaalumist on tarvis veenduda koormiseta kaalude tasakaalus ja kui see tarvilik — taastada tasakaal kruvitavate tareerimisraskustega;

d) vihtisid peab tõstma erilise kahvli, pintseti, seemisnahaga jne. Paljaste kätega vihtide võtmine on keelatud;

e) kaalusid peab koormama ja tühjendama suletud võnkesumbutajaga;

f) vaateakent omavil kaaludel tuleb kaalumisel vaateakna ukсед sulgeda.

Märkus: On keelatud teostada väärismetallidest — plaatinast, kullast, hõbedast väärisesemete, samuti kalliskivide — teemantide jne. — kaalumist harilikel kang- ja lauakaaludel (Beranže süsteem jne.).

29. Kaupluse ruumides, kus teostub kauba vastuvõtmine ja väljamine, on keelatud korratute või käesoleva juhendiga kehistatud nõudmistele mingil põhjusel mittevastavate kaalude, vihtide, pikkus- ja mahumõõtude hoidmine.

IV. Mõõduriistade hooldamine.

30. Kaalud, vihid, pikkus- ja mahumõõdud peab säilitatama täielikus korras ja puhtuses. Neile sattunud mustus või tolm tuleb eemaldada lapi, pehme harja või pintslil abil. Kui kaaludel, vihtidel või muudel mõõduriistadel tekib rooste, siis tuleb see viibimata eemaldada bensiiniga imbutatud lapi abil ja teise lapiga kuivatada.

31. Malm- ning terasvihtide kaitsmisel oksüdeerimisest on kasulik nende katmine õhukese värnitsakorraga, millele lisandatud grafiiti; peale sellist katmist tuleb vihid kuivaks hõõruda.

32. Kaalude tähtsamate osade (prismad ja kangid) ja vihtide puhastamine klaas- ja smirgelpaberiga või liivaga on keelatud.

33. Harilikke vihte peab hoidma selleks valmistatud madalates kastides; vihid, millel on pesadega karbid, tuleb asetada peale igakordset kasutamist pesadesse.

34. Pikkusmõõte peab hoidma määrdumisest ja roostetamisest; neid tuleb puhastada pehme lapiga ning hoida kuivalt. Pikaajalises säilitamisel (kasutamata) metallist pikkusmõõte on kasulik katta vaseliinikorraga jne. Puust pikkusmõõte peab kaitsma niiskuse ja nendel märgitud jaotuste ja märkide deformeerumise eest.

35. Mahumõõte peab kaitsma mülkimise ja määrdumise vastu, samuti peab ka klaasist mõõte hoidma määrdumisest.

Peale töö lõppemist peab mõõte pesema kuuma veega ja kuivatama. Eriti puhtalt peab säilitama vedeltoiduainete mõõtmiseks kasutatavaid mõõte.

Erilistel juhtudel võib mustuse eemaldamiseks tarvitada vastavaid lahustajaid: seepi, bensiini jne.

Ümberpaigutatavate kaalude ümberseadmist peab teostama suletud isoleeri ja võnkesumbutajaga, hoides neid käepidemest ning säilitades horisontaalset asendit; rattaid omavaid kaa-

lusid on lubatud vedada ainult täiesti siledal põrandal, asfaldil jne. kõigil muil juhtudel peab neid ümber paigutama kätel.

36. Eriti hoolikat hooldamist vajavad 1. ja 2. klassi tehnilised kaalud. Kaalud tuleb säilitada täielikus puhtuses, kusjuures kangilt tolmu eemaldamiseks võib kasutada pehmet pintslit, vaekausside puhastamiseks — puhast pehmet lappi. Vihtisid peab puhastama pehme harja või seemislapiga ning hoidma suletud kastikese vastavais pesades.

37. Tehniliste kaalude ümberseadmine nõuab erilist ettevaatust ja kõigepealt peab kontrollima kangi isoleerimise kindlust.

38. Peale kaalude (igasugu konstruktsiooniga) ümberpaigutamist tuleb need korrapäraselt üles seada vastavalt loele või tasemele ja kontrollida koormiseta kaalude tasakaalu.

V. Mõõduriistade kontrollimise moodused.

39. Kaubandusorganisatsioonid on kohustatud teostama mõõduriistade kontrollimist selleks volitatud kaastööliste abil (vt. lisa nr. 2).

40. Kontrolli teostamiseks nimetatud kaastöölised peavad omama tarvilikke muster-mõõte ja mõõduriistu, mille loetelu on toodud lisa nr. 3.

41. Igasugu täpsusega ühepikkuste kangidega kaalude kontrollimist võib teostada allpooltoodud kahel viisil.

Esimene viis: kaalude igale vaekausile seatakse üheraskused vihid musterkomplektist ning saadav vahe kaalus näitab nende kaalude eksimust. Teine viis: musterkomplekti puudumisel asetatakse ühtlased raskused harilikest kaubavihtidest. Nimetatud raskuste ettevalmistamiseks seatakse ühele vaekausile raskus (on soovitatav esimene raskus valida teisest suurem) ning taakaalustatakse kaalud mingisuguse metallist raskusega, mis seatud teisele vaekausile.

Peale seda võetakse esimene raskus maha ja asemele asetatakse teine tasakaalustav raskus, mis kaalu poolest peab täpselt ühtuma esimesega, s. o. kaalud peavad olema tasakaalus.

Kaalude tasakaalu puudumisel teise raskuse suhtes lisatakse juurde vihte või metallitükikesi.

Kahe tasakaalustava raskusega kontrollitakse kaalusid samuti nagu märgitud esimeses viisis.

42. NSV Liidu RKN-i juures asuva Mõõtude ja Mõõduriistade Komitee eeskirjade ja juhendite kohaselt kõik tööstustest ja remondist väljatavad mõõduriistad kontrollitakse igale kaalule lubatava suurima raskuse $\frac{1}{10}$ osaga ja suurima lubatud raskusega.

Sel juhul lubatakse igale kaalule vastav eksimus ning määratakse tundlikkuse norm. Tööstustest ja remondist väljatavate, samuti ekspluatatsioonis olevate kaalude eksimuse ja tundlikkuse suurus on märgitud lisas nr. 4.

43. Mõõduriistade perioodilisel kontrollimisel, mida teostatakse igas kvartalis, võib kaalusid kontrollida raskuse $\frac{1}{10}$ osa juures, ning üks kord aastas suurima raskusega.

44. Vihtide kontrollimine toimub igas kvartalis, kusjuures kaaluvahe suhteliselt tasakaalustavaile vihtidele ei tohi ületada eksimuse suurust, mis ette nähtud vihtide jaoks (vt. lisa nr. 5).

45. Pikkus- ja mahumõõtude ülevaatamine peab toimuma igas kvartalis; mainitud mõõtude kontrollimist võib teostada üks kord aastas, kui kvartaliülevaatustel ei avastata mingisuguseid (kas või tühiseid) vigastusi.

Pikkus- ja mahumõõtude lubatavate eksimuste normid on märgitud lisas nr. 6.

46. Harilike lauakaalude kontrollimine peab teostuma suurima raskuse $\frac{1}{10}$ osa juures, kusjuures raskust tuleb ümber paigutada vaekausi eriasupaikadesse, nagu märgitud skeemil lisas nr. 7.

Samas korras peab toimuma numbrilauaga lauakaalude kontrollimine.

47. Kümnendik- ja sajandik-kaalude kontrollimine suurima raskuse $\frac{1}{10}$ osa juures peab toimuma raskuse ümberpaigutamise teel platvormi mitmesugustele kohtadele, nagu on märgitud lisas nr. 8.

Kümnendik-kaaludel paigutatakse raskus ümber kolme punkti: platvormi kahele vastasnurgale ja kaitselauale, $\frac{1}{4}$ diagonaali kaugusele igast platvormi nurgast.

Sajandik-kaaludel kontrollitav kaal paigutatakse ümber järjekindlalt platvormi igale neljale nurgale — $\frac{1}{4}$ diagonaali kaugusele igast platvormi nurgast.

48. Kaalude kontrollimisel suurima raskusega tuleb raskus paigutada vaekausi või platvormi kogu pinnale.

49. Kaalude tundlikkust tehakse kindlaks vaekausile või platvormile raskuse juurdelisamise teel, mis on võrdne lubatud eksimisele, kusjuures see raskus peab tasakaalu näitajaid kallutama kindla suuruse peale ja nimelt:

a) Harilikel lauakaaludel — vähemalt 10 mm;

b) osutikaaludel: numbrilaua skaala piirides — kontrollitava skaala ühe (vähima) jaotuse võrra;

c) kümnendik- ja sajandik-kaaludel — vähemalt 5 mm;

d) 1. klassi tehnilistel kaaludel — vähemalt skaala ühe (vähima) jaotuse võrra;

e) 2. klassi tehnilistel kaaludel — vähemalt skaala kolme jaotuse võrra.

50. Osutiga lau- ja rippuvkaalude skaalade kontrollimist teostatakse neljas punktis: skaala esimeses, teises ja kolmandas veerandis ning skaala viimasel jaotusel.

Kaalusid loetakse rahuldavateks, kui nende eksimus igasugu koormuse juures numbrilaua piirides ei ületa skaala vähima jaotuse poolt osa ja raskus, mis on võrdne vähima jaotusega, kallutab igasuguse raskuse juures osuti skaalat ühe jaotuse võrra.

Märkus: Kõigi kaalude kontrollimist peab teostama peale nende vastavat seadmist ja täielikku tasakaalu viimist.

51. Vihtide kontrollimist peab teostama vastavatel musterkaaludel nende võrdlemise teel suurima täpsusega vihtidega, mis toimub kahel viisil:

a) musterviht seatakse ühele vaekausile ning võrreldakse teisele vaekausile seatud vihiga;

b) musterviht seatakse ühele vaekaussidest ning tasakaalustatakse mingi raskusega, mis asetatud teisele vaekausile; peale seda musterviht asendatakse kontrollitava vihiga, kusjuures raskus peab asuma puutumatu omal vaekausil.

Ühel ja teisel viisil kontrollitud vihti loetakse rahuldavaks, kui tema ja mustervihi kaalu vahe ei ületa lubatud eksimuse normi.

Märkus: Kontrollitav viht peab olema puhas ning välisvigastusteta.

52. Pikkusmõõte kontrollitakse nende võrdlemise teel mustermõõtudega: kontrollitavat mõõtu loetakse rahuldavaks, kui selle ja mustermõõdu vahe ei ületa lubatud eksimuse norme.

Märkus: Kontrollitavatel mõõtudel ei tohi olla märgatavaid väliseid vigastusi.

53. Mahumõõte kontrollitakse nende mahu võrdlemise teel mustermõõtudega vee abil. Iga mõõt peab kontrollimisel olema täpselt püstloodis (seatakse horisontaalsele lauale).

Metallist mõõt täidetakse veega ja kaetakse sileda klaasiga ning leetri abil kallatakse ümber mustermõõtu.

Klaasist mõõt täidetakse jooneni veega ning kallatakse ümber mustermõõtu.

Mahumõõte võib kontrollida ka vee ümberpaigutamise teel mustermõõdust.

Kontrollitavaid mõõte loetakse rahuldavateks, kui avastatud eksimus ei ületa lubatud normi.

Märkus: Kontrollitavatel mahumõõtudel ei tohi olla mingisuguseid väliseid vigastusi ning mustuse, rooste jne. jälgi.

54. Mõõte ja mõõduriistu loetakse seaduslikeks, kui nad oma tehnilistelt tingimustelt vastavad NSV Liidu RKN-i juures asuva Mõõtudete ja Mõõduriistade Komitee eeskirjadele ja kannavad mitteaegunud kontrollimise märki või omavad riikliku kontrollimise tunnistust.

Lisa 2

Juhendile mõõduriistade kasutamise korrast kaubanduslikes ja ühiskondliku tootlustamise ettevõtteis, mis kinnitatud NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga 8. juunist 1945. a. nr. 189.

EESKIRI MÕÕDURIISTADE KONTROLLIMISE KORRAST KAUBANDUSORGANISATSIOONIDES

1. Käibelolevate mõõduriistade seisukorra, hoidmise ja kasutamise õigsuse üle pidevat ja süstemaatilist kontrolli teostavad kaubandusorganisatsioonid ise, eraldades selleks eritöötajaid.

2. Mõõduriistade kontrollimise funktsioonid pannakse kas mõõduriistade kontrollimise eriinspektorile või inspeksiooni

ja instruksiooni aparaadile või teistele kaubandusorganisatsiooni töötajaile.

3. Mõõduriistade kontrollimiseks eraldatud töötajad peavad saama eriettevalmistuse ja võivad kontrollimisele asuda peale erikatsete sooritamist.

Märkus: 1. Töötajate ettevalmistust mõõduriistade kontrollimiseks organiseeritakse kaubandus-süsteemide poolt kooskõlastatult NSV Liidu RKN-i juures asuva Mõõtude ja Mõõduriistade Komitee kohalike organitega.

2. Mõõduriistade kontrollimise alal töötajad on arvel kohalikes kaubandusorganeis ja NSV Liidu RKN-i juures asuvas Mõõtude ja Mõõduriistade Komitee kohalikes organeis.

4. Mõõduriistade kontrollimise alal töötajad juhinduvad oma töös NSV Liidu Kaubanduse RK organite ja NSV Liidu RKN-i juures asuva Mõõtude ja Mõõduriistade Komitee juhenditest ja eeskirjadest.

5. Mõõduriistade kontrollimise alal töötajaile seatakse järgmised funktsioonid:

a) järelevalve käibelolevate mõõtjate täpsuse ja nende õigeaegse tembeldamise üle;

b) järelevalve nendes organisatsioonides käibelolevate kaalude, vihtide, pikkus- ja mahumõõtude seisukorra ja ülesseadmise üle;

c) kontroll kaubandusettevõtete poolt mõõduriistade kasutamise seaduste ja eeskirjade täitmise üle, eriti mõõduriistade passide õige pidamise üle;

d) tarvilike abinõude tarvituselevõtmine avastatud mõõduriistade kasutamise korrapäratuste ja väärnämete kõrvaldamiseks;

e) tarvilikel juhtudel tehastelt või hankijailt kaubandusorganisatsioonide jaoks mõõduriistade vastuvõtmisest osavõtmine;

f) kaubandusettevõtete töötajate instrueerimine mõõduriistade kasutamise eeskirjade täitmiseks ja mõõduriistadega töötajate õpetamine mõõduriistade õigeks käsitamiseks ja hooldamiseks;

g) mõõduriistade arvestus ning kaubandusettevõtete tarvituse määramine.

6. Punkt 5. märgitud funktsioonide täitmiseks mõõduriistade kontrollimise alal töötajail on õigus:

a) sisseminek kõigisse kaubandusorganisatsioonide kaubandusruumidesse ja ladudesse, kus asuvad mõõduriistad, seadel-

diste seisukorra ja töö ning nende arvestuse, hooldamise ja kasutamise eeskirjade täitmise kontrollimise eesmärgil;

b) pitseerida ning kõrvaldada mitteseaduslikke, korratuid või kehistanud standardeile mittevastavaid mõõduriistu, keelates nende kasutamise;

c) mõõtude ja kaalude kohta käivate seaduste ja eeskirjade rikkumise juhtudel koostada oma allkirjaga akt süüdlaste isikute vastutusele võtmiseks;

d) anda kaubandusettevõttele kohustuslikke korraldusi mõõduriistade ülesseadmise, kasutamise, remondi ja käibelt eemaldamise kohta.

7. Mõõduriistade järelevalvet ja kontrollimist teostatakse plaani kohaselt vähemalt 1 kord kvartalis, kaalude kontrollimisega $\frac{1}{10}$ osa suuruses nende kandejõust ja osalise vihtide kontrollimisega. Üks kord aastas teostatakse kõigi kaalude kontrollimist täie kandejõu piirides vihtide täieliku kontrollimisega.

8. Mõõduriistade kontrolltööd teostatakse aasta ja kvartali tootmisplaanide alusel, mis koostatud kaubandusorganisatsiooni poolt, kus peab olema ette nähtud iga liiki töid, mis kuuluvad täitmisele käesoleval aastal, jaotatult kvartalite kaupa.

9. Mõõduriistade kontrolltööde aasta- ja kvartaliplaanid tehakse teatavaks Kaubanduse RK-le ja Mõõtude ja Mõõduriistade Komitee kohalikele organeile.

AMETIÜHINGULISTE ORGANISATSIOONIDE UHISKONDLIKU KONTROLLI TUGEVDAMISEST KAUPLUSTE, SÖÖKLATE JA ABIMAJANDITE TÖÖ ÜLE

Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu XII pleenumi määrus
15. märtsist 1944. a.

- (Väljavõtte)

Ametiühingute üheks tähtsamaks ülesandeks on alati olnud hoolitsemine tööliste ja teenistujate varustamise eest toidu- ja tööstuskaupadega. Isamaasõja päevil, kui ametiühingute ülesanded ja vastutus tööliste varustamise organiseerimisel on tunduvalt kasvanud, on ametiühingulised organisatsioonid kohustatud teostama kaubandusorganisatsioonide ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete üle tõhusamat kontrolli.

ÜAUKN XII pleenum märgib, et ametiühingulised organisatsioonid sõja ajal on teinud nimetamisväärset tööd sööklate, kaupluste ja abimajandite töös esinenud kuritarvituste vältimiseks ja väljajuurimiseks.

Tööliste ja teenistujate poolt valitud ühiskondlikud kontrollörid aitasid kaasa korra sisseseadmiseks kauplustes ja sööklates, järjekordade likvideerimiseks, toiduainete ja kaupade vähemkaalumise, vähem-mõõtmise ja kõrvaldamise faktide kaotamiseks.

Kuid siiski esinevad veel kaupade ja toiduainete raiskamise faktid, mis annavad tunnistust sellest, et mõned oblastite ja keskuste ametiühingu-komiteed, vabrikute töölisvarustamise komiteed ja vabriku-tehase kohaliku komitee komisjonid ei ole senini leidnud tarviliku olevat ühiskondliku kontrolli organiseerimist, ei kasuta neile antud ühiskondliku kontrolli õigusi võitluseks kuritarvituste ja puuduste vastu sööklate ja kaupluste töös.

Paljud vabrikute kohalikud komiteed ja vabriku-tehase kohaliku komitee töölisvarustamise komisjonid teostavad mittehuldavalt kontrolli abimajandite töö üle, ei ole võidelnud põllumajandustoodangu suurendamise eest, on mööda läinud

raiskamise ja abimajandite omatarbeks toiduainete ebaõigelt ärakasutamise faktidest.

ÜAUKN XII pleenum määrab:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, oblastite, vabrikute ja kohalikke komiteesid tugevdama ühiskondlikku kontrolli sööklate ja einelaudade töö üle ja teostama otsustavat võitlust tööliste ja teenistujate ühiskondliku toitlustamise parandamiseks.

2. Pleenum teeb ametiühingu organisatsioonidele ettepaneku saavutada sööklatesse saabuvate toiduainete ratsionaalsemat ärakasutamist ja toodetava söögi kvaliteedi parandamist.

Ametiühingu organisatsioonid on kohustatud abistama sööklate direktoreid söögisaalides, köökides, pesuruumides ja ladudes puhtuse sisseseadmiseks, sööklate, köögisisseseade ja mööbli tarviliku remondi teostamiseks, samuti abistama sööklaid taldrikute, lusikate, kastrulite ja muu inventariga varustamisel.

Vabrikute komiteed ja vabrikute töölisvarustamise komisjonid peavad tagama ühiskondlike kontrolöride poolt sööklates igapäevase kontrolli teostamist toiduainete õigepärase väljamine üle ladudest kööki, et toiduainete panek katlasse toimuks määratud normidest kinnipidamisega ja et antaks välja sama arv portsjoneid kui on valmistatud, kontrollides ühtlasi väljaantavate roogade õiget kaalu.

Vabriku-tehase kohaliku komitee töölisvarustamise komisjonid peavad taotlema sööklates igapäevast jääkide inventeerimise ja nende tulemuste väljatoomise teostamist ühiskondlike kontrolöride juuresolekul.

Teha ettepanek kesksetele, oblastite, vabrikute ja kohalikele komiteedele tugevdada kaubanduslikes organisatsioonides ühiskondlikku kontrolli ja arendada halastamatut võitlust kaupade ja toiduainete raiskamiste ja ebaseadusliku väljaandmise, samuti tarbijate petmise vastu.

Vabriku-tehaste ja kohalikud ametiühingute komiteed ja vabriku-tehase kohaliku komitee töölisvarustamise komisjonid peavad järjekindlalt kontrollima TVO-de poolt neile eraldatud toidu- ja tööstuskaupade fondide väljavõtmist, nende õigeaegset suunamist baasidesse ja kauplustesse ja jälgima kaupade väljaandmist täie kaalu ja mõõduga.

Teha ühiskondlikele kontrolöridele kohustuseks kontrollida

kaupluste poolt vastuvõetavate kaupade ja toiduainete tege-liku kaalu ja sordi vastavust saatelehtede andmetele ning samuti toiduainete ja kaupade säilitamise eeskirjade täitmist. Toiduainete ja kaupade mahakirjendamise õigsust riknemise, kuivamise jne. tõttu tuleb piinlikult kontrollida ühiskondliku kontrolöri poolt.

Ühiskondlikud kontrolörid peavad tähelepanelikult suhtuma tööliste ja teenistujate kaebustesse kaupluste töö korratusest ja võtma tarvitusele abinõusid nende kõrvaldamiseks. Samuti peavad nad kontrollima, millised kaubad asuvad kaupluste abiruumides ja tagama nende õigeaegset müüki tarbijaile.

Pagariärides ja kaupluste leivaosakondades peavad ühiskondlikud kontrolörid pidevalt jälgima kaalude korrasolekut ja vihtide õigsust ning peavad teostama tarbijaile antavate leiva ja kondiitritoodete kontrollkaalumist.

4. Kohustada kesksete, oblastite, vabrikute ja kohalike ametiühingute komiteesid arendama töötajate seas kultuur-kasvatustööd kauplustes ja sööklates. Riiklike kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise töötajate ametiühingulised organisatsioonid peavad järjekindlalt arutama kaupluste ja sööklate töötajate tootmisnõupidamistel küsimusi, mis esile tõstetud ühiskondlike kontrolöride ja tarbijate poolt.

Tootmisnõupidamisi on tarvis läbi viia vabriku ja kohalike komiteede ja ühiskondlike kontrolöride kaastegevusel.

5. Arvesse võttes, et üksikuis kauplusis ja sööklais kaalumajandus ei ole veel senini korda seatud, mille tagajärjel esineb tööliste ja teenistujate petmise fakte, teeb pleenum vabrikute ja kohalikele komiteedele ettepaneku järjekindlalt kontrollida kauplustes ja sööklates kaalude ja vihtide õigsust, nõudes ebaõigete kaalude ja vihtide viivitamatut kõrvaldamist ja nende asendamist õigetega ning samuti taotlema ettevõtteis töökodade organiseerimist kaalu-mõõduabinõude remondiks.

9. Pleenum kohustab vabrikute ja kohalikke komiteesid ja vabriku-tehase kohaliku komitee töölisvarustamise komisjone tagama ühiskondlike kontrolöride valimist sellisel hulgal, mis võimaldaks tagada katkestamatut kontrolli kauplustes ja sööklates kogu tööaja jooksul.

Ühiskondlikud kontrolörid peavad kohtadel tarvitusele võtma abinõusid nende poolt kauplustes ja sööklates avastatud puuduste kõrvaldamiseks.

Vabriku-tehase kohaliku komitee töölisvarustamise komisjonid peavad kolme päeva jooksul läbi vaatama ühiskondlike kontrolöride avaldused ja aktid kuritarvitustest kauplustes ja sööklates ja viivitamata materjalid edasi saatma vastavasse organeisse süüdlaste vastutusele võtmiseks.

Ühiskondlikud kontrolörid on kohustatud vähemalt üks kord kvartalis aru andma oma tööst tööliste ja teenistujate üldistel tsehhi ja vahetuste koosolekuil.

Kohustada keskseid, oblastite, vabrikute ja kohalike ametiühingute komiteesid organiseerima kõigis ettevõtteis ja asutistes ühiskondlike kontrolöride nõupidamisi kogemuste vahetamiseks ühiskondliku kontrolli teostamise alal.

UAUKN XVI pleenum kutsub üles kõiki ametiühingute organisatsioone teostama igapäevast kontrolli kaubanduses, tagades sellega kaupade täieliku ja õigeaegse ärakasutamise tööliste ja teenistujate varustamiseks.

ABINÕUDE TUGEVDAMISEST VÕITLUSEKS OMASTAMISTE JA RAISKAMISTE VASTU

NSV Liidu Kaubandusministeeriumi käskkiri 10. detsembrist 1946. a. nr. 457.

(Väljavõtte)

Pidades säärast olukorda täiesti talumatuks, k ä s i n :

1. Liiduvabariikide kaubandusministreil, NSV Liidu Kaubandusministeeriumi peavalitsuste juhatajail ja kontorite direktoreil:

a) viibimata rakendada otsustavad abinõud võitluse tugevdamiseks raiskamiste ja omastamiste vastu, sisse seada kord kaadrite valiku töös, tugevdada materiaalselt vastutavate isikute ja arvepidamis-revidentide kaadreid, tõsta revideerimiste ja väärtuste inventeerimise kvaliteeti ja operatiivsust, täielikult likvideerida arvestuse mahajäävus ja lõpetada leplik suhtumine riiklike vahendite raiskajaisse ja omastajaisse;

b) kontrollida materiaalselt vastutavate töötajate vormistamist süsteemi ettevõtteis, kõrvaldades materiaalse vastutavusega seotud töölt isikud, kes kohtu poolt karistatud raiskamiste ja omastamiste eest;

c) kõigil juhtudel, kui materiaalselt vastutavate isikute vormistamine ei ole toimunud kooskõlas NSV Liidu Kaubanduse

RK käskkirjaga 4. veebruarist 1941. a. nr. 36, rakendada ran-geid abinõusid kaadrite alal töötaja suhtes, kes vormistanud nimetatud isikuid tööle;

Isikud, kes süüdlased kaubandustöoliste teenistusse võtmises tööraamatute ja passideta, võtta kriminaalvastutusele;

d) võtta kriminaal- ja varanduslikule vastutusele kõrvuti otsestes puudujääkides ja raiskamistes süüdlastega ka kaup-luste direktorid ja nende asetäitjad, kes ei ole materiaalselt vastutavad isikud, juhul kui puudujääk või raiskamine oli tingitud sellest, et nende poolt ei võetud tarvitusele õigeaegseid abinõusid kaup-materiaalsete väärtuste ja rahaliste vahendite säilitamiseks.

e) kaupluste (sööklate) direktoreile, nende asetäitjaile, osa-kondade (tootmisala) juhatajaile, nende asetäitjaile ja tsehhide juhatajaile mitte anda preemia-lisatasusid kaubakäibe kuu-plaanide täitmise eest, mis määratud NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga 20. juulist 1942. a. nr. 205, juhul, kui käesole-vas ettevõttes (osakonnas, tööstuses, tsehhis) on aruandekuul avastatud puudujääke ja raiskamisi;

f) kohustada kaubandusettevõtete juhatajaid rangelt täitma ajutiste kaupluste töökorralduse eeskirjadega ettenähtud (teise osa p. 37) materiaalselt vastutavate isikute poolt müüjate valiku korda ja nende hilisemat kinnitamist kaupluste (kau-bastu) direktori poolt;

g) kindlustada dokumentaalrevideerimiste ja väärtuste inventeerimise läbiviimist vastavas korras ja tähtaegadel, mis ette nähtud NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga 1. sep-tembrist 1943. a. nr. 405 ja 13. oktoobrist 1943. a. nr. 474, teos-tades sagedamaid väärtuste kontrollimisi äsjalpalgatud mate-riaalse vastutavusega isikute juures;

h) juhul, kui väärtuste raiskamist või omastamist on soodus-tanud arvestuse halb seisukord ja mahajäävus või mitteõige-aegne väärtuste inventeerimine, võtta kohtulikule vastutusele kõrvuti otseste süüdlastega puudujääkides ja raiskamistes ka ettevõtte pea-(vanem-)raamatupidaja;

i) tagada puudujääkide ja raiskamiste süüasjade kohtu-jäli-tusorganeile üleandmise korra ja tähtaegade ranget täitmist ning vastutusele võtta süüdlased korra rikkumises ja mater-jalide üleandmise viivitamises.

2. Sõnastada punkt 7 „NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemi

juriskonsultide põhikorrast", mis kinnitatud NSV Liidu Kaubanduse RK ringkirjaga 7. veebruarist 1940. a. nr. 69 järgmises redaktsioonis: „Juriskonsult koos organisatsiooni juhataja ja pearaamatupidajaga kannab täit vastutust raiskamiste ja omastamiste materjalide vormistamise ja õigeaegse üleandmise eest kohtu-jälitusorganeile, nende süüasjade kohtu-jälitusorganeis liikumise kontrolli organiseerimise, õigeaegse kohtuotsuste saamise, samuti väljamõistetud summade täieliku sissenõudmise eest.

Juriskonsult vastutab samuti temale asjaajamiseks antud asjade mitteõigeaegse üleandmise eest arbitraažorganeile ja jälgib talle üleantud asjade liikumist arbitraažorganeis“.

3. Vabariikide kaubandusministreil ja obl. (kraide) linna kaubandusosakondadel läbi viia kaubandusorganisatsioonide juhatajate ja nende asetäitjate (kaadrite alal), pearaamatupidajate ja juriskonsultide nõupidamine koos prokuratuuri, NSV Liidu Kohtuministeeriumi ja miilitsa kohalike organite töötajatega puudujääkide, raiskamiste ja kõrvaldamiste vastu võitlemise seisukorra arutamiseks ja kaup-materiaalsete väärtuste ja rahaliste vahendite säilitamise abinõude väljatöötamiseks.

4. Liiduvabariikide kaubandusministreil, NSV Liidu Kaubandusministeeriumi peavalitsuste juhatajail ja kontorite direktoreil tagada NSV Liidu Rahvakomisaride Nõukogu määruse 23. jaanuarist 1946. a. nr. 150 ja NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirja 7. veebruarist 1946. a. nr. 44 „Alluvate ettevõtete aruannete läbivaatamisest“ täitmist, pöörates erilist tähelepanu kontrolli teostamisele aruande kohta võetud otsuste täitmise üle.

KAHJUDE SISSENÕUDMISEST TOIDU- JA TÖÖSTUS- KAUPADE PUUDUJÄÄKIDES JA KÕRVALDAMISES SUUDLASTELT ISIKUTELT

NSV Liidu Kaubandusministeeriumi käskkiri 16. veebruarist 1948. a. nr. 91.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruse 10. veebruarist 1948. a. nr. 248 täitmiseks — k ä s i n :

1) NSV Liidu Kaubandusministeeriumi süsteemi organisatsioonides ja ettevõtteis toidu- ja tööstuskaupade kõrvaldamise ja puudujääkide korral peale süudlaste kriminaalvastutu-

sele võtmise sisse nõuda nendelt kahjusaanud organisatsiooni kasuks kohtu teel tekitatud kahju kõrvaldatud või raisatud kaupade väärtuse suurus, mis arvestatud riiklikes jaehindades.

Kindlustada süüdlaste isikute vara arestimine kohtu-jälitusorganite kaudu.

2. Ettevõtete ja organisatsioonide juhatajail kõigil puudujääkide ja raiskamiste süüasjade kriminaalmenetluse alustamisel esitada hagi süüdlastelt kahju sissenõudmiseks.

3. Ettevõtete juhatajail esitada oma kõrgemalseisvale organisatsioonile andmed kõigist puudujääkidest, raiskamistest ja kõrvaldamistest ühe päeva jooksul peale nende avastamist.

4. Kontorite, kaubastute, trustide ja osakondade direktoreil teatada oma peavalitsusele, liidu kontorile või liiduvabariigi kaubandusministeeriumile igast raiskamise juhust, mille summa 5 tuh. rbl. ja rohkem, samuti tarvituselevõetud abinõudest nende puudujääkide osas kahe päeva jooksul arvates teate saamisest.

5. Liiduvabariikide kaubandusministreil, NSV Liidu Kaubandusministeeriumi peavalitsuste juhatajail ja kontorite direktoreil teatada NSV Liidu Kaubandusministeeriumile:

a) kõigist suurtest puudujääkide ja raiskamiste juhtudest, mille summa 30 tuhat rubla ja rohkem, ja nende osas tarvituselevõetud abinõudest — kahe päeva jooksul arvates teate saamisest;

b) informatsiooni kohtu-jälitusorganite otsustest neile üleantud suurte pudujääkide ja raiskamiste süüasjade kohta — viibimata peale otsuse saamist.

6. Lugeda kehtetuks:

a) NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri 31. maist 1941. a. nr. 218 „Praktilistest abinõudest võitluseks puudujääkide ja raiskamiste, tarbijate petmise ja jaehindade rikkumiste vastu NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemis“ ja NSV Liidu Kaubanduse RK kiri 31. detsembrist 1945. a. nr. 0303 — puudujääkide, raiskamiste ja kõrvaldamiste summadest, mille kohta peab aru andma kõrgemalseisvaile organisatsioonidele.

b) NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri 29. jaanuarist 1943. a. nr. 50 „Abinõudest toidu- ja tööstuskaupade puudujääkide ja raiskamiste vastu võitluse tugevdamiseks.“

ŽURNAAL
puudujääkide, raiskamiste ja kõrvaldamiste süüasjade
liikumise arvestamiseks

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Jrk. nr.	Isiku nimi, ees- ja isanimi, kelle juures avastatud puudujääk, raiskamine või kõrvaldamine	Ametikoht	Ettevõtte, kus avastatud puudujääk	Puudujäägi avastamise kuupäev	Puudujäägi summa	Kohtu-jälitusorganid, kellele süüasi üle antud, ja üleandmise kuupäev	Raiskaja varanduse eelarestimine		Kohtuotsus		Täitelehe saamise kuupäev	Täitelehe sissenõudmiseks andmise kuupäev	Märkmed sissenõudmise kohta	Märkused
Jrk. nr.	Isiku nimi, ees- ja isanimi, kelle juures avastatud puudujääk, raiskamine või kõrvaldamine	Ametikoht	Ettevõtte, kus avastatud puudujääk	Puudujäägi avastamise kuupäev	Puudujäägi summa	Kohtu-jälitusorganid, kellele süüasi üle antud, ja üleandmise kuupäev	kuupäev	summa	karistuse määr	väljamõistetud summa	Täitelehe saamise kuupäev	Täitelehe sissenõudmiseks andmise kuupäev	Märkmed sissenõudmise kohta	Märkused

SISUKORD

I. MATERIAALNE JA KRIMINAALNE VASTUTUS.

NSV Liidu Ulemnõukogu Presiidiumi Seadlus 4. juunist 1947. a. kriminaalvastutuse kohta riigi ja ühiskonna vara riisumise eest	3
Abinõudest võitluse tugevdamiseks raiskamiste ja kuritegevuse vastu — Eesti NSV Kaubandusministeeriumi käskkiri nr. 79 — 14. aprillist 1947. a. (Väljavõte)	4
Tööliste ja teenistujate varalisest vastutusest tööandjale tekitatud kahjude eest — NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 12. juunist 1929. n. (LSKK 1929. a. nr. 42, art. 367)	6
Abinõudest puudujääkide ja raiskamiste vastu võitlemise tugevdamiseks riiklikes ja kooperatiivseis ettevõtteis — NSV Liidu RKN-i määrus 16. veebruarist 1933. a. (LSKK 1933. a. nr. 13, art. 76) (Väljavõte)	8
NSV Liidu Kaubanduse RK Süsteemi jaekaubandusvõrgu ja ühiskondliku tootlustamise ettevõtete töötajate töö tasustamise eeskiri — Kinnitatud NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga nr. 205 — 20. juulist 1942. a. (Väljavõte)	9
Kaubandusorganisatsioonide juhtivate töötajate preemiast ilmajätmine puudujääkide ja raiskamiste suurenemisel — NSV Liidu Kaubanduse RK ringkiri nr 017 — 23. jaanuarist 1946. a.	10

II. MATERIAALSELT VASTUTAVATE ISIKUTE VALIK JA TÖOLEVÕTMISE VORMISTAMINE.

Praktilistest abinõudest töö parendamiseks kaadritega NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemis kooskõlas UK(b)P KK otsusega 24. jaanuarist 1941. a. — NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri nr. 36 — 4. veebruarist 1941. a. (Väljavõte)	11
Kaubastu ja tootlustusti kaadrite osakonna töö juhend kaadrite valiku, kontrollimise ja arvestuse küsimustes — (Lisa NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjale 4. veebruarist 1941. a. nr. 36) (Väljavõte)	12
Puudujääkide ja raiskamiste vastu võitlemise tugevdamisest riiklikus ja kooperatiivses kaubanduses — Vene NFSV RKN-i määrus 31. detsembrist 1940. a. (Väljavõte)	14
Lepingute sõlmimise korrast töötajate varalise vastutavuse kohta väärtuste puudujäägi eest — NSV Liidu Töö RK määrus 29. oktoobrist 1930. a. nr. 332 (Väljavõte)	14

III. KAUP-MATERIAALSETE JA RAHALISTE VAARTUSTE ARVESTUS NING KONTROLL NENDE ALALHOIU ÜLE.

NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemis olevate toidubaaride arvestuse põhialused — NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirja nr. 465 — 31. detsembrist 1945. a. lisa nr. 7	16
Juhend NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemi toidubaaridele kohalikel turgudel ja maa sügavpunktides toiduainete kokkuostu vormistamise korra kohta — Kinnitatud NSV Liidu Kaubanduse RK ja NSV Liidu Rahanduse RK poolt 31. detsembril 1945. a.	23
Kaupluse ajutised töökorralduse eeskirjad — Kinnitatud NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirjaga nr. 384 — 26. augustist 1943. a. (Väljavõte)	25
Volituste vormistamise, väljaandmise, arvestuse ja kaup-materiaalsete väärtuste väljamise korrast — NSV Liidu Kaubanduse RK ringkiri nr. 0168 — 31. maist 1944. a.	28
Väljaantud volituste ja nende järgi kaupade saamise arvestusest ja kontrollist — NSV Liidu Kaubanduse RK juhend nr. 307 — 9. juunist 1944. a.	28
Kauba koguselisest vastuvõtmise korrast NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemis — NSV Liidu Kaubanduse RK käskkirj nr. 263 — 27. augustist 1942. a.	31
Juhend kaupade koguselise vastuvõtmise tähtaegadest ja korrast, aktide koostamisest ning pretensioonide esitamisest kaubaliste puudujääkide puhul NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemis	32
Kaup-materiaalsete väärtuste alalhoiu tagamise ja kaupade koguselise vastuvõtmise korrastamise abinõdest NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemis — NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri nr. 288 — 28. juunist 1943. a. (Väljavõte)	42
NSV Liidu Riigipanga juhend rahalise laekumise inkasseerimise kohta — Kinnitatud NSV Liidu Riigipanga poolt 23. aprillil 1941. a. nr. 217 all. (Väljavõte)	44
Kontrolli tugevdamisest rahaliste vahendite säilivuse üle — NSV Liidu Kaubanduse RK juhend 26. oktoobrist 1945. a. nr. 0252	53
Varade ja bilansikirjete inventeerimiste juhiste muudatustest — Eesti NSV Kaubandusministeeriumi ringkiri 1. detsembrist 1947. a. nr. B-1117/15398. (Väljavõte)	54
Kontrolli tugevdamisest kaupade säilivuse ja kulutamise üle — NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri 13. oktoobrist 1943. a. nr. 474. (Väljavõte)	55
Juhend kaup-materiaalsete, rahaliste ja varaliste väärtuste inventeerimise korra kohta NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemi kuuluvais organisatsioones ja ettevõtteis	58
Revident-inventeerija õigused ja kohustused NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemis	79
Sisesüsteemilise dokumentaalkontrolli tugevdamise abinõudest — NSV Liidu Kaubanduse RK käskkiri nr. 405 — 1. septembrist 1943. a.	81
Tüüpjuhend dokumentaalrevideerimiste korraldamiseks NSV Liidu Kaubanduse RK süsteemi kuuluvais organisatsioones	83

Vastutusest arvestuse ja aruandluse eeskirjade rikkumisel — NSV Liidu Ülemkohtu 42. pleenumi selgitusest 27. veebruarist 1933. a. (Väljavõte)	102
Kontrolli tugevdamisest kaubandusvõrgus elanikkonnaga kassaliste arvelduste õigsuse üle — NSV Liidu Kaubandusministeeriumi käskkiri 10. novembrist 1946. a. nr. 426	103

IV. RAISKAMIST KÄSITAVATE MATERJALIDE VORMISTAMISE KORD JA VALJAMÖISTETUD SUMMADE SISSENÖUDMINE.

Raiskamiste ja omastamise süüasjade uurimisest ja arutamisest — NSV Liidu Prokurööri ja NSV Liidu Kohtu RK käskkiri nr. 63/24 — 31. märtsist 1939. a.	104
Raiskamiste ja omastamise süüasjade uurimisest ja arutamisest — NSV Liidu Prokurööri ja NSV Kohtu RK juhend nr. 49/I-A-21 — 28. veebruarist 1939. a.	104
NSV Liidu Kohtu RK ja NSV Liidu Prokurööri juhendi 28. veebruarist 1939. a. nr. 49 I-A-21 „Tarbijate-kooperatiivides tekitatud raiskamiste ja omastamise süüasjade uurimisest ja läbivaatamisest“ täitmise kontrollist VNFSV kohtuorganeis — VNFSV Kohtu RK käskkiri 2. juunist 1939. a. nr. 49. (Väljavõte)	111
Võitluse tugevdamisest raiskamiste ja omastamise vastu kaubandusorganisatsioonides — NSV Liidu Prokuratuuri käskkiri 13. augustist 1938. a. nr. 949. (Väljavõte)	112
Võitlusest kuritarvituste vastu komisjonikauplustes — NSV Liidu Prokuratuuri ringkiri 28. juulist 1943. a. nr. 74/8.	112
Riikliku Kaitsekomitee 22. jaanuari 1943. a. määruse „Võitluse tugevdamisest toidu- ja tööstuskaupade raiskamise ja omastamise vastu“ täitmise kohta kohtute poolt — NSV Liidu Kohtu RK käskkiri nr. 63 — 26. augustist 1943. a.	114
Täitelehtede dublikaatide väljaandmise korrast nende kaotsimineku puhul sõjaaegseis tingimuses — NSV Liidu Kohtu RK juhend 22. aprillist 1942. a. (Väljavõte)	117
Vastutusest vormistamata ja süstematiseerimata puudujääkide, raiskamiste ja omastamise süüasjade üleandmise eest kohtu-jälitusorganeile — NSV Liidu Kaubanduse RK juhend 19. aprillist 1940. a. nr. 087. (Väljavõte)	118

V. KAALUDEST JA MÖÖTUDEST.

Kaaludest ja möötudest — NSVL KTK JA RKN-i määrus 9. septembrist 1934. a. nr. 104/214. (Väljavõte)	120
Kriminaalsest vastutusest ebaõige kaalumise, möötmise ja kehitatud hindade rikkumise eest — Väljavõte VNFSV Kriminaalkodeksist art. 128-V)	121
Spetsiaalseist riiklikest mööduriistade kontrollijaist — NSV Liidu RKN-i määrus 15. jaanuarist 1935. a. nr. 92. (LSKK 1935. a. nr. 6, art. 47) — (Väljavõte)	121

Liidu vabariikide kriminaalkoodeksite täiendamisest paragrahvi- vastutusest ostja varastamise ja Nõukogude riigi petmise eest — NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus nr. 102/1852 — 25. juulist 1934. a. (LSKK, 1934. a. nr. 41, art. 325)	
Kaubanduslikes ja ühiskondliku tootlustamise ettevõtetes mõõdu- riistade kasutamise korra eeskirjade kinnitamisest — NSV Liidu 1934. a. (LSKK, 1934. a. nr. 41, art. 325)	122
Juhend mõõduriistade kasutamise korra kohta kaubanduslikes ja ühiskondliku tootlustamise ettevõtteis	123
Eeskiri mõõduriistade kontrollimise korrast kaubandusorganisatsioo- nides	133

VI. ÜHISKONDLIK KONTROLL.

Ametiühinguliste organisatsioonide ühiskondliku kontrolli tugevda- misest kaupluste, sööklate ja abimajandite töö üle — Uleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu XII pleenumi määrus 15. märtsist 1944. a. (Väljavõte)	136
Abinõude tugevdamisest võitluseks omastamise ja raiskamiste vastu — NSV Liidu Kaubandusministeeriumi käskkiri 10. det- sembrist 1946. a. nr. 457. (Väljavõte)	139
Kahjude sissenõudmisest toidu- ja tööstuskaupade puudujääkides ja kõrvaldamises süüdlastelt isikutelt — NSV Liidu Kaubandus- ministeeriumi käskkiri 16. veebruarist 1948. a. nr. 91	141

Vastutav toimetaja H. Vatsel.

Ladumisele antud 20. X 1948. Trükkimisele antud 25. III 1949. Trüki-
poognaid 9,25. Arvutuspoognaid 9,3. Tähti trükipoognas 40 000. Paber
61×86 ¹/₁₆. Tiraaž 500. MB-02890. Tellimise nr. 1516/10520. Trükikoda
„Punane Täht“, Tallinn, Pikk tn. 54/58.

На эстонском языке.

Сборник материалов по вопросам борьбы с недостатками, растратами и хищениями.

Rbl. 25.—

A-1788

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00463092 9